

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Studia občanské společnosti

Bc. Filip Schramm

**Individuální dárcovství v humanitárních a rozvojových organizacích
občanské společnosti**

Diplomová práce

Vedoucí práce: **doc. Ing. Marie Dohnalová, CSc.**

Praha 2024

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně a s použitím pramenů a literatury řádně citovaných a uvedených v seznamu literatury. Práci jsem nevyužil k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s tím, že tato diplomová práce může být zveřejněna v elektronické knihovně FHS UK a může být využita i jako studijní text v plné verzi nebo její části.

V Praze dne:

Podpis:

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval paní doc. Ing. Marii Dohnalové, CSc., za odborné vedení, ochotu, cenné rady, vstřícnost a podporu v průběhu vypracovávání diplomové práce.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá problematikou individuálního dárcovství v organizacích občanské společnosti zaměřujících se na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci. Cílem práce je zjistit, zda v těchto organizacích převládá manažerský, nebo misionářský přístup v oblasti individuálního dárcovství. Teoretická část přináší poznatky z odborné literatury o organizacích občanské společnosti, jejich financování s důrazem na individuální dárcovství a o oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce. Empirická část obsahuje analýzu získaných dat prostřednictvím výročních zpráv jednotlivých organizací a dotazníkového šetření, výsledky výzkumu a doporučení pro praxi.

Abstract

The diploma thesis deals with an issue of individual giving in organisations of the civic society aiming at humanitarian aid and official development assistance. The goal of the thesis is to reveal whether there is an executive or missionary approach in the field of individual giving. The theoretical part provides information from the professional literature about civic society organisations, their financing with an emphasis on individual giving as well as about the field of humanitarian aid and official development assistance. The empiric part contains an analysis of obtained data through annual reports of individual organisations and questionnaire construction, results of the research and practical recommendations.

Rozsah práce

148 192 znaků (včetně mezer), tj. 82 normostran

Klíčová slova

individuální dárcovství, občanský sektor, organizace občanské společnosti, financování, humanitární pomoc, rozvojová spolupráce

Key words

Individual giving, civic sector, civic society organisation, financing, humanitarian aid, official development assistance

Obsah

SEZNAM ZKRATEK	1
ÚVOD	2
TEORETICKÁ ČÁST	4
1 Organizace občanské společnosti.....	4
1.1 Občanský sektor v národním hospodářství.....	5
1.2 Funkce a dělení organizací občanské společnosti.....	7
1.3 Teorie organizací občanské společnosti.....	10
2 Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce	13
2.1 Strategie humanitární pomoci ČR	15
2.2 Zahraniční rozvojová spolupráce ČR	16
2.3 Humanitární a rozvojové organizace	16
2.3.1 Typy humanitárních organizací.....	17
2.3.2 Humanitární a rozvojové organizace občanské společnosti v ČR	18
3 Financování humanitárních a rozvojových organizací.....	20
3.1 Principy financování organizací občanské společnosti	20
3.1.1 Vícezdrojovost.....	20
3.1.2 Samofinancování	20
3.1.3 Fundraising.....	21
3.1.4 Neziskovost	22
3.1.5 Osvobození od daní	23
3.2 Finanční zdroje organizací občanské společnosti	23
3.2.1 Vlastní zdroje	24
3.2.2 Cizí zdroje	24
3.2.3 Další zdroje	24
3.3 Výzvy v oblasti financování organizací občanské společnosti	25
4 Individuální dárcovství	27
4.1 Individuální dárcovství a veřejná politika	28
4.1.1 Legislativní opatření v Evropě	28
4.1.2 Legislativní opatření v České republice.....	29
4.2 Význam individuálního dárcovství pro organizace občanské společnosti.....	29
4.2.1 Manažerská vs. misionářská perspektiva	30
4.3 Problémy individuálního dárcovství	31
4.4 Podpora veřejnosti – Mapa dárcovství 2022	32
4.5 Zahraniční srovnání.....	33
4.5.1 CAF World Giving Index	34

EMPIRICKÁ ČÁST	36
5 Metodologie výzkumu.....	36
5.1 Výzkumné cíle.....	36
5.2 Výzkumný problém, otázky a hypotézy	36
5.3 Výzkumná strategie	37
5.4 Výběr výzkumného vzorku a metoda sběru dat	39
5.5 Představení výzkumného vzorku	40
5.6 Metoda analýzy dat.....	43
5.7 Etika výzkumu	44
6 Analýza a interpretace dat	45
6.1 Sekundární analýza dat – výroční zprávy.....	45
6.1.1 Celkové příjmy.....	45
6.1.2 Příjmy organizací v rámci individuálního dárcovství	46
6.1.3 Příjmy organizací v rámci provozních dotací	49
6.2 Dotazníkové šetření	51
6.2.1 Informace o jednotlivých organizacích	51
6.2.2 Individuální dárcovství v jednotlivých OOS	54
6.2.3 Postoje jednotlivých OOS k individuálnímu dárcovství	61
6.3 Výsledky výzkumu.....	63
6.3.1 Hlavní výzkumná otázka	63
6.3.2 Dílčí výzkumné otázky.....	65
6.3.3 Ověření hypotéz	67
6.4 Doporučení pro praxi	71
ZÁVĚR.....	74
Zdroje	76
Seznam tabulek	95
Seznam grafů.....	96
Seznam příloh.....	97

SEZNAM ZKRATEK

apod. – a podobně

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

FoRS – Fórum pro rozvojovou spolupráci

kupř. – kupříkladu

např. – například

MDGs – Millennium Development Goals (Rozvojové cíle tisíciletí)

MZV – Ministerstvo zahraničních věcí

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)

OOS – organizace občanského sektoru

OSN – Organizace spojených národů

PR – public relations

SDGs – Sustainable Development Goals (Cíle udržitelného rozvoje)

tj. – to je

tzv. – takzvaně

UN – United Nations (Organizace spojených národů)

USA – United States of America (Spojené státy americké)

vs. – versus

ÚVOD

V dnešním globalizovaném světě zastává občanská společnost klíčovou roli ve formování a posilování demokracie a sociální soudržnosti. Různorodé organizace se snaží o prosazování občanských práv, sociální spravedlnosti a aktivit na podporu společenského rozvoje. Mezi tyto organizace patří i ty, které se zabývají problematikou humanitární pomoci a rozvojové spolupráce. Jsou to klíčoví aktéři v mezinárodním prostředí, již reagují na naléhavé potřeby a usilují o udržitelný rozvoj v zemích po celém světě.

Financování těchto organizací je klíčovým prvkem zajišťujícím jejich schopnost poskytovat pomoc a uskutečňovat dlouhodobé rozvojové projekty. Důraz na diverzifikaci je v tomto kontextu mimořádně důležitý především z hlediska zajištění finanční stability a nezávislosti. Nedílnou součástí zdrojového mixu jednotlivých organizací je i individuální dárcovství, jehož integrace do finančního modelu zajišťuje organizacím větší stabilitu, flexibilitu a zvyšuje povědomí o jejich činnostech.

Výzkum zaměřený na význam individuálního dárcovství může organizacím přinést hlubší pochopení dynamiky tohoto procesu, umožní jim efektivněji plánovat, komunikovat s dárci a dosahovat lepších výsledků ve financování. Cílem této diplomové práce je proto zjistit, zda v OOS zaměřených na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci převládá manažerský nebo misionářský přístup v oblasti individuálního dárcovství. Na základě prostudované literatury jsem stanovil hlavní výzkumnou otázku: Jak k individuálnímu dárcovství přistupují OOS zaměřené na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci? Následně jsem definoval dvě hypotézy, které se zaměřují na celkové zdroje pocházející z individuálního dárcovství a na vyjasnění postojů, jež organizace individuálnímu dárcovství přisuzují.

Během procesu výběru vhodného tématu pro mou diplomovou práci jsem čelil výzvě spojené s absencí profesního působení v občanském sektoru. Nakonec jsem se rozhodl kombinovat vlastní profesní zkušenosti všeobecné sestry spolu s mým zájmem o oblast humanitární pomoci a rozvojové spolupráce. Zvolení tohoto tématu bylo motivováno mým dlouhodobým sledováním činností těchto organizací a přáním v budoucnu aktivně přispět k jejich činnosti z pozice zdravotníka. Inspiraci k výběru vhodného zaměření jsem hledal v odborné literatuře a prostřednictvím nejrůznějších článků. Během studia těchto zdrojů jsem se nejčastěji setkával s problematikou financování jednotlivých organizací, a proto jsem se rozhodl, že se budu fokusovat právě tímto směrem. Toto rozhodnutí plynulo z mého přesvědčení, že porozumění mechanismům individuálního dárcovství a jeho vlivu na

udržitelnost organizací může poskytnout cenné poznatky do strategií financování organizací působících v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce.

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a empirickou část. Teoretická část obsahuje celkem čtyři kapitoly, které čerpají poznatky z českých a zahraničních zdrojů, relevantních pro tuto problematiku. Zabývá se organizacemi občanské společnosti v obecné rovině, humanitární pomocí a rozvojovou spoluprací, financováním těchto organizací a individuálním dárcovstvím konkrétně.

Empirická část obsahuje metodologický úvod, jenž se věnuje metodologii kvantitativního výzkumu. Data jsem získal dvěma metodami, konkrétně šlo o analýzu výročních zpráv jednotlivých organizací a dotazníkové šetření. Analýza získaných dat přináší hlubší informace o problematice individuálního dárcovství z hlediska jeho celkového podílu na financování organizací a postojů, které vůči individuálnímu dárcovství zastávají jednotlivé organizace. V tomto kontextu je postoj myšleno to, zda organizace přistupují k dárcovství z misionářské či manažerské perspektivy. Na závěr v práci prezentuji výsledky výzkumu a doporučení pro praxi.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Organizace občanské společnosti

Občanská společnost je termín s různými definicemi a nedostatkem shody mezi jednotlivými autory ohledně jejího přesného významu. Moderní občanská společnost zahrnuje instituce, organizace a jednotlivce mezi rodinou, státem a trhem, kteří se dobrovolně sdružují za účelem prosazování společných zájmů. Je to sféra, která reguluje vztahy mezi státem a trhem a zabraňuje jejich přílišné moci a dominanci. Historicky je spojena s pojmem občanství, limity státní moci a regulací tržních ekonomik (Anheier, 2005).

Základem občanské společnosti jsou aktivní občané, kteří se prostřednictvím členství v organizacích občanské společnosti (dále jen „OOS“) podílejí na spravování věcí veřejných. Bez aktivních občanů se neobejde žádná funkční občanská společnost, která je pro fungování OOS stěžejní. Rozvoj OOS je celosvětovým fenoménem. Rozdíly mezi jednotlivými organizacemi jsou enormní nejen v rozsahu jejich působení a velikosti, ale také v dostupnosti zdrojů a finančních možnostech (Frič, 2015).

Základem veškerých OOS je občanská společnost, kterou můžeme charakterizovat jako prostor mezi státem, rodinou a trhem, ve kterém jednotlivé subjekty jednájí a sdružují se. Občanská společnost může mít svou organizovanou podobu ve formě nejrůznějších spolků, nadací, škol či církevních institucí. Kromě organizované podoby se setkáváme také s podobou neorganizovanou, kterou představují nejrůznější neformální společenství či veřejná shromáždění (Skovajsa, 2010).

Jednou z nejpoužívanějších definic vymezení OOS je strukturálně-operacionální definice obsahující pět vlastností, které by měly OOS naplňovat:

1. organizovanost – organizace musí být institucionalizované, což znamená, že disponují organizační strukturou;
2. soukromý charakter – organizace jsou soukromé, nezávislé na státní moci;
3. neziskovost – nedochází k přerozdělování zisků mezi vlastníky;
4. samosprávnost – organizace jsou vybavené k řízení vlastních činností, mají své interní postupy a nejsou kontrolovány vnějšími subjekty;
5. dobrovolnost – jsou přítomni dobrovolníci a dobrovolné příspěvky (Salamon 1997).

V rámci OOS se setkáváme s několika termíny, které se pro jejich označení používají.

Občanský sektor – termín vychází z konceptu sektorového rozdělení ekonomiky, což je koncepce běžně používaná v oblasti ekonomie a statistiky. Toto rozdělení identifikuje dva

hlavní sektory: veřejný sektor a soukromý tržní sektor. V průběhu 70. let 20. století v USA začal nabývat na významu třetí sektor, což byl termín používaný k označení organizací, které nebyly součástí státu ani trhu. Tento vývoj byl podnícen zejména prací Občanské komise pro soukromou filantropii a veřejné potřeby při vládě USA, která byla také známá jako Filerova komise. Tato komise dospěla k závěru, že tyto organizace tvoří zvláštní a nezávislý sektor, který můžeme nazvat dobrovolnickým nebo třetím sektorem (Skovajsa, 2010).

Třetí sektor – sděluje, že kromě státu a trhu existuje ještě další sektor, jenž má po obsahové stránce několik nevýhod. Termín třetí sektor je pro veřejnost neznámý a těžce srozumitelný pojem. Není nijak pozitivně vymezen po obsahové stránce. Z ekonomického hlediska můžeme nabýt dojmu, že se jedná o terciární sektor služeb. Třetí sektor může být svým označením chápán jako méně významný (Skovajsa, 2010).

Neziskový sektor – jedná se o označení formálního sektoru mezi státem a trhem, který se fokusuje na jiné cíle než dosahování zisku. Samotný termín je nepřesný, jelikož organizace mohou vytvářet zisk. Jejich podstatou je zisk nepřerozdělovat, proto je vhodnější mluvit v souvislosti s neziskovým sektorem o organizacích, jež nepřerozdělují zisk. Další nevýhodou tohoto označení je, že kromě soukromých organizací zahrnuje také organizace veřejné. Proto se nejen v České republice dává přednost označení nestátní neziskové organizace (Skovajsa, 2010).

Nestátní neziskový sektor – jedná se o označení, které nám říká, čím organizace nejsou, nikoliv čím jsou. Opět neřeší problém ohledně neziskovosti (Skovajsa, 2010).

Nevládní sektor – méně používaný termín, který vznikl jako označení pro mezinárodní občanská sdružení působící při OSN. Následně se termín přenesl i na národní organizace. Pojem je opět velice nepřesný, jelikož zahrnuje nejen neziskový sektor, ale také sektor ziskový (Skovajsa, 2010).

Nezávislý sektor – tento termín se užívá převážně ve Velké Británii. Jedná se o vymezení negativní, které nespecifikuje, na čem mají být organizace nezávislé (Skovajsa, 2010).

Dobrovolnický sektor – termín užívaný především v USA. Jeho nedokonalost spočívá v tom, že označuje pouze část sektoru, jelikož i v organizacích, které se nezaměřují na přerozdělování zisku, pracují placení zaměstnanci (Skovajsa, 2010).

1.1 Občanský sektor v národním hospodářství

V zemích, kde je nastaven model smíšené ekonomiky, se můžeme setkat s tzv. třísektorovým národním hospodářstvím, které v sobě zahrnuje soukromé ziskové, soukromé

neziskové organizace a organizace veřejného sektoru. Nestátní neziskové organizace představují důležitý element tohoto systému (Pelikánová, 2018).

Pro ukotvení občanského sektoru je velice důležité definovat, jaký prostor je mu věnován v rámci národního hospodářství. Národní hospodářství můžeme členit dle principu financování na:

- ziskový sektor – jedná se o segment národního hospodářství, který je financován ze zisků tržních subjektů, jež prodávají statky za tržní cenu na základě vztahu nabídky a poptávky, jehož hlavním cílem je vytváření zisku;
- neziskový sektor – představuje segment národního hospodářství, který zahrnuje subjekty, jež získávají prostředky pro svou činnost přerodělovacími procesy, jejichž hlavním cílem není vytváření zisku, ale přímé dosažení užítku, a to většinou v podobě veřejné služby;
 - neziskový sektor veřejný – jedná se o část neziskového sektoru, která je financována a řízena veřejnou správou, jejíž cílovou funkcí je poskytování veřejné služby;
 - neziskový sektor soukromý – cílem tohoto segmentu neziskového sektoru není vytváření zisku, ale přímého užítku, přičemž je financován ze soukromých zdrojů, finanční podpora ze strany státu není vyloučena;
 - sektor domácností – hraje významnou roli pro fungování nejen trhu, ale i občanské společnosti (Rektořík, 2010).

Dalším způsobem, jak demonstrovat fungování národního hospodářství, je členění dle švédského ekonoma Pestoffa, který pro znázornění zmíněných čtyř sektorů národního hospodářství využil plochu trojúhelníku (Rektořík, 2010). Tento koncept je označován jako welfare mix, který znázorňuje interakci různých sociálních institucí a řádů. Základními sociálními řády jsou stát, komunita, trh a třetí sektor. Každý z nich má své vlastní zásadní principy, převažující aktéry a zdroje, hlavní motivaci a výhody. S těmito čtyřmi sociálními řády jsou obvykle spojovány sociální instituce, jako jsou veřejné instituce, domácnosti, soukromé firmy a organizace občanské společnosti. Welfare mix se zabývá propojeností těchto sociálních řádů a institucí (Pestoff, 1992).

Ve vztahu státu k třetímu sektoru existuje přímý vztah v podobě finančních transferů (granty, dotace či nepřímá cesta v podobě daňových úlev) a regulačních opatření ze strany státu. Vztah ze strany ziskového sektoru může mít podobu sponzorskou, kdy se tržní subjekty podílejí na financování neziskového sektoru. Oba typy organizací mohou být také

konkurenty v oblasti hlavní činnosti a při získávání zdrojů z veřejných rozpočtů. Domácnosti představují pro třetí sektor velice důležitý zdroj. Dodávají organizacím nejen finanční prostředky, ale také dobrovolníky, kteří jsou pro fungování organizací třetího sektoru stěžejní (Hyánek, 2011).

1.2 Funkce a dělení organizací občanské společnosti

OOS plní v naší společnosti mnoho funkcí. S jednou z nejpoužívanějších kategorizací funkcí přišel Lester Salamon a jeho kolegové v roce 2000. Na základě analýzy odborné literatury stanovil pět základních funkcí organizací občanské společnosti (Frič, 2015).

1. Servisní – neziskový sektor má zásadní úlohu v poskytování služeb. Služby, které poskytují OOS, by měly mít nějaký veřejný zájem. Je totiž obtížné dodávat je prostřednictvím trhu, jelikož by měly být dostupné všem bez ohledu na jejich finanční situaci. OOS se proto uplatňují především v oblasti poskytování zdravotnických, sociálních či vzdělávacích služeb (Salamon, 2000). Některé servisní organizace mají schopnost poskytovat omezené a specializované služby zejména v oblasti sociální péče. Tyto služby by byly technicky náročné, a tedy neefektivní pro veřejné sociální služby. Zmíněné organizace jsou schopny rychle reagovat na proměnlivé sociální podmínky způsobem, který není vždy možný pro vládní instituce (Kendall, 2003).
2. Inovační – OOS jsou obecně flexibilnější a jsou schopné více riskovat. Díky tomu, že je nezisková forma obecně dostupná každému, kdo má nějaký nápad, lze očekávat, že bude sloužit jako inkubátor inovátorským nápadům a přístupům v identifikaci a řešení veřejných problémů (Salamon, 2000). Organizace projevují inovativnost a jsou pevně zakořeněny v místní komunitě. Díky tomu disponují schopností rychle reagovat na aktuální potřeby. Tato charakteristika je odlišuje od vládních organizací, které mají schopnost reakcí pomalejší (Kendall, 2003).
3. Advokační – jelikož nejsou OOS vázány na trh a nejsou součástí vládního aparátu, lze očekávat, že budou prosazovat změny ve vládní politice a společenských podmínkách (Salamon, 2000). Advokační činnost OOS může být definována různými způsoby. Mnoho OOS, které poskytují služby, pravidelně vyvíjí advokační aktivity ve prospěch individuálních klientů (např. pomáhají zraněnému pracovníkovi získat invalidní dávky nebo zajistit duševní zdravotní péči pro dítě ve výchově). Nicméně častěji se advokační

činnost OOS vztahuje k celkovému prosazování zájmů než k individuálním snahám o ochranu klientů (Kimberlin, 2010).

4. Expresivní a vůdcovská – OOS slouží jako nástroj pro individuální či skupinové sebevyjádření. Od OOS jakožto strážce hodnot se očekává, že budou aktivně podporovat participaci občanů, rozvíjet vůdcovství či chránit zájmy sociálních, náboženských, kulturních či jiných menšin, ve společnosti by pak měly podporovat pluralismus a diverzitu (Salamon, 2000). Tyto organizace jsou přirozeně velice silně ovlivňovány svými principy. Poskytují prostor pro vyjádření hodnot, které stály u jejich zrodu (Kendall, 2003).
5. Komunitní a demokratizační – od OOS se očekává, že budou plnit sjednocující roli. Podporou sociální interakce pomáhají OOS vytvářet návyky důvěry a reciprocity. Takové návyky pomáhají podporovat demokratické hodnoty (Salamon, 2000).

Organizace občanské společnosti můžeme rozdělit do několika skupin na:

OOS z hlediska členství

- členské organizace – jsou organizace založené na členské základně, např. odbory či družstva;
- nečlenské organizace – jsou organizace, které nemají členy, ale pracovníky a členy správních orgánů, např. nadace či nadační fondy (Skovajsa, 2010).

OOS z hlediska typu činnosti

- servisní OOS – poskytují služby, může se jednat např. o zdravotnické, sociální či vzdělávací organizace;
- zájmové OOS – nabízejí svým členům či klientům realizaci vlastních zájmů či volnočasové aktivity, patří sem např. zájmové kroužky či sportovní oddíly;
- advokační OOS – starají se o obhajobu zájmů svých členů či klientů, může se jednat např. o odbory či organizace na ochranu práv zvířat (Skovajsa, 2010).

OOS z hlediska prospěšnosti

- vzájemně prospěšné OOS – přinášejí prospěch výhradně svým členům;
- veřejně prospěšné OOS – přinášejí prospěch veřejnosti, nebo těm částem veřejnosti, u nichž je pomáhání chápáno jako veřejný zájem (Skovajsa, 2010).

Sledovaný zájem OOS může být vzájemně prospěšný či veřejně prospěšný.

V zahraniční literatuře se můžeme setkat s celou řadou rozdílných přístupů k definování dělení OOS. Podle Asian Development Bank můžeme OOS rozdělit na:

- komunitní organizace (Community-Based Organizations) – zaměřují se přímo na své členy a jsou organizovány tak, aby samotní členové mohli participovat na činnosti těchto organizací. Může se jednat kupř. o sousedská či nájemnická sdružení či organizace pro komunitní rozvoj;
- rozvojové OOS (Development NGOs) – tyto organizace se zabývají sociálními a humanitárními otázkami souvisejícími s rozvojovou činností;
- nábožensky zaměřené organizace (Faith-Based Organizations) – jedná se o organizace, které jsou založeny na základech náboženských principů a jsou organizovány kolem jednotlivých náboženských společenství;
- nadace (Foundations) – jedná se o filantropické nebo charitativní organizace podporující cíle konkrétní nadace;
- mezinárodní OOS (International NGOs);
- odbory (Labor Unions) – jedná se o formálně organizovaná sdružení pracovníků, kteří se spojili k prosazování svých kolektivních názorů ohledně mezd, pracovní doby a pracovních podmínek;
- občanské organizace (People's Organizations) – organizace dobrovolníků vznikající ze základů, které podporují ekonomické a sociální blaho svých členů;
- profesní asociace (Professional Associations) – tyto organizace zastupují zájmy svých členů, kteří obvykle vykonávají konkrétní povolání nebo se věnují určité profesi;
- výzkumné ústavy (Research Institutes) – organizace, které provádějí výzkum a analýzu související s otázkami veřejných politik;
- sociální hnutí (Social Movements) – tato velká neformální sdružení jednotlivců nebo organizací se snaží ovlivnit společenskou změnu

prostřednictvím trvalé, organizované a kolektivní akce (Asian Development Bank, 2009).

1.3 Teorie organizací občanské společnosti

V souvislosti s funkčním vymezením neziskového sektoru vyvstává otázka, proč vlastně OOS vznikají a jakým způsobem se udržují při životě (Skovajsa, 2010). Je důležité si vymezit, jakou roli sehrávají trh, stát a občanský sektor.

Trh – je samořídícím se systémem, kde nabídka, poptávka, zisk a ztráta efektivně alokují zdroje. Tržní mechanismus vzniká dobrovolnou dohodou mezi prodávajícím a kupujícím o výměně zdrojů za peníze. Vyvážené cenové systémy regulují výrobu a spotřebu na základě těchto výměn. Ekonomická teorie předpokládá, že ceny na trhu jsou signály pro maximalizaci užitku při minimálním vynaložení zdrojů. Účastníci sledují svůj vlastní zájem. Magie neviditelné ruky trhu spočívá v přesvědčení, že kolektivní spokojenosti je dosaženo sledováním sobeckých zájmů jednotlivců (Potůček, 2017).

Stát – stát je v ideálním pojetí neosobním vykonavatelem veřejného zájmu. Pojetí veřejného zájmu se napříč zeměmi liší dle nastaveného politického systému (Potůček, 1997). Vláda poskytuje stabilní základ pro fungování společnosti. Zároveň ovlivňuje vytváření a využívání politické moci. Tvoří a uplatňuje právní předpisy prostřednictvím veřejné správy. Aby společnost dosáhla svých cílů v různých oblastech, je nutné věnovat pozornost řízení a koordinaci různorodých zájmů a usnadnit rozhodování o prioritách těchto preferencí a úkolů, které jsou považovány za veřejné (Potůček, 2017).

Občanský sektor – reprezentuje institucionalizovaný projev života občanské společnosti. Je složen z OOS a dobrovolných sdružení občanů, které sdílejí společné hodnoty a jsou připraveny spolupracovat. V kontrastu s vládou, která se opírá o politické procesy a řídí se legislativou a veřejnými rozpočty, využívá soukromý sektor tržní mechanismy k efektivnímu rozhodování o výrobě a výměně zboží. Občanský sektor potřebuje informace o lidských potřebách zejména v oblastech, kde nejsou tyto potřeby dostatečně uspokojovány podnikatelským sektorem nebo vládou. Občanský sektor je formálně nezávislý na vládě, a tudíž jej lze chápat jako součást soukromého sektoru. Jeho aktivity nejsou řízeny ziskem, ale spíše touhou uspokojit zájmy konkrétní komunity nebo společnosti jako celku, což jej připodobňuje k veřejnému sektoru (Potůček, 2017).

V Evropě započal výzkum OOS na konci 70. let 20. století a byl spojen především s krizí státu blahobytu, s pocity omezení, které vyvolávalo přílišné daňové zatížení, či s přílišnou centralizovanou mocí. Výzkum OOS v Evropě je mnohem různorodější než

obdobné výzkumy v USA, jelikož Evropa je daleko více heterogenní, co se týče historických, ekonomických či sociálních specifík. Všechny teoretické výzkumy mají společný rys, kterým je objasnění faktorů, jež zapříčiňují vznik a rozvoj neziskových subjektů (Hyánek, 2011).

Jednotlivé teoretické přístupy k občanskému sektoru:

Teorie vládních a tržních selhání

Tato teorie vychází z principu, že trh je nejvhodnějším koordinačním mechanismem, který je schopen na základě nabídky a poptávky optimálně alokovat zdroje. Problém nastává tehdy, když se dostáváme do situací, že toho trh schopen není. Taková situace může nastat v případě, kdy hovoříme o uspokojování veřejných statků. Veřejné statky se vyznačují především nevylučitelností ze spotřeby, což zapříčiňuje vyloučení z poskytování veřejných statků ze strany tržních mechanismů. V případě, že trh není schopen veřejné statky zabezpečit, nastupuje stát, který se o jejich zabezpečení postará. V tomto okamžiku ovšem nastává problém, jelikož stát se snaží vyhovět především většině. Veřejné statky proto nejsou zcela uspokojeny především u minoritních skupin a tehdy dochází k selhání státu a skupiny obyvatel, kterým stát není schopen zajistit jejich potřebné veřejné statky, se obrací na OOS (Hyánek, 2011).

Teorie důvěry

Tato teorie je úzce provázána se selháním smluvních vztahů na základě asymetrické informovanosti. V praxi dochází k tomu, že spotřebitelé určitých služeb či produktů nedisponují dostatečnými informacemi k dokonalému posouzení kvality služeb či statků. Tato nedostatečná informovanost může pramenit z technické složitosti produktů, z hendikepu na straně spotřebitele či z přílišné nákladnosti na distribuci informací. Spotřebitelé se proto snaží najít takového poskytovatele, který skýtá jisté záruky čestného jednání. Tyto záruky mohou nabízet právě OOS, které nejsou postaveny na základech maximalizace zisku (Hyánek, 2011).

Teorie strany nabídky

Oproti předchozím teoriím se tato již nezabývá poptávkou, ale samotnou nabídkou a neziskovými poskytovateli veřejných statků a služeb. Zdůrazňuje důležitost konkurence na straně nabídky, která vede ke zvyšování kvality služeb. Je důležité zkoumat, jakou mají subjekty motivaci k zakládání OOS. Významné zastoupení při zakládání OOS zaujímají transakční náklady (Hyánek, 2011).

Teorie státu blahobytu

Tato teorie vychází z předpokladu, že OOS měly v minulosti své nezastupitelné místo, jelikož vykonávaly činnosti, které nerozvinutý sociální stát vykonávat nemohl. V současných společenských systémech by ovšem OOS měly zastávat pouze okrajovou roli vlivem růstu a zdokonalování tržních vztahů a zvyšující se odpovědnosti státu (Hyánek, 2011).

Teorie vzájemné závislosti

Teorie pracuje se vzájemnou závislostí státu a OOS. Jednou z možných příčin vzájemné závislosti je argument, že OOS mnohdy reagují na akutní potřeby obyvatelstva rychleji, než to dokáže stát. Stát následně využije práce neziskových organizací pro své vlastní aktivity. Dalším zdrojem vzájemné závislosti může být faktor, který pramení z nedostatečnosti OOS (Hyánek, 2011).

Salamon používá termín *voluntary failure* neboli selhání OOS, který popisuje následujícím způsobem:

- filantropická nedostatečnost – hlavním selháním OOS jako poskytovatelů veřejných statků je neschopnost generovat zdroje v rozsahu, který je dostatečně adekvátní pro fungování organizace;
- filantropický partikularismus – jednou z předností neziskového sektoru je právě zmíněný partikularismus neboli tendence neziskových organizací zaměřovat se na minoritní skupiny obyvatelstva, ovšem i v tomto ohledu mohou být aktivity OOS nedostatečné, jelikož pro uspokojování minoritních skupin nemusí existovat dostatečné množství zdrojů;
- filantropický paternalismus – většinu vlivu na definování potřeb dané komunity mají ti, kdo disponují největšími zdroji, proto mohou tito jedinci určovat směr dané organizace bez ohledu na reálné potřeby cílové skupiny;
- filantropický amaterismus – je spojen s amatérskými přístupy k vyrovnání se s lidskými problémy, kdy především nedostatečně vyškolený personál není schopen adekvátně pochopit situaci jednotlivých klientů a následkem může být nevhodný přístup k nim (Salamon, 1987).

2 Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce

Humanitární pomoc charakterizujeme jako akutní intervenci, jejíž podstatou je záchrana lidských životů a pomoc lidem v katastrofických situacích. Podstatou rozvojové spolupráce je směřování pomoci lidem za účelem jejich vymanění se z chudoby a zajištění následného rozvoje (Člověk v tísni, 2013).

Humanitární pomocí se myslí nouzová pomoc lidem v nouzi během přírodních katastrof, ozbrojených konfliktů a jiných mimořádných událostí (Red Cross, 2022). EU definuje tuto pomoc jako pomoc vycházející z potřeb lidí zasažených člověkem či přírodou způsobenými katastrofami, přičemž se zaměřuje na nejzranitelnější jedince. Pomoc je poskytována nestranně dané postižené populaci bez ohledu na její rasu, etnickou příslušnost, náboženství, pohlaví, věk, národnost nebo politickou příslušnost (European Commission, 2022).

Hlavní funkcí humanitární pomoci je poskytnout pomoc po proběhlé krizi, která výrazným způsobem ovlivnila schopnost vlády a místních aktérů reagovat na potřeby postiženého obyvatelstva. Cílem humanitární pomoci je také připravit místní aktéry tak, aby při budoucích mimořádných událostech byli schopni adekvátním způsobem reagovat (Reis, 2017).

Historie humanitární pomoci sahá do dávné minulosti, kdy lidé poskytovali materiální pomoc během hladomorů, sucha a katastrof. Moderní koncept humanitární pomoci založený na nestrannosti, nezávislosti a neutralitě vznikl až ve 20. století. První mezinárodní systém pomoci vznikl po první světové válce (Rysaback-Smith, 2015).

Různé filozofie a náboženská přesvědčení ovlivňovaly humanitární pomoc. Principy humanitární pomoci byly formulovány již v antických civilizacích. Původní humanitární pomoc byla spojena především s vojenskými konflikty. Mezinárodní Červený kříž byl založen v roce 1863 a stal se jednou z prvních mezinárodních humanitárních organizací. Po druhé světové válce se rozšířil počet nevládních organizací, které poskytovaly pomoc po celém světě. Termín „třetí svět“ byl používán pro země mimo hlavní vojenské bloky a tyto země se staly hlavním cílem humanitární pomoci. Dnes existuje mnoho organizací, které poskytují humanitární pomoc a rozvojové snahy na globální úrovni (Rysaback-Smith, 2015).

Active Learning Network for Accountability and Performance in Humanitarian Action (ALNAP) navrhl čtyři základní modely humanitární reakce:

1. model komplexní podpory – v zemích, kde jsou humanitární potřeby velké a vládní kapacity minimální (např. v Jižním Súdánu);

2. model omezené podpory – v zemích zasažených válečným konfliktem, kde je přístup k zasaženému obyvatelstvu omezený (např. v Afghánistánu či Sýrii);
3. model kooperativní podpory – v zemích, kde existují místní kapacity, které je zapotřebí podpořit (např. na Filipínách či v Indonésii);
4. model konzultativní podpory – v zemích, kde existuje výrazná vládní či místní kapacita, ale v době masivních katastrof je zapotřebí určitá pomoc (např. Čína či Japonsko) (Reis, 2017).

Rozvojová spolupráce by se měla zaměřovat především na rozvojové země. Podstatu rozvojové spolupráce představují 3 zásadní úkoly: podporovat a doplňovat úsilí rozvojových zemí, zaručit svým občanům poskytování všeobecných sociálních základních standardů jako prostředku pro uplatnění jejich základních lidských práv; podpora konvergence rozvojových zemí k vyšším úrovním příjmů a blahobytu, náprava extrémních mezinárodních nerovností; podpora úsilí rozvojových zemí aktivně se podílet na mezinárodních veřejných statcích (Alonso, 2015).

Pro rozvojovou spolupráci je stěžejní kooperace na globální úrovni. Na začátku nového milénia byly představeny Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs), které se zaměřovaly především na rozvojové země. V průběhu let došlo po rozsáhlých konzultacích a jednáních k úpravě této strategie a ke stanovení Cílů udržitelného rozvoje (SDGs). Tato nová koncepce se zabývá širší škálou témat a nezaměřuje se pouze na rozvojové země, nýbrž na všechny národy naší planety. Zdůrazňuje pět sjednocujících témat: mír, prosperita, lidé, planeta a partnerství (Marshall, 2018).

Cíle udržitelného rozvoje byly přijaty v rámci Agendy pro udržitelný rozvoj 2030, která si stanovila normativní rámec, jenž definuje rozvoj jako univerzální aspiraci na inkluzivitu a udržitelnost, jehož cílem je uspokojovat základní potřeby a ukončit chudobu (Fukuda-Parr, 2019).

SDGs představují plán pro vymýcení extrémní chudoby, boj proti nerovnosti a nespravedlnosti a ochranu klimatu. Cílem je zlepšit podmínky a kvalitu života pro všechny lidi na světě. SDGs jsou zaměřeny na zapojení nejen vlád, ale také firem, organizací a jednotlivců. Otevřeně vyzývají firmy ke kreativnímu a inovativnímu přístupu při řešení problémů udržitelného rozvoje. Tyto cíle poskytují příležitost pro všechny, aby přispívali k udržitelnému rozvoji prostřednictvím svých podnikatelských aktivit. SDGs zavazují každého jednotlivce, aby se choval zodpovědně a zohledňoval lidi a ekosystémy ve svých

každodenních činnostech. Některé cíle byly již splněny, u jiných je práce stále potřeba (A-CSR, 2022).

Mezinárodní humanitární a rozvojová pomoc představuje zajímavou oblast pro OOS. V členských zemích Evropské unie, především střeoevropských, mají OOS v této oblasti důležitou roli, jelikož národní vlády se na ně do velké míry spoléhají při realizaci státem financovaných projektů v zahraničí, a jsou také hlavními aktéry v domácím zvyšování povědomí o rozvojovém vzdělávání (Szent-Iványi, 2016).

2.1 Strategie humanitární pomoci ČR

Česká republika se řídí operační strategií, kterou každoročně vydává Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Tato operační strategie má za úkol vymezit hlavní cíle, priority a geografické zaměření humanitární pomoci, kterou bude Česká republika poskytovat. Jakožto vyspělá země, která je součástí OSN, OECD či Evropské unie, se Česká republika podílí na řadě humanitárních programů (MZV ČR, 2022).

V roce 2022 sužovalo svět několik globálních humanitárních problémů:

1. dopady klimatických změn, mezi které můžeme zařadit hurikány, záplavy či požáry vzniklé na podkladě extrémně vysokých teplot;
2. dlouhodobě přetrvávající konflikty především v Afghánistánu, Sýrii, Myanmaru, Etiopii, na Haiti či v Jemenu, které mají významný dopad na tamní obyvatelstvo;
3. napadení Ukrajiny ze strany Ruské federace, které vyvolalo největší konflikt v Evropě od konce 2. světové války;
4. hrozba hladomoru zapříčiněná souběhem politické nestability, lokálních konfliktů a přírodních katastrof převážně v Burkině Faso, Etiopii, Jemenu, Jižním Súdánu či na Madagaskaru;
5. i přes ústup pandemie covidu-19 stále přetrvávající negativní dopady na ekonomiky méně vyspělých států (MZV ČR, 2022).

Mezinárodní humanitární pomoc se řídí několika zásadami, mezi něž patří lidskost (záchrana lidských životů), nestrannost (pomoc se poskytuje na základě potřeby), neutralita (humanitární pomoc nestraní žádnému aktérovi konfliktu) a nezávislost (pomoc se neřídí politickými zájmy, ale výhradně potřebnostmi zasažených subjektů). Koordinaci humanitárních projektů zajišťuje Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí OSN (MZV ČR, 2022).

2.2 Zahraníční rozvojová spolupráce ČR

Východiskem pro poskytování zahraniční rozvojové spolupráce v České republice je Agenda pro udržitelný rozvoj 2030, která propojuje ekonomickou, sociální a environmentální dimenzi udržitelného rozvoje a s ní související Cíle udržitelného rozvoje (MZV ČR, 2017).

Mezi hlavní priority České republiky v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce můžeme zařadit:

1. Řádná demokratická správa věcí veřejných – v této oblasti může Česká republika nabídnout zkušenosti a znalosti nabyté během procesu ekonomické a politické transformace po změně režimu v roce 1989. Tato oblast zahraniční rozvojové spolupráce je nesmírně důležitá, neboť prohlubování řádné správy je nezbytným předpokladem pro vzájemnou ekonomickou a politickou spolupráci mezi partnerskými zeměmi a Českou republikou (MZV ČR, 2017).
2. Udržitelné nakládání s přírodními zdroji – v této oblasti se Česká republika zaměřuje především na zásobování pitnou vodou, ochranu vodních zdrojů, rozvoj odpadového hospodářství a udržitelné způsoby využívání přírodních zdrojů v rozvojových regionech (MZV ČR, 2017).
3. Ekonomická transformace a růst – Česká republika přispívá svými zkušenostmi k rozvoji technologií, budování a posilování kapacit v průmyslu či k zajišťování cenově dostupných a spolehlivých nízkoemisních zdrojů energie (MZV ČR, 2017).
4. Zemědělství a rozvoj venkova – rozvojová spolupráce v zemědělství směřuje především k odstraňování hladu, zlepšení celkové výživy a rozvoji venkova s důrazem na ekologické a udržitelné zemědělství, které uspokojí lokální poptávku po kvalitních potravinách (MZV ČR, 2017).
5. Inkluzivní sociální rozvoj – zde se Česká republika zaměřuje na podporu zdravotnictví, vzdělávání a sociální inkluzi v rozvojových zemích (MZV ČR, 2017).

2.3 Humanitární a rozvojové organizace

Existuje široká škála organizací, které poskytují humanitární pomoc. Mezi tyto organizace můžeme zařadit místní, národní či mezinárodní organizace občanské společnosti,

OSN či Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Setkáváme se také s organizacemi, které působí v oblasti humanitární pomoci, ale nejsou přímo zahrnuty do humanitárního systému. Takovými organizacemi mohou být vojenské síly, náboženské instituce či subjekty soukromého sektoru. Humanitární organizace nabízejí velice pestrou paletu humanitárních služeb, mezi něž řadíme lékařskou pomoc, poskytování jídla, pití, přístřeší, vzdělání a ochranu (Reis, 2016).

2.3.1 Typy humanitárních organizací

Agentury OSN

Mezi subjekty OSN, které jsou zapojeny do humanitární pomoci, můžeme zařadit Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí (UNOCHA), Dětský fond OSN (UNICEF), Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UHNCR), Světový potravinový program (WFP), Světová zdravotnická organizace (WHO), Populační fond OSN (UNFPA), Organizace pro výživu a zemědělství (FAO), Rozvojový program OSN (UNDP) a UN Women. Jednotlivé organizace se liší svou velikostí, mandátem a přítomností v jednotlivých státech (Reis, 2017).

Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce

Jedná se o největší humanitární síť na světě, která zahrnuje Mezinárodní výbor Červeného kříže, Mezinárodní federaci společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce a 189 jednotlivých národních organizací Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Všechny subjekty tohoto hnutí spojují principy humanity, nestrannosti, neutrality a nezávislosti. Již od svého založení se hnutí zabývá ochranou obyvatelstva v zemích zmítaných válečnými konflikty (Reis, 2017).

Národní a mezinárodní organizace občanské společnosti

Tyto organizace tvoří největší část organizací poskytujících humanitární pomoc. Odhaduje se, že celosvětově působí zhruba 800 mezinárodních a přes 4000 národních organizací zabývajících se humanitární pomocí. Některé z nich se zabývají výhradně problematikou humanitární pomoci, jiné působí i v oblasti rozvojové spolupráce a věnují se dalším aktivitám. Organizace můžeme rozlišovat dle jejich rozpočtů, počtu kanceláří ve světě, finanční struktury, zaměření a podle toho, zda se jedná o organizace sekulární či založené na víře (Reis, 2017).

Rozdíly mezi organizacemi na základě:

- rozpočtu – mezi největší organizace dle rozpočtu můžeme zařadit Lékaře bez hranic, Save the Children, Oxfam, World Vision a International Rescue

Committee. Celkové výdaje těchto organizací představují téměř třetinu veškerých celosvětových výdajů, které jsou vynakládány na humanitární pomoc;

- počtu kanceláří ve světě – většina nejvýznamnějších humanitárních organizací sídlí v Severní Americe či v Evropě, přičemž mají regionální kanceláře po celém světě. Existují také organizace (např. Lékaři bez hranic), které mají jednotlivé národní sekce fungující jako samostatné organizace, které se vzájemně koordinují;
- finanční struktury – každá organizace volí odlišnou strategii, jakým způsobem bude zajišťovat finanční prostředky pro své aktivity. Některé organizace (např. Lékaři bez hranic) využívají z obav o zachování nezávislosti výhradně zdroje putující z individuálního dárcovství. Jiné organizace spoléhají především na příspěvky od jednotlivých vlád (např. Save the Children);
- zaměření – většina velkých humanitárních organizací (např. Oxfam) je multisektorově zaměřená a zabývá se širokým spektrem aktivit, jejichž cílem je řešit základní potřeby zasažené populace. Dále existuje skupina organizací, které jsou rovněž multisektorové, ale zabývají se výhradně jen částí zasažené populace (např. Save the Children). Některé organizace se naopak zabývají výhradě jen jedním sektorem, jako jsou např. Lékaři bez hranic, kteří se zaměřují na poskytování lékařské péče;
- náboženského zaměření – existuje řada náboženských organizací, které se zabývají humanitární pomocí. Kromě humanitárních hodnot v jejich práci silně rezonuje víra. Mnoho náboženských organizací má vazby na místní náboženské skupiny (Reis, 2017).

2.3.2 Humanitární a rozvojové organizace občanské společnosti v ČR

V České republice působí řada OOS, které se zaměřují na oblast humanitární pomoci a rozvojové spolupráce. Roku 2002 byla založena platforma FoRS – České fórum pro rozvojovou spolupráci (dále jen „FoRS“) sdružující OOS a další neziskové subjekty, jež se zabývají otázkami rozvojové spolupráce, globálního rozvojového vzdělávání a humanitární pomoci. Aktuálně sdružuje platforma celkem 35 členských a pozorovatelských organizací.

Hlavním úkolem platformy je zastupovat členské organizace a posilovat spolupráci s vládními institucemi na úrovni České republiky a Evropské unie (FoRS, 2022).

Organizace, které jsou sdruženy v platformě FoRS, musí sdílet následující hodnoty a principy:

- respekt k lidským právům a důstojnosti;
- rovnost a sociální spravedlnost;
- svoboda spojená s odpovědností vůči všem aktérům;
- solidarita s důrazem na zranitelné a diskriminované skupiny obyvatel;
- ekologická odpovědnost a udržitelnost;
- transparentnost a partnerství;
- dodržování mezinárodních humanitárních principů (FoRS).

Členskými organizacemi FoRS jsou ADRA, Arnika, ARPOK, Burma Center Prague, CARE Česká republika, Česká evaluační společnost, Člověk v tísni, Charita České republiky, Development Worldwide, Diakonie ČCE – Středisko humanitární a rozvojové spolupráce, Fairtrade Česko a Slovensko, INEX – Sdružení dobrovolných aktivit, Mendelova univerzita v Brně, Nadační fond CCBC, NaZemi, Nesehnutí, Salesiánská asociace Dona Boska, SIRIRI, Společnost Podané ruce, Středisko ekologické výchovy SEVER, Základní článek hnutí Brontosaurus, SVĚTLO PRO SVĚT – Light for the World, Univerzita Palackého v Olomouci, Ústav mezinárodních vztahů a Vysoká škola ekonomická v Praze – Fakulta mezinárodních vztahů (FoRS, 2022).

Mezi organizace, které jsou pozorovateli FoRS, patří Asociace pro mezinárodní otázky, CARITAS – Vyšší odborná škola sociální – Olomouc, České vysoké učení technické – Centrum pro mezinárodní rozvojové projekty, Český červený kříž, Development Alliance, Glopolis, International Organization for Migration, Lékaři bez hranic, Neslyšící s nadějí, Pro-Contact a YAGANA Lusky zone (FoRS, 2022).

3 Financování humanitárních a rozvojových organizací

Základním předpokladem pro správné fungování všech organizací je dostatečné zajištění finančních příjmů. U OOS je problematika financování velice specifická s ohledem na jejich neziskovost a oblast zájmu. OOS mnohdy přináší do problematiky financování inovativní způsoby, které jsou inspirací pro ostatní organizace, jež v sobě zahrnují prvky ekonomické, finanční, sociální, společenské i marketingové (Stejskal, 2013).

3.1 Principy financování organizací občanské společnosti

3.1.1 Vícezdrojovost

K zajištění spolehlivého financování OOS je nezbytné diverzifikovat zdroje příjmů a nespolehat se pouze na jeden zdroj. Existuje několik možností, které mohou OOS využít pro financování svých aktivit (Pelikánová, 2018).

Diverzifikací svých příjmů dosáhnou OOS větší nezávislosti, jelikož se nespolehají pouze na jeden zdroj, který by v případě selhání mohl způsobit dané organizaci fatální následky. Důvodem k vícezdrojovosti je také skutečnost, že jediný zdroj příjmů není mnohdy schopen uspokojit ekonomické požadavky dané organizace (Pařízková, 2018).

Zdroje financování OOS můžeme rozdělit:

- dle charakteru zdroje – finanční a nefinanční zdroje;
- dle geografického původu zdroje – lokální nebo zahraniční zdroje;
- dle prostředků organizace – interní nebo externí zdroje;
- dle způsobu nabytí – přímé nebo nepřímé zdroje;
- dle typu vlastnictví zdroje – veřejné nebo soukromé zdroje (Pelikánová, 2018).

3.1.2 Samofinancování

Samofinancování OOS je realizováno prodejem produktů, investováním, podnikáním či členskými příspěvky. S vyšším samofinancováním organizace vzrůstá také její nezávislost. Výhodou je flexibilita, jelikož sama organizace rozhoduje o využití finančních prostředků a nemusí plnit přesně danou strukturu (Pelikánová, 2018).

Samofinancování není přesně definováno. Můžeme jej chápat jako veškeré aktivity vedoucí k získávání finančních zdrojů mimo zdroje dotační. I přes pozitiva, která samofinancování přináší, je zapotřebí uvědomovat si možné komplikace. V okamžiku, kdy

organizace získává více finančních prostředků, než je potřebné pro naplnění její hlavní činnosti, je nezbytné velice ostražitě nakládat s těmito přebytky, tak aby nedošlo k odklonu od hlavního poslání dané organizace (Pařízková, 2018).

3.1.3 Fundraising

Jedná se o aktivity OOS, které prostřednictvím jednotlivých projektů získávají zdroje pro fungování organizace. Fundraising je systematické získávání nejen finančních, ale i nefinančních zdrojů. OOS mají možnost získávat následující zdroje (Boukal, 2013):

1. Hmotné zdroje – mnohdy jednotliví dárci nepřispívají organizaci finančním obnosem, ale hmotným darem, např. oděvní firma daruje charitě oblečení, stavební firma věnuje materiál určený k rekonstrukci apod. Zajímavou možností jsou tzv. bartery, kdy dochází přímo ke směně zboží či služeb (Boukal, 2013).
2. Práva – organizace získá právo např. na využití reklamního prostoru či webových stránek donátora bez povinnosti úhrady (Boukal, 2013).
3. Informace – jedná se o vzájemné sdílení informací či různých metodických příruček mezi jednotlivými OOS či dalšími subjekty (Boukal, 2013).
4. Práce – některé firmy, které se zabývají společenskou odpovědností, umožňují svým zaměstnancům ve vybraných organizacích realizovat dobrovolnickou činnost – firma tedy neposkytne organizaci finanční obnos, ale kvalitní dobrovolníky (Boukal, 2013).
5. Služby – firmy v tomto případě nabízejí OOS, např. konzultační služby, odbornou pomoc při realizaci nejrůznějších projektů apod. (Boukal, 2013).

U fundraisingu je důležité budovat dlouhodobé vztahy mezi organizacemi a jednotlivými donory. Nejde totiž pouze o získávání zdrojů, ale o vytváření stabilních a důvěrných vztahů, které jsou důležité pro udržitelnost organizací. Fundraiseri aktivně spolupracují s dalšími členy organizace, jako jsou specialisté na PR, marketing či lobbying a společně budují kvalitní interní a externí vztahy (Pelikánová, 2018).

Fundraising může být realizován v několika formách:

1. individuální fundraising – sem patří získávání zdrojů od individuálních dárců, např. ve formě peněžitých či věcných darů, prostřednictvím veřejné sbírky nebo formou DMS (dárcovská SMS);

2. firemní fundraising – v rámci této formy oslovují fundraiseři jednotlivé firmy a navazují s nimi spolupráci. Prostřednictvím firemního fundraisingu mohou získávat peněžité či věcné dary, reklamní prostor či dobrovolníky;
3. fundraising od státních donátorů – jedná se o získávání prostředků ze strany státní správy;
4. nadace, nadační fondy – prostředky, které jsou získávány prostřednictvím nadací a nadačních fondů;
5. Evropská unie – prostřednictvím projektů Evropské unie (Pelikánová, 2018).

Ve fundraisingu se setkáváme s několika základními metodami:

1. osobní setkání – jedná se o nejlepší metodu, jak získat nové dárce pro organizace. Zároveň je osobní kontakt také časově nejnáročnější metodou, která vyžaduje značné zkušenosti fundraisera, asertivní přístup i dobré komunikační dovednosti;
2. veřejná sbírka – jedná se o účelné shromažďování prostředků od předem neurčeného okruhu lidí za jasně daným veřejně prospěšným účelem. Jedná se o získávání a shromažďování výhradně finančních prostředků, věcné dary nejsou do veřejné sbírky zahrnuty;
3. telefonická kampaň – tato metoda je časově méně náročná než osobní setkání, tudíž může obsáhnout větší množství lidí, ovšem během telefonického rozhovoru může dojít ze strany potenciálního donora k unáhleným závěrům či k odmítnutí. Rovněž se prostřednictvím telefonního hovoru můžeme vystavit nedorozuměním, která by bylo lepší objasnit při osobním setkání;
4. poštovní kampaň – představuje metodu, kterou můžeme oslovit velké množství potenciálních dárců. V dnešní době radíme do poštovní kampaně také e-mailovou formu. V tomto případě je velice důležité nepodcenit grafickou úpravu sdělení;
5. inzerce – jedná se o formu anonymního kontaktu, který ovšem může oslovit velké množství potenciálních dárců (Pelikánová, 2018).

3.1.4 Neziskovost

Základním principem OOS je, že nepřerozdělují zisk. V případě, kdy OOS zisk vytvoří, nemůže jej použít k obohacení svých členů. Vytvořený zisk musí být využit na účel, ke kterému se OOS zavázala. Transparentnost dodržování principu neziskovosti je zabezpečena povinností OOS zveřejňovat každoročně výroční zprávy (Pelikánová, 2018).

3.1.5 Osvobození od daní

Jedná se o daňové úlevy určené jak pro OOS, tak jejich donátory. V České republice se můžeme setkat se 3 typy osvobození od daní.

1. Osvobození finančních toků OOS od daní – určité příjmy OOS jsou osvobozeny od daňové povinnosti, např.: *„členský příspěvek podle stanov, statutu, zřizovacích nebo zakladatelských listin, přijatý; výnosy kostelních sbírek, příjmy za církevní úkony a příspěvky členů u registrovaných církví a náboženských společností; příjmy státních fondů stanovené zvláštními předpisy“* (§ 19 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů).
2. Úlevy na daní pro OOS – z daně z příjmu je možné uplatnit snížení daňové povinnosti. *„Veřejně prospěšný poplatník s výjimkou obce, kraje, poskytovatele zdravotních služeb, který má oprávnění k poskytování zdravotních služeb podle zákona upravujícího zdravotní služby, a profesní komory a poplatníka založeného za účelem ochrany a hájení podnikatelských zájmů svých členů, kteří nejsou organizací zaměstnavatelů, může základ daně zjištěný podle odstavce 1 snížený podle § 34 dále snížit až o 30 %, maximálně však o 1000000 Kč, použije-li prostředky získané touto úsporou na dani v následujícím zdaňovacím období ke krytí nákladů (výdajů) prováděných nepodnikatelských činností. V případě, že 30 % snížení činí méně než 300000 Kč, lze odečíst částku ve výši 300000 Kč, maximálně však do výše základu daně“* (§ 20 odst. 8 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů).
3. Úlevy na daních dárcům – donátoři mají možnost uplatnit si výši daru jako nezdanitelnou část základu daně. *„Od základu daně sníženého podle § 34 lze odečíst hodnotu bezúplatného plnění poskytnutého obcím, krajům, organizačním složkám státu, právníckým osobám se sídlem na území České republiky, jakož i právníckým osobám, které jsou pořadateli veřejných sbírek podle zvláštního zákona“* (§ 20 odst. 8 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů).

3.2 Finanční zdroje organizací občanské společnosti

Většina neziskových organizací se snaží své příjmy diverzifikovat. Diverzifikace příjmů vede k větší nezávislosti a stabilitě OOS. V následujícím textu budou představeny jednotlivé zdroje, které mohou OOS pro své financování využívat.

3.2.1 Vlastní zdroje

Vlastní zdroje jsou pro OOS velice důležité. Jedná se totiž o zdroje, které mohou organizace kontrolovat a plně rozhodovat o jejich využití. Rovněž mohou organizace z přebytků z vlastních zdrojů vytvářet rezervy (Pelikánová, 2018).

Členské příspěvky – povinnost platit členské příspěvky vyplývá ze stanov příslušné organizace. O jejich výši rozhoduje příslušný orgán, který je určen stanovami. Pokud je ve stanovách podmínka členských příspěvků uvedena, jsou tyto platby osvobozeny od daně z příjmů (Pelikánová, 2018).

Doplňková činnost – organizace mohou vlastnit určitý majetek, který slouží k naplnění jejich hlavní činnosti. Kromě toho mohou tento majetek také pronajímat, např. se může jednat o klubovnu, tábořiště, sportovní plochu, speciální vybavení apod. Rovněž mohou organizace svůj majetek investovat a výnos následně využít pro svou hlavní činnost. Doplnkovou činností OOS může být také pořádání nejrůznějších akcí, které mohou generovat zisky (Pelikánová, 2018).

Podnikání – může představovat doplňkový zdroj příjmů pro OOS (Pelikánová, 2018).

3.2.2 Cizí zdroje

Jedná se o zdroje, které může OOS získat od konkrétního subjektu na předem stanovenou dobu, přičemž následně je musí vrátit. Jde kupř. o úvěr u bankovní instituce. Tento zdroj příjmů musí být velice obezřetně zvážen především ve vztahu k úrokům, které musí za výpůjčku OOS uhradit (Pelikánová, 2018).

3.2.3 Další zdroje

Za potenciální zdroje označujeme všechny zdroje, které může OOS získat a využít pro svou činnost. V tomto případě se jedná o nenárokované zdroje. Jejich získání často podléhá podání žádosti, splnění zvláštních podmínek apod. (Pelikánová, 2018).

Příspěvky ze zdrojů Evropské unie – jedná se o příspěvky ze strukturálních fondů Evropské unie, které nejsou primárně určeny OOS, ale určité prostředky mohou získat. Většina strukturálních fondů je distribuována přes regionální operační programy. Významná část finančních prostředků je také vynakládána na programy přeshraniční spolupráce (Pelikánová, 2018).

Dotace ze státního rozpočtu – jednotlivé OOS se přihlašují do konkrétních programů, které jsou vypisovány jednotlivými ministerstvy a na základě žádosti mohou získat dotaci přímo ze státního rozpočtu (Pelikánová, 2018).

Příspěvky územních samosprávních celků – tato forma příspěvků je ze strany OOS velice hojně využívána. Jejich značnou výhodou je lokální charakter, díky němuž mohou být finanční prostředky lépe zacíleny. Nevýhodou je rozdílný objem finančních prostředků v jednotlivých regionech i účel, za který jsou alokovány (Pelikánová, 2018).

Příspěvky nadací a nadačních fondů – nadace a nadační fondy jsou zřizovány za účelem sdružení majetku na předem stanovené aktivity. Pro OOS je náročnější získat finance z těchto zdrojů, ovšem v případě úspěchu bývají částky poměrně vysoké (Pelikánová, 2018).

Firemní dárcovství – v tomto případě se jedná o podporu podnikatelů a firem směrem k OOS. Situace je značně rozdílná – některé firmy mají dobře propracovaný systém sponzoringu, jiné jsou na tom podstatně hůř. Úspěšnější bývají menší OOS, které se pokusí získat prostředky od lokálních podniků, jelikož jsou dobře provázány s místní komunitou. U podniků bývá mnohem jednodušší získat nějaký materiální dar než finanční obnos (Pelikánová, 2018).

Individuální dárcovství – je jedním z velice důležitých zdrojů příjmů pro OOS. Podrobněji se mu budu věnovat v následující kapitole.

3.3 Výzvy v oblasti financování organizací občanské společnosti

Organizace občanské společnosti čelí řadě výzev, které musí reflektovat v rámci svého financování. Ať již hovoříme o ekonomické krizi, která proběhla v roce 2008, či o pandemii covidu-19 nebo aktuálně probíhajícím konfliktu na Ukrajině. Všechny tyto krize dopadají na financování OOS, které musí hledat nové formy svého financování, jež zahrnují:

- fokus na příjmy z EU – s klesajícími příjmy ze státních rozpočtů se OOS zaměřují na získávání prostředků z fondů EU. To platí především pro středoevropské a východoevropské země. Tento trend může aktuální finanční nedostatky vyřešit, ovšem z dlouhodobého hlediska není vhodný, jelikož fondy EU nemají v úmyslu pokrývat hlavní činnost OOS;
- diverzifikace zdrojů financování – OOS hledají nové zdroje svých příjmů, tak aby snížily svou závislost na dalších formách financování;
- nové obchodní modely – OOS se více zaměřují na získávání tržních příjmů. Implementací profesionalizace a managerizace dosáhly v této oblasti značných úspěchů;

- vzestup sociální ekonomiky – ekonomická krize v roce 2008 vytvořila v oblasti služeb určité mezery, které sloužily jako impuls pro vznik nových sociálních podniků;
- racionalizace a profesionalizace – se snižujícími se příjmy OOS došlo k úbytku zaměstnanců a organizace musely přistoupit na procesy, které dokáží zlepšit řízení lidských zdrojů a budovat kapacity zaměstnanců a rozvíjet jejich dovednosti;
- propojení OOS – organizace se začaly sdružovat a vytvářet různé sítě, které měly silnější hlas v prosazování ekonomických zájmů. I přestože se jednalo o dočasné řešení, tato vzájemná spolupráce přetrvala, jelikož si jednotlivé organizace uvědomují její důležitost (Divjak, 2017).

4 Individuální dárcovství

Individuální dárcovství představuje klíčový zdroj financování pro OOS. Od jiných forem financování se odlišuje především svou vysokou mírou emocionality a schopností budovat systematické a dlouhodobé vztahy mezi organizacemi a jednotlivými dárci (Boukal, 2013).

V rámci individuálního dárcovství poskytují jednotlivci dobrovolně finanční prostředky neziskovým organizacím často z důvodu osobního zájmu, hodnot nebo silného emocionálního propojení s konkrétními problémy, kterým se organizace věnují. Tato forma financování se často opírá o princip solidarity a altruismu, kdy dárci mají touhu podpořit organizace a přispět k řešení sociálních, humanitárních nebo environmentálních výzev.

Jedním z klíčových aspektů individuálního dárcovství je vytváření pevných a dlouhodobých vztahů mezi organizacemi a jednotlivými dárci (Boukal, 2013). OOS se snaží budovat loajalitu dárců prostřednictvím pravidelné komunikace, sdílením příběhů a výsledků své práce a poskytováním informací o tom, jakým způsobem dary přispívají k dosahování cílů organizací. Díky tomuto přístupu se dárci stávají partnerskými aktéry, kteří jsou zapojeni do životaschopnosti a rozvoje organizací.

Individuální dárcovství je proto nejen významným zdrojem financování pro OOS, ale také důležitým prostředkem budování a upevnování vztahů mezi organizacemi a jednotlivými dárci. Tímto způsobem se organizace mohou spoléhat na podporu a angažovanost dárců, aby dosáhly svých cílů a přinesly pozitivní změny ve společnosti.

S individuálním dárcovstvím úzce souvisí pojem filantropie, kterým označujeme dobrovolné akce zaměřené na veřejné blaho. Filantropie je široký pojem, který zastřešuje mnoho témat a pojmů, jako jsou dary a granty, dobrovolnictví, akce zaměřené na výběr finančních prostředků apod. Filantropie jako dobrovolná činnost k dosažení veřejného blaha předpokládá, že se filantropické chování bude projevovat především v jednání, nikoliv pouze v účelu či záměru (Payton, 2008). Filantropii můžeme také definovat jako „*soukromé poskytování času nebo cenností (peníze, jistina, majetek) pro veřejné účely*“ (Salamon, 1992). Dle této definice můžeme chápat filantropii jako aplikaci soukromých prostředků na veřejné účely (Sulek, 2010).

Filantropie se dostává ve vyspělých průmyslových zemích do popředí. Zvyšující se bohatství ve společnosti a jeho nerovnoměrné rozdělení vyvolává filantropickou odezvu. Ke zvyšování všeobecného povědomí o filantropii přispívají také velcí dárci jako kupř. Gates či Buffet. I samotná občanská společnost přesouvá zodpovědnost ze strany státu směrem k trhu

a filantropii (Schuyt, 2010). V České republice jsou podmínky pro rozvoj filantropie oproti vyspělým západoevropským zemím značně ztíženy, především kvůli socialistické minulosti a následnému společenskému vývoji v 90. letech 20. století (Frič, 2017).

4.1 Individuální dárcovství a veřejná politika

Fenomén individuálního dárcovství má značný vliv na veřejnou politiku, a to jak prostřednictvím demokratického procesu vládnutí, tak při řešení sociálních problémů, s nimiž se veřejná politika potýká. Zároveň přispívá ke snižování závislosti OOS na veřejných rozpočtech a napomáhá utváření veřejného zájmu. Individuální dárcovství poskytuje veřejné správě zpětnou vazbu na její činnost v oblasti řešení sociálních problémů a posiluje její schopnost efektivně ji upravovat a korigovat. Veřejná politika proto usiluje o podporu rozvoje individuálního dárcovství v rámci OOS, které tak získávají příležitost aktivně utvářet a naplňovat veřejný zájem, aniž by přetěžovaly státní rozpočet (Frič, 2017).

4.1.1 Legislativní opatření v Evropě

V evropských zemích existuje možnost uplatnit daňové úlevy v souvislosti s individuálním dárcovstvím. Tyto úlevy jsou však v různých zemích limitovány, a to buď výší daru nebo jeho formou. Některé země preferují určité kategorie neziskových organizací, a to buď na základě jejich právního typu nebo specifických činností. Většina daňových systémů také stanovuje maximální výši odečitatelných darů vzhledem k hrubému příjmu dárce. Např. v Rakousku, Itálii nebo Španělsku nesmí tato částka překročit 10 %, zatímco v Německu nebo Švýcarsku je limit stanoven na 20 %. Některé země podporují individuální dárcovství formou přímé slevy na dani, nikoli odpočtem od základu daně. Tato sleva je obvykle omezena na 25 % hodnoty daru a nesmí překročit 15 % celkové daňové povinnosti dárce. V některých případech jsou také stanoveny minimální výše darů, které lze uplatnit pro daňovou úlevu. Většina zemí umožňuje odečítat jak finanční, tak materiální dary. Výjimkou je např. Švédsko, kde jsou odpočty povoleny pouze pro finanční dary. Pravidla pro stanovení hodnoty darů se liší podle jednotlivých zemí. Např. ve Španělsku se vychází z oficiálního účetnictví firem nebo podnikatelů a z účetní hodnoty daru. Odečty zpravidla nepřesahují 10 % ze základu daně (Kalousová, 2020).

Česká republika je jediným státem z Visegrádské skupiny, který dosud nezavedl daňové asignace jako formu financování neziskového sektoru. Daňové asignace umožňují poplatníkovi rozhodnout, že určitá část jeho daňové povinnosti bude automaticky převedena na OOS, kterou si sám vybere. Obecně lze konstatovat, že daňové asignace slouží jako zdroj

financování občanského sektoru, ale nemají příliš významný vliv na podporu dárcovství ze strany daňových poplatníků. Vyšší míru zainteresovanosti projevují dary v případě daňových úlev, které poskytují individuální dárci z vlastních zdrojů. Navíc je při použití daňových asignací podpora omezena na předem stanovený okruh příjemců, kteří musí splňovat přísná pravidla, včetně veřejně prospěšného statutu (Kalousová, 2020).

4.1.2 Legislativní opatření v České republice

Fyzické osoby v České republice mají možnost využít daňový odpočet při individuálním dárcovství. Tento odpočet jim umožňuje snížit základ daně o hodnotu darů, které poskytly na veřejně prospěšné účely. Podmínkou pro uplatnění tohoto odpočtu je, že celková hodnota darů přesáhne 2 % z celkového základu daně, nebo dosáhne minimálního limitu ve výši 1 000 Kč. Maximální částka, kterou lze celkem odečíst ze základu daně, je 30 % (v souladu s § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu). Tento zvýhodněný daňový odpis byl zaveden pro zdaňovací období 2020 a 2021, což umožňuje jednotlivcům uplatnit vyšší odpočet při podpoře veřejně prospěšných aktivit.

Díky tomuto daňovému opatření mají občané České republiky větší motivaci se angažovat v individuálním dárcovství. Mohou přispívat na charitativní, humanitární, kulturní, vzdělávací, ekologické a další projekty a současně snížit svou daňovou povinnost. Tímto způsobem se stát snaží podpořit občanskou společnost a veřejně prospěšné organizace a zároveň povzbudit občany k aktivnímu přispívání do těchto oblastí.

V případě individuálního dárcovství je důležité, aby fyzické osoby evidovaly a doložily své dary alespoň formou dokladu nebo potvrzení od příjemce daru. Tímto způsobem lze při plnění daňových povinností uplatnit odpovídající odpočet a využít daňových výhod spojených s individuálním dárcovstvím.

4.2 Význam individuálního dárcovství pro organizace občanské společnosti

Individuální dárcovství může být rozděleno na formální a neformální formu. Formální dárcovství se vyznačuje tím, že osoba úmyslně daruje finanční prostředky konkrétní OOS, která poté tyto zdroje využívá k dosahování stanovených veřejně prospěšných cílů. Jedná se o dobrovolný akt podpory, který je spojen s důvěrou, že organizace bude efektivně využívat poskytnuté prostředky ke splnění svých misí a poslání (Frič, 2017).

Naopak neformální dárcovství je forma, při níž jsou příjemci darů obdarováni přímo bez účasti OOS. V této situaci se jednotlivci rozhodnou poskytnout dary přímo lidem,

komunitám nebo skupinám, které jsou v nouzi nebo potřebují pomoc. Tyto dary mohou zahrnovat finanční prostředky, materiální předměty, služby nebo jinou formu podpory. Neformální dárcovství je často motivováno osobními vazbami, soucitem a snahou o bezprostřední a okamžitou pomoc (Frič, 2017).

Rozlišování mezi formálním a neformálním dárcovstvím je důležité pro pochopení různých přístupů a forem podpory, které mohou existovat v rámci individuálního dárcovství. Zatímco formální dárcovství je spojeno se systematickým přispíváním konkrétním OOS a realizací dlouhodobých cílů, neformální dárcovství se zaměřuje na okamžitou podporu a reakci na aktuální potřeby jednotlivců a komunit. Obě formy mohou hrát důležitou roli v podpoře sociálního rozvoje a zmírňování problémů ve společnosti.

V rámci procesu získávání finančních prostředků je klíčové, aby jednotlivé OOS měly předem definovanou a důkladně promyšlenou fundraisingovou strategii. Tato strategie by měla jasně určit, jaký podíl z celkového finančního rozpočtu lze získat prostřednictvím individuálního dárcovství, které formy získávání individuálních darů jsou nejvhodnější pro konkrétní organizaci a jak bude strategie individuálního dárcovství propojena s dalšími aktivitami OOS (Boukal, 2013).

Výběr vhodných forem získávání individuálních darů je klíčovým prvkem fundraisingové strategie. Organizace by měly zvážit různé metody, jako jsou přímá oslovení dárců, online dárcovství, pořádání charitativních událostí nebo vytváření partnerských programů. Každá organizace by měla zhodnotit své specifické potřeby, cílovou skupinu dárců a možnosti komunikace, aby mohla vybrat nejefektivnější a nejúčinnější způsob získávání individuálních darů (Boukal, 2013).

Je také důležité, aby strategie individuálního dárcovství byla propojena s dalšími aktivitami OOS. To znamená, že fundraisingová strategie by měla být integrována do celkové strategie organizace a vzájemně podporovat další oblasti činností, jako jsou komunikace, marketing, programové aktivity a budování vztahů se zainteresovanými stranami. Koordinace a synergie mezi těmito oblastmi mohou přispět k úspěchu fundraisingové strategie a posílit celkovou finanční udržitelnost a rozvoj OOS (Boukal, 2013).

4.2.1 Manažerská vs. misionářská perspektiva

Individuální dárcovství pro OOS přináší významné benefity z hlediska dvou základních perspektiv. Za prvé, z manažerského hlediska je individuální dárcovství založeno na ideálu vícezdrojového financování OOS. Díky podpoře jednotlivých dárců mohou

organizace diverzifikovat své zdroje příjmů a snižovat riziko závislosti na jediném zdroji financování (Frič, 2017). Toto hledisko vychází z principů teorie závislosti na zdrojích. OOS se musí zaměřit na vícezdrojové financování a generování obchodních příjmů (Eikenberry, 2004). Manažerská perspektiva předpokládá, že se v rámci diverzifikace zdrojů zaměřují OOS také na individuální dárcovství, které představuje jeden ze zdrojů jejich příjmů.

Za druhé, misionářská perspektiva vnímá individuální dárcovství jako nejideálnější formu financování OOS. Tato perspektiva se staví proti pragmatické a potenciálně rizikové závislosti na státu nebo komerčním sektoru a zdůrazňuje hodnotově žádoucí závislost na občanech (Frič, 2017). Neomezené dary poskytují organizacím volnost v jejich činnosti a nevyžadují, aby se přizpůsobovaly podmínkám a omezením stanovenými dárci. Naopak, dary s omezeními a podmínkami a další formy financování, které organizace omezují nebo ovlivňují, jsou považovány za méně ideální (Weisbrod, 1998).

Analýza, která byla realizována Fričem, uvádí, že jen malý počet organizací zastává misionářský postoj k individuálnímu dárcovství. Výsledkem je jasná převaha manažerského přístupu k individuálnímu dárcovství (Frič, 2017).

Individuální dárcovství poskytuje OOS příležitost získat podporu od jednotlivých občanů, kteří sdílejí jejich hodnoty a cíle. Tímto způsobem organizace udržují nezávislost, autonomii a flexibilitu při plnění svých misí. Individuální dárcovství také podporuje zapojení OOS do společnosti a posiluje občanskou participaci.

4.3 Problémy individuálního dárcovství

Při hodnocení různých perspektiv financování neziskových organizací je důležité si uvědomit, že manažerský a misionářský pohled mají své výhody i nevýhody. Manažerský pohled, který je kritizován za svou přílišnou orientaci na pragmatické aspekty, často nedostatečně zohledňuje specifika neziskového sektoru a jeho sociálního poslání. Na druhou stranu je misionářský pohled obviňován z idealizace a romantizace, která může být odtržena od realit financování a provozních potřeb neziskových organizací (Frič, 2017).

Zastánci manažerského pohledu na financování OOS poukazují na určitá rizika spojená s vysoce zaměřenou fundraisingovou strategií, která klade důraz na získávání co nejvíce individuálních dárců. I když individuální dárcovství může být důležitou složkou příjmů, výzvou je jejich předvídatelnost. S výjimkou pravidelných darů, které lze lépe naplánovat, jsou příjmy z individuálního dárcovství často vystaveny vysoké volatilitě a kolísají v průběhu času (Frič, 2017).

Tabulka 1 Podpora veřejně prospěšných aktivit

Podporujete finančně různé veřejně prospěšné aktivity?				
	2022	2021	2020	2019
ano, pravidelně	12 %	14 %	11 %	14 %
ano, příležitostně	25 %	27 %	22 %	27 %
jen občas	23 %	23 %	22 %	21 %
jen výjimečně	30 %	27 %	31 %	29 %
Nikdy	11 %	8 %	14 %	9 %

Zdroj: Mapa dárcovství 2019–2022

Tabulka ukazuje rozložení odpovědí respondentů na otázku, zda finančně podporují různé veřejně prospěšné aktivity. V jednotlivých letech se vyskytují rozdílné procentní podíly odpovědí.

V roce 2022 odpovědělo 12 % respondentů, že pravidelně finančně podporuje veřejně prospěšné aktivity, což je o 2 procentní body méně než v předchozím roce. Dalších 25 % respondentů odpovědělo, že podporuje příležitostně, což je také mírný pokles o 2 procentní body. Podobně 23 % respondentů podporuje jen občas, což zůstává relativně stabilní. 30 % respondentů odpovědělo, že podporuje jen výjimečně, což je nárůst o 3 procentní body. A 11 % respondentů uvádí, že nikdy nepodporují veřejně prospěšné aktivity, což je mírný nárůst o 3 procentní body (Mapa dárcovství 2019-2022).

Tato tabulka naznačuje určitou volatilitu a kolísání individuálního dárcovství v průběhu času. Procentní podíly odpovědí se mírně mění mezi jednotlivými roky, což může odrážet proměnlivost přístupu respondentů k finanční podpoře veřejně prospěšných aktivit. Tato nestabilita je dána mnoha faktory, včetně ekonomické situace respondentů, změn v preferencích a prioritách a také proměnlivostí veřejného povědomí a zájmu o dané aktivity.

4.4 Podpora veřejnosti – Mapa dárcovství 2022

Ve snaze pochopit motivaci a trendy dárcovství je důležité zkoumat faktory, které ovlivňují podporu veřejně prospěšných aktivit. Většina dárců, přesně 73 % , uvádí, že je motivuje dobrý pocit z darování. Zároveň je zřejmé, že osobní zkušenost má také výrazný vliv na dárcovské rozhodnutí. Téměř dvě třetiny dárců (62 %) uvádí osobní zkušenost jako motivaci k darování. Zajímavé je, že 26 % dárců uvádí potvrzení o daru jako důležitý faktor motivace (Mapa dárcovství, 2022).

Analyzování podpory veřejně prospěšných aktivit také ukázalo, že pouze 12 % lidí pravidelně podporuje nějakou takovou aktivitu ze svého příjmu. Tento počet je o 2 % nižší než v minulém roce. Proč ostatní lidé nepřispívají? Hlavními důvody jsou nedostatek

finančních prostředků (31 %) a nedůvěra v to, že OOS využijí finanční příspěvky správným způsobem (31 %) (Mapa dárcovství, 2022).

Podpora veřejně prospěšných aktivit také ukázala rozdíly mezi pohlavími a věkovými skupinami. Ženy jsou mírně aktivnějšími dárci než muži. Nejčastějšími dárci jsou lidé ve věku 30 až 59 let, kteří tvoří 39 % všech dárců. Ročně nejčastěji přispívají částkou 201 až 500 Kč (20 %). Zajímavé je, že nižší roční příspěvky jsou typické především pro dárcce starší 60 let a mladší 29 let (Mapa dárcovství, 2022).

Výzkum dále ukázal, že asi dvě třetiny dárců využívají k darování pouze jeden způsob platby, a to buď hotově nebo online. Ovšem online platební metody jsou méně populární mezi dárci staršími 60 let. Průměrná výše jednoho finančního daru se pohybuje mezi 30 a 100 Kč. Mladí lidé do 29 let darují v průměru menší částky stejně jako lidé s nižším vzděláním a nižšími příjmy (Mapa dárcovství, 2022).

Podpora veřejně prospěšných aktivit má také sezónní charakter. Většina lidí (61 %) poskytuje dary i mimo sezónní nebo mimořádné sbírkové akce. Pouze malý počet lidí (6 %) daruje během specifických akcí, např. během Giving Tuesday (Mapa dárcovství, 2022).

4.5 Zahraníční srovnání

Chování jednotlivých dárců napříč Evropou se výrazně liší kvůli historickým, kulturním, sociálně-ekonomickým a daňovým faktorům. Neexistuje jednotný obraz evropského filantropa nebo dárcce ani dominantní modely (Fondation de France, 2015).

Ve srovnání s USA je procento evropských dárců (44 %) a celková darovaná částka (22,4 miliardy eur) relativně nízká ve srovnání s americkými čísly (95 % dárců, resp. 224 miliard eur) (Fondation de France, 2015).

V rámci analýzy zpracované OECD, která porovnávala počty filantropických subjektů ve 27 světových zemích, se Česká republika umístila na 9. místě z hlediska počtu filantropických subjektů a OOS s celkovým počtem 130 000. To znamená, že v České republice existuje relativně vysoký počet organizací a entit s filantropickým charakterem. Na předních místech jsou země jako USA, Německo, Francie a Itálie, které mají větší počet filantropických subjektů (OECD, 2020).

Všechny evropské státy nyní uznávají roli soukromé filantropie ve prospěch veřejného zájmu. Daňové úlevy motivují existující dárcce k navýšení svých darů spíše, než podporují vznik nových dárců. Např. francouzský systém daňových odpočtů je pro dárcce zvláště výhodný ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi. V některých zemích je část daně přímo vyčleněna na náboženství nebo charitativní účely (Fondation de France, 2015).

Evropský filantropický kapitál je silně koncentrovaný zejména díky velkým podnikovým nadacím. Např. německá Nadace Roberta Bosche má aktiva v hodnotě 5 miliard eur. Německé nadace představují jednu třetinu všech nadací v Evropě. V Itálii vlastní nadace spořitelních bank, které vznikly v 90. letech, polovinu veškerého italského filantropického majetku, což představuje 21 % z celkového evropského majetku (Fondation de France, 2015).

Individuální dary v Evropě (11,5 miliard eur) jsou tvořeny z poloviny dary ze Spojeného království, což ukazuje existenci anglosaského modelu, který je silně závislý na dárcovství. Nejčastěji podporovanými oblastmi v Evropě jsou mezinárodní pomoc (především v Německu, Švýcarsku a Belgii), sociální péče (ve Francii a Španělsku) a náboženství (významná část dárcovství ve Spojeném království a Nizozemsku) (Fondation de France, 2015).

4.5.1 CAF World Giving Index

CAF World Giving Index vychází z průzkumu World View World Poll od společnosti Gallup, který probíhá ve více než 100 zemích a zahrnuje více než 90 % dospělé populace. Průzkum se zaměřuje na různé aspekty života včetně dárcovského chování. V každé zemi je vyplněno tisíc dotazníků reprezentativním vzorkem obyvatelstva, který zahrnuje jak městské, tak venkovské oblasti. Ve větších zemích jsou shromážděny větší vzorky respondentů. V roce 2021 bylo Gallupem dotazováno 127 000 respondentů prostřednictvím osobních a telefonických rozhovorů. Výsledky v závěrečné zprávě jsou založeny na publikovaných datech z průzkumů do 31. března 2022 (CAF, 2022).

CAF World Giving Index se vypočítává na základě tří hlavních ukazatelů dárcovství, jimiž jsou pomoc neznámým lidem v nouzi, darování peněz na dobročinné účely a dobrovolnictví (CAF, 2022).

Dárcovství peněz

Indonésie má nejvyšší podíl lidí (84 %) na světě, kteří darovali peníze na dobročinné účely. Myanmar je na druhém místě, kde tři z pěti dospělých (73 %) v roce 2021 darovali peníze na dobročinné účely. V obou zemích je dárcovství z velké části vedeno tradičními kulturními zvyklostmi daných komunit a věnováním peněz na náboženské účely. Sedm z deseti nejlepších zemí v dárcovství peněz jsou vysokopříjmové země, např. Nizozemsko, Spojené království, Austrálie, Nový Zéland a USA. Všechny země v dolní desítce dárcovství peněz byly země s nízkými a středními příjmy. Gruzie měla nejnižší podíl lidí, kteří darovali peníze na charitu (3 %) (CAF, 2022).

Česká republika a CAF World Giving Index

Pokud porovnáme výsledky za rok 2022 s výsledky za rok 2012, lze pozorovat pozitivní vývoj angažovanosti v dobročinných aktivitách v České republice. V roce 2022 dosáhla Česká republika celkového skóre 48 % a umístila se na 13. místě z celkem 119 zemí. Oproti roku 2012, kdy měla skóre 24 % a umístila se na 98. místě ze 145 zemí, je to výrazný pokrok. Pokud jde o specifické dobročinné aktivity, v roce 2022 deklarovalo 64 % respondentů pomoc neznámým lidem v nouzi, zatímco v roce 2012 to bylo 30 %. Deklarované darování peněz na dobročinné účely se zvýšilo z 27 % v roce 2012 na 55 % v roce 2022. Také se zvýšil počet respondentů věnujících se dobrovolnictví ze 14 % v roce 2012 na 24 % v roce 2022 (CAF, 2022; CAF, 2012).

Tato data naznačují, že v průběhu deseti let došlo ke zvýšení zapojení obyvatelstva České republiky do dobročinných aktivit, a to jak ve formě finanční podpory, tak i prostřednictvím dobrovolnické činnosti. Tento vývoj svědčí o rostoucím povědomí a angažovanosti ve prospěch potřebných a dobročinných organizací v zemi. Vzhledem k těmto údajům lze říci, že Česká republika má solidní úroveň angažovanosti ve prospěch dobročinných aktivit, ačkoli je zde stále prostor pro další rozvoj a podporu dobrovolnictví a charitativních činností (CAF, 2022; CAF, 2012).

EMPIRICKÁ ČÁST

5 Metodologie výzkumu

Cílem metodologické části je představit výzkumné cíle, výzkumný problém, výzkumné otázky a hypotézy, výzkumnou strategii, výběr výzkumného vzorku a metodu sběru dat. V metodologické části jsou rovněž popsány jednotlivé humanitární a rozvojové OOS, které byly vybrány pro výzkum.

Výzkumným problémem je individuální dárcovství v humanitárních a rozvojových OOS. Toto téma je významné pro studium občanské společnosti, neboť se zaměřuje na individuální příspěvky, které tvoří důležitou součást občanského angažmá. V práci jsem vycházel z teoreticko-konceptuálního rámce, který byl prezentován v předchozí kapitole. Metodologicky se jedná o kvantitativní výzkum, jenž využívá sekundární analýzu dostupných kvantitativních dat a dotazníkového šetření jako primárního zdroje dat.

5.1 Výzkumné cíle

Cílem výzkumu v diplomové práci je zjistit, zda v OOS zaměřených na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci převládá manažerský, nebo misionářský přístup v oblasti individuálního dárcovství. Při stanovování tohoto cíle jsem vycházel z analýzy provedené Fričem z roku 2017, která potvrdila hypotézu o převaze manažerské strategie u vysoce profesionalizovaných OOS. Analýza se zabývala otázkou významu a struktury individuálního dárcovství v životě českých nestátních neziskových organizací. V rámci analýzy bylo provedeno šetření, které se uskutečnilo v roce 2017. Prostřednictvím dotazníkového šetření bylo osloveno více než tisíc OOS. Údaje byly získány od 508 respondentů, přičemž bylo analyzováno pouze 275 organizací, které uvedly, že využívají jako zdroj svého financování individuální dárcovství (Frič, 2017).

Výzkum v diplomové práci má potenciál přinést nové poznatky o preferované strategii OOS a přispět k lepšímu porozumění dynamice individuálního dárcovství v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce. Zjištěné výsledky přispějí ke zlepšení strategického plánování OOS a poskytnou jim nástroje pro efektivní získávání podpory od individuálních dárců.

5.2 Výzkumný problém, otázky a hypotézy

Individuální dárcovství představuje významnou složku finančních příjmů všech OOS působících v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce. Každá z těchto organizací

se však liší ve svých příjmových zdrojích a přikládá individuálnímu dárcovství rozdílnou důležitost. Ve výzkumu se zaměřuji na zkoumání postojů těchto OOS k individuálnímu dárcovství a na identifikaci dominantního přístupu. Pod termínem postoj rozumíme manažerský nebo misionářský přístup k individuálnímu dárcovství dle Friče.

V rámci výzkumu jsem formuloval hlavní výzkumnou otázku: **Jak k individuálnímu dárcovství přistupují OOS zaměřené na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci?**

Na základě hlavní výzkumné otázky jsem stanovil dvě dílčí výzkumné otázky:

1. Jaký podíl představuje v příjmech OOS působících v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce individuální dárcovství za období let 2015–2021?
2. Jaká je celková výše příjmů OOS působících v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce z individuálních darů v jednotlivých letech za období let 2015–2021?

Na podkladě prostudované literatury a teoreticko-konceptuálního vymezení jsem stanovil dvě hypotézy.

Hypotéza 1: Pro OOS působící v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce nepředstavují zdroje z individuálního dárcovství největší zdroj příjmů.

Hypotéza 1 vychází z teoretické části. Z jednotlivých pramenů vyplývá, že pro OOS není individuální dárcovství stěžejním zdrojem příjmů a mnohdy představuje pouze okrajový zdroj pro jejich financování. Tyto zdroje ovšem přináší informace o OOS v obecné rovině. Mým cílem je zaměřit se na OOS, které působí v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce, a ověřit platnost hypotézy výhradně pro tento segment OOS.

Hypotéza 2: U OOS působících v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce zastává většina organizací manažerský postoj k individuálnímu dárcovství.

Hypotéza 2 rovněž vychází z teoretické části. Dle výzkumu Friče z roku 2017 může být význam individuálního dárcovství pro OOS pozorován z perspektivy manažerské a misionářské, přičemž převládá perspektiva manažerská. Stejně jako u předchozí hypotézy jsou tyto výsledky zobecněny na všechny OOS a mým cílem bude ověřit platnost hypotézy pro OOS působící v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce.

5.3 Výzkumná strategie

Pro výzkum jsem zvolil kvantitativní výzkumnou strategii. V literatuře je možné najít celou řadu zdrojů, které se snaží o definici kvantitativního výzkumu.

„Kvantitativní výzkumná strategie je charakteristická tím, že vysvětluje určité předem vymezené výseky sociální reality prostřednictvím toho, že určité jevy kvantifikuje s využitím standardizovaných měřicích nástrojů. Kvantifikující přístup původně vychází z epistemologických východisek pozitivismu, využívá metodologické postupy inspirované metodologií přírodních věd s cílem vysvětlit víceméně pevné zákonitosti světa v podobě kauzálních vztahů mezi procesy či stavy“ (Špaček, 2019, s. 29).

Ve výzkumu pracují se sekundární analýzou kvantitativních dat a dotazníkovým šetřením. Sekundární analýza kvantitativních dat je založena na analýze již existujících dat. V případě tohoto výzkumu se jednalo o výroční zprávy jednotlivých OOS působících v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce. Výhodou sekundární analýzy dat je časová úspora a možnost získání poměrně velkého množství datového souboru.

Kromě určitých výhod přináší sekundární analýza dat také jistá úskalí. Pracuje totiž s daty, která byla již jednou vytvořena, a nemá proto možnost jejich sběr jakkoliv ovlivnit. Nezodpovídáme za sběr dat, ale máme zodpovědnost za jejich použití a následnou interpretaci (Špaček, 2019).

„Dotazníkové šetření (survey) lze chápat jako metodu, při které se sbírají data o určité populaci prostřednictvím dotazníku jakožto nástroje. Dotazníkové šetření tedy představuje celkové uspořádání výzkumu, dotazník pak nástroj sběru dat. Přestože dotazník bývá nejčastěji používán při dotazníkovém šetření, jeho užití je podstatně širší a nemusí se nutně jednat o tento design. Kupříkladu při experimentu lze použít dotazník jako nástroj měření některých proměnných“ (Špaček, 2019, s. 143).

Základem dotazníkového šetření je jeho standardizace. Cílem standardizace je zajistit všem respondentům pokud možno co nejvíce srovnatelné podmínky. Pro všechny respondenty by tedy měly být připraveny otázky, které budou formulovány stejným způsobem a v ideálním případě budou obsahovat i stejné varianty odpovědí, jež budou mít na výběr (Špaček, 2019).

V rámci způsobu dotazování je na výběr ze dvou variant. První variantou je vyplnění dotazníku za přítomnosti tazatele. Tato možnost představuje velice nákladnou a organizačně náročnou záležitost. Kromě toho i samotná přítomnost tazatele může způsobovat nepříznivou dotazovací situaci a respondent nemusí pravdivě odpovědět na některou z položených otázek. Přítomnost tazatele může ovšem představovat i výhodu, a to v situacích kdy je zapotřebí dovysvětlit některé z náročnějších otázek. Druhou variantou je vyplnění dotazníku bez přítomnosti tazatele, např. on-line formou. V tomto případě nejsou tak vysoké nároky na organizační zajištění šetření. Respondent může s větší pravděpodobností

odpovědět i na citlivější otázky. Tento způsob dotazování však předpokládá značnou iniciativu respondenta při vyplňování dotazníků. Otázky musí být jednodušší, jelikož neexistuje prostor k jejich případnému dovysvětlení (Špaček, 2019).

Při konstrukci dotazníků mohou být zvoleny otevřené, či uzavřené otázky. Otevřené otázky jsou ponechány bez předem nabízených možností odpovědí, jež mohou přinést zajímavé poznatky týkající se méně se vyskytujících jevů, a kromě toho dávají značný prostor respondentovi k jeho vyjádření. Určitým úskalím otevřených odpovědí je především jejich časová náročnost a vysoký požadavek na iniciativu samotného respondenta. I pro tazatele představují otevřené otázky zvýšenou náročnost především během analýzy získaných dat. Naproti tomu uzavřené otázky disponují předem stanovenými možnostmi odpovědí, ze kterých si respondent vybírá (Špaček, 2019).

Pro dotazníkové šetření tohoto výzkumu jsem vytvořil standardizovaný dotazník, který byl rozeslán respondentům prostřednictvím elektronické pošty, a následně došlo k jeho vyplnění bez přítomnosti tazatele. Dotazník disponuje uzavřenými otázkami s předem stanovenými možnostmi odpovědí. Před samotným zadáním dotazníkového šetření jsem provedl pilotáž dotazníku.

5.4 Výběr výzkumného vzorku a metoda sběru dat

Pro relevanci výzkumu jsem vyhledal OOS, které se zabývají problematikou humanitární pomoci a rozvojové spolupráce. Selekcí výzkumného vzorku jsem provedl na základě členství jednotlivých OOS v Českém fóru pro rozvojovou spolupráci (dále jen „FoRS“).

FoRS je českou platformou, která sdružuje organizace působící v oblasti rozvojové spolupráce, globálního rozvojového vzdělávání a humanitární pomoci. Platforma byla založena roku 2002 a sdružuje celkem 35 členských a pozorovatelských organizací. Kromě OOS se členem platformy mohou stát také instituce z akademické sféry (FoRS, 2023).

Pro relevanci výzkumu jsem vybral pouze OOS, které splňovaly následující podmínky:

- jsou členem nebo pozorovatelem platformy FoRS;
- fungují minimálně od roku 2015 až do současnosti;
- mají k dispozici výroční zprávy o své činnosti.

Celkem jsem do výzkumu zařadil 21 organizací, které splňovaly stanovené podmínky.

Metoda sběru dat probíhala prostřednictvím sekundární analýzy dokumentů a dotazníkového šetření. V případě sekundární analýzy dat jsem shromáždil výroční zprávy

jednotlivých OOS za období let 2015–2021. Při analýze výročních zpráv jsem pozornost soustředil především na oblast financování jednotlivých OOS. Ve výročních zprávách byly pro výzkum stěžejní informace, které se týkaly celkových příjmů jednotlivých OOS a podílu, který v jejich příjmech představovalo individuální dárcovství.

V rámci dotazníkového šetření jsem rozeslal předem připravený standardizovaný dotazník všem OOS zařazeným do mého výzkumu prostřednictvím e-mailové komunikace. Adresáty byly osoby, které se v dané organizaci zabývají problematikou PR, případně jednotlivým tiskovým oddělením.

5.5 Představení výzkumného vzorku

ADRA, o.p.s.

ADRA je mezinárodní humanitární organizace, která působí ve více než 130 zemích. V České republice funguje od roku 1992. Organizace poskytuje humanitární pomoc v zemích zasazených mimořádnými událostmi, realizuje rozvojové projekty v oblastech s vysokou chudobou tak, aby lidé, kteří v těchto oblastech žijí, byli schopni se postarat sami o sebe a v neposlední řadě se podíli na rozvoji občanské společnosti v zemích, které prochází demokratickou transformací (FoRS, 2023).

Agora CE, o.p.s.

Organizace působí v České republice od roku 1998. Věnuje se podpoře demokratických procesů s cílem zlepšit komunikaci mezi občany a místními samosprávami a probudit v občanech zájem o veřejné dění (FoRS, 2023).

Arnika, z.s.

Arnika je nezisková organizace, která působí v oblasti environmentální problematiky nejen v České republice, ale také v zahraničí. Působí především v Arménii, Bosně a Hercegovině, Thajsku a na Ukrajině. Cílem organizace je ochrana přírody pro budoucí generace a prosazování práva občanů na rozhodování o životním prostředí (FoRS, 2023).

ARPOK, o.p.s.

ARPOK je vzdělávací organizace, která se zabývá globálním rozvojovým vzděláváním. Organizace přináší do českých škol témata, jež se zabývají aktuálními problémy ve světě, jako jsou migrace, klimatické změny, chudoba, předsudky či odpovědná spotřeba. Jejím cílem je podpora otevřené a tolerantní společnosti, která se aktivně podílí na dění ve svém okolí (FoRS, 2023).

Asociace pro mezinárodní otázky, z.s.

Organizace byla založena v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Zasazuje se o hlubší porozumění v oblasti mezinárodního dění a poskytuje platformu pro sdílení nápadů a projektů, které přispívají k rozvoji vzdělanosti, tolerance a mezinárodního porozumění. Jako transparentní prostředník umožňuje dialog mezi širokou veřejností, akademickým světem, občanským sektorem, politiky a byznysem (FoRS, 2023).

Burma Center Prague, o.p.s.

Barmské centrum Praha se zabývá především podporou demokratizace v Barmě a dodržováním lidských práv a zlepšením situace lidí v Barmě a exilu. Aktivně pomáhá Barmáncům žijícím v České republice a podporuje jejich aktivní účast při transformaci Barmy (FoRS, 2023).

CARE Česká republika z.s.

Organizace CARE působí zhruba ve 20 zemích již více než 75 let. Jejím hlavním cílem je odstraňování chudoby. Dlouhodobě se zaměřuje především na dívky a ženy. Působí v rozvojových oblastech a za cíl si klade zvyšování soběstačnosti jednotlivých komunit (FoRS, 2023).

Český červený kříž

Český červený kříž působí především v oblasti humanitární pomoci, sociální pomoci a zdravotnictví. Pomáhá nejen v České republice, ale i ve světě. Pomáhá lidem, kteří jsou oběťmi přírodních katastrof či vojenských konfliktů. Působí jako výlučně uznaná pomocná organizace vojenské zdravotnické služby (FoRS, 2023).

Člověk v tísni, o.p.s.

Organizace působí ve více než 40 zemích světa a je založena na myšlenkách humanismu, svobody, rovnosti a solidarity. Zaměřuje se na pomoc lidem zasažených přírodní katastrofou nebo válečným konfliktem. Zabývá se dlouhodobou pomocí lidem žijícím v chudobě a špatných životních podmínkách (FoRS, 2023).

Diakonie ČCE – Středisko humanitární a rozvojové spolupráce

Organizace poskytuje humanitární pomoc v České republice a podílí se na rozvojové spolupráci v zahraničí. Působí ve více než 25 zemích. Školí dobrovolníky nejen pro práci v České republice, ale i v zahraničí. Zaměřuje se na pomoc ženám v rozvojových zemích a uprchlíkům (FoRS, 2023).

Fairtrade Česko a Slovensko, z.s

Organizace se zabývá podporou a propagací značky Fairtrade, která se zaměřuje na spravedlivý obchod. Značka bojuje za ochranu zemědělců v oblastech globálního jihu tím, že nabízí lepší podmínky drobným zemědělcům a dalším pracovníkům (FoRS, 2023).

Glopolis, o.p.s.

Glopolis je nezávislým centrem, které podporuje odolnou občanskou společnost, udržitelnou ekonomiku a odpovědnou demokracii napříč různými společenskými oblastmi. Jeho hlavním posláním je spojovat a podněcovat spolupráci, důvěru a reflexi mezi různými odvětvími a sektory. Glopolis se zaměřuje na spolupráci v neziskovém sektoru, financování malých firem a otázky týkající se životního prostředí a energetiky (FoRS, 2023).

Charita Česká republika

Charita Česká republika působí zhruba v 15 zemích a zabývá se humanitární pomocí a rozvojovou spoluprací. Jejím hlavním cílem je pomoc lidem zasažených válečným konfliktem nebo přírodní katastrofou. V jednotlivých zemích realizuje projekty, které se zabývají problematikou zdravotnictví, sociální práce či zemědělství. Organizace vede také řadu projektů, které se zabývají globálním rozvojovým vzděláváním (FoRS, 2023).

INEX – Sdružení dobrovolných aktivit, z.s.

Jedná se o organizaci zabývající se mezinárodním dobrovolnictvím a mezikulturním vzděláváním. Zprostředkovává pro dobrovolníky programy nejen v Evropě, ale také v Asii či Latinské Americe (FoRS, 2023).

Lékaři bez hranic, o.p.s.

Jedná se o nezávislou mezinárodní organizaci, která působí ve více než 70 zemích světa. Zaměřuje se především na humanitární pomoc a krizovou zdravotní pomoc. Rychle a efektivně reaguje na náhle vzniklé přírodní či jiné katastrofy a do postižených míst posílá své týmy, aby pomohly místním lidem (FoRS, 2023).

Nadační fond CCBC

Česká koalice pro ochranu biodiverzity (CCBC) pomáhá neziskovým organizacím chránit faunu a flóru po celém světě (FoRS, 2023).

NaZemi, z.s.

Organizace se zabývá obhajobou důstojných pracovních podmínek v rozvojových zemích. Prosazuje odpovědnější chování firem, jež mohou přímo ovlivnit pracovní podmínky v oblastech globálního jihu. Organizace propaguje globální vzdělávání, které přispívá k pochopení souvislostí mezi našimi životy a životy lidí v jiných částech světa (FoRS, 2023).

Nesehnutí, z.s.

Nezávislé sociální ekologické hnutí NESEHNUTÍ působí jako nezisková organizace zabývající se environmentální problematikou, lidskými právy a právy zvířat. Působí nejen v České republice, ale i v Arménii, na Ukrajině či na Filipínách (FoRS, 2023).

Salesiánská asociace Dona Boska, z.s.

Organizace se zabývá terénní prací s mládeží v České republice i ve světě. Školní dobrovolníky následně posílá do svých středisek v zahraničí, aby poskytovali dětem a mladým lidem smysluplné využití volného času (FoRS, 2023).

SIRIRI, o.p.s.

Organizace se zabývá projekty udržitelného rozvoje ve Středoafrické republice. Cílem organizace je přispět k tomu, aby občané Středoafrické republiky byli nezávislí na pomoci zvenčí. SIRIRI pomáhá rozvíjet lidský i přírodní potenciál této země (FoRS, 2023).

Společnost Podané ruce, o.p.s.

Organizace pomáhá lidem, kteří se dostali do tíživé životní situace, anebo osobám, které propadly závislostem. Poskytuje všestrannou podporu, realizuje programy v rámci prevence a léčby návykového chování a zabezpečuje aktivity pro děti a mládež (FoRS, 2023).

5.6 Metoda analýzy dat

Ve výzkumu jsem pracoval se sekundární analýzou dat, kterou představují výroční zprávy jednotlivých OOS působících v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce za období let 2015 až 2021. V rámci těchto dat jsem se fokusoval na údaje, které se týkaly financování jednotlivých OOS. Vytvořil jsem několik datových matic, které se zaměřily na celkové příjmy jednotlivých OOS, výši příjmu plynoucí z individuálních darů, výši příjmu plynoucí z provozních dotací, procentuální poměr, který v rámci celkových příjmů představovaly příjmy z individuálních darů, a procentuální poměr, který v rámci celkových příjmů představovaly příjmy z provozních dotací. Každá datová matice obsahovala 21 řádků, přičemž každý z těchto řádků reprezentoval jeden případ (v datové matici byly případy jednotlivé OOS), a 7 sloupců, které reprezentovaly vždy jednu proměnnou (proměnné v datové matici představovaly jednotlivé roky analyzovaných výročních zpráv). Průsečík řádku a sloupce zaznamenával hodnotu dané proměnné pro jednotlivé případy. V datových maticích byly použity spojité proměnné. *„Spojitě proměnné mají povahu reálných čísel, a mohou tedy nabývat libovolné hodnoty na číselné ose, případně mohou být*

upřesněny na libovolný počet desetinných míst. Klasickým příkladem jsou délkové či časové míry, se kterými jsme se mohli často setkat při hodinách fyziky“ (Špaček, 2019, s. 224).

Další analýza spočívala v tom, zda příjmy plynoucí z individuálních darů představují největší zdroj příjmu pro danou OOS za vymezené období. Pro tuto analýzu jsem rovněž využil stejné datové matice, kde průsečík řádku a sloupce zaznamenával hodnotu dané proměnné pro jednotlivé případy.

5.7 Etika výzkumu

Každý realizovaný výzkum musí odpovídat pravidlům procedurální etiky, která určuje pro všechny výzkumníky stejné etické principy. Kromě platné legislativy zahrnuje procedurální etika také etický kodex konkrétní organizace (Zandlová, 2019).

V rámci mého výzkumu byly jednotlivé organizace seznámeny s veškerými informacemi a mohly se zcela svobodně rozhodnout, zda se výzkumu zúčastní. Subjektům bylo sděleno, o jaký výzkum se jedná, jaké jsou jeho cíle i to, jakým způsobem bude naloženo s jejich odpověďmi.

6 Analýza a interpretace dat

Cílem mé práce bylo zjistit, zda v OOS zaměřených na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci převládá manažerský, nebo misionářský přístup v oblasti individuálního dárcovství. V první části jsem prostřednictvím sekundární analýzy dat zkoumal, jaký podíl představuje v příjmech jednotlivých OOS, zařazených do výzkumu, individuální dárcovství a jaká je jeho celková výše.

6.1 Sekundární analýza dat – výroční zprávy

V rámci sekundární analýzy dat jsem analyzoval výroční zprávy jednotlivých OOS zařazených do výzkumu. Nejprve jsem shromáždil jednotlivé výroční zprávy a následně jsem se zaměřil na jejich analýzu. V rámci analýzy jsem se fokusoval především na sekci, která se zabývala financováním jednotlivých organizací.

6.1.1 Celkové příjmy

V rámci datové matice, která se týkala celkových příjmů jednotlivých OOS, jsou data kompletní z 98,6 %. V tabulce chybí údaje 2 proměnných. První chybějící údaj se týká organizace Fairtrade Česko a Slovensko, z.s., která neuvedla na svých webových stránkách výroční zprávu za rok 2016. Druhý chybějící údaj se týká organizace NaZemi, z.s., za rok 2021. Organizace sice svou výroční zprávu zveřejnila, ovšem v této zprávě není obsažena sekce, jež by se zabývala financováním.

Tabulka 2 Celkové příjmy organizace (v tis.)

Název organizace	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ADRA, o.p.s.	74 790	67 942	71 393	90 844	98 898	112 663	181 551
Agora CE, o.p.s.	7 076	6 534	4 595	3 916	5 763	4 171	3 387
Arnika, z.s.	12 959	10 948	12 024	13 727	14 608	18 780	21 383
ARPOK, o.p.s.	6 626	3 636	2 651	3 205	5 154	2 993	4 648
Asociace pro mezinárodní otázky, z.s.	10 328	11 680	11 510	14 356	14 944	15 366	18 168
Burma Center Prague, o.p.s.	3 426	3 260	3 853	2 555	3 597	1 642	2 849
CARE Česká republika, z.s. -CARE Česká republika z.s.	13 588	10 337	14 591	35 299	61 613	61 461	40 568
Český červený kříž	40 913	40 045	43 196	50 933	57 509	69 441	52 664
Člověk v tísni, o.p.s.	1 475 880	1 760 279	2 053 198	2 017 157	2 357 624	2 299 599	2 814 126
Diakonie ČCE	708 522	980 000	1 150 682	1 306 349	1 451 859	1 608 859	1 708 727
Fairtrade Česko a Slovensko, z.s.	2 322	no data	3 251	5 080	6 723	9 450	13 400
Glopolis	12 147	17 776	13 216	10 078	6 966	4 991	5 185
Charita Česká republika	3 231 177	3 466 223	3 852 689	4 477 320	4 883 531	5 493 535	6 233 683
INEX – Sdružení dobrovolných aktivit, z.s.	8 321	10 158	11 629	12 236	11 763	7 670	9 979
Lékaři bez hranic, o.p.s.	34 665	37 722	37 588	35 947	50 334	41 702	43 283
Nadační fond CCBC	391	215	396	328	764	1 324	1 351
NaZemi, z.s.	8 189	6 870	9 984	6 854	6 577	8 942	no data

Název organizace	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nesehnutí, z.s.	13 601	12 629	14 513	17 422	14 860	14 797	18 596
Salesiánská asociace Dona Boska, z.s.	4 169	3 700	3 854	3 842	3 760	4 169	4 290
SIRIRI, o.p.s. -	5 256	6 067	10 190	8 978	4 203	3 216	2 567
Společnost Podané ruce, o.p.s. -	71 257	78 329	90 443	131 619	156 336	231 618	363 935

Zdroj: Analýza výročních zpráv jednotlivých organizací za roky 2015 až 2021

Z analyzovaných dat vyplývá, že se organizace zásadním způsobem liší výší svých příjmů. Organizací s nejvyššími příjmy byla ve všech letech Charita České republiky. Tento fakt je ovlivněn především tím, že Charita provozuje řadu organizací po celé republice, které se zabývají sociální péčí. Významným zdrojem příjmů jsou proto pro Charitu dotace z Ministerstva práce a sociálních věcí určené na poskytování sociálních služeb. Naproti tomu organizací s nejnižšími příjmy byl v každém roce Nadační fond CCBC.

6.1.2 Příjmy organizací v rámci individuálního dárcovství

V rámci analýzy výročních zpráv bylo komplikované zjistit, jaký podíl v rámci příjmů představují zdroje z individuálního dárcovství. Pouze 2 organizace, Arnika, z.s., a Nesehnutí z.s. uvádějí ve svých výročních zprávách konkrétní výši příjmů plynoucích z individuálního dárcovství. Ostatní organizace, které byly do výzkumu zařazeny, uvádí příjmy z darů obecně. Lze proto předpokládat, že součástí těchto příjmů nejsou pouze individuální dary, ale rovněž dary právnických osob. Tento faktor je v rámci výzkumu určitým limitem.

Dalším problematickým bodem v rámci analýzy výročních zpráv byly chybějící údaje o výši jednotlivých příjmových složek u organizací Český červený kříž a Diakonie ČCE. Vzhledem k tomuto faktu byly organizace z další části analýzy vyřazeny a poté byly proměnné v datové matici z 97,7 % kompletní. V tabulce chybí údaje 3 proměnných. První chybějící údaj se týká organizace Fairtrade Česko a Slovensko, z.s., která neuvedla na svých webových stránkách výroční zprávu za rok 2016. Druhý chybějící údaj se týká organizace NaZemí, z.s., za rok 2021. Organizace sice svou výroční zprávu zveřejnila, ovšem v této zprávě není obsažena sekce, jež by se zabývala financováním. Třetí chybějící údaj se týká organizace Glopolis o.p.s. za rok 2019, která ve své výroční zprávě neuvedla celkovou výši jednotlivých příjmových položek.

Tabulka 3 Příjmy plynoucí z dárcovství (individuální i firemní)

Název organizace	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ADRA, o.p.s.	24 239	20 234	21 695	23 049	26 843	27 603	38 790
Agora CE, o.p.s.	190	30	52	38	51	132	483
Arnika, z.s.	1 815	1 118	4 857	4 973	5 130	6 475	8 889
ARPOK, o.p.s.	431	46	138	142	12	38	1 035
Asociace pro mezinárodní otázky, z.s.	141	74	168	78	76	76	178
Burma Center Prague, o.p.s.	321	102	90	49	339	32	313

Název organizace	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
CARE Česká republika z.s.	9 873	7 334	9 332	11 183	13 017	15 291	13 562
Člověk v tísni, o.p.s.	124 878	104 748	168 840	164 814	134 329	130 919	239 027
Fairtrade Česko a Slovensko, z.s.	1 099	no data	1 080	684	470	473	175
Glopolis, o.p.s.	39	40	52	188	no data	35	130
Charita Česká republika	97 305	176 069	150 927	149 055	131 044	164 885	170 485
INEX – Sdružení dobrovolných aktivit, z.s.	335	164	147	366	206	216	67
Lékaři bez hranic, o.p.s.	19 519	11 513	7 840	303	14 844	297	3 205
Nadační fond CCBC	0	13	11	10	0	986	845
NaZemi, z.s.	9	10	40	11	23	20	no data
Nesehnutí, z.s.	1 249	773	436	1 138	746	949	981
Salesiánská asociace Dona Boska, z.s.	1 200	1 756	1 778	2 790	2 632	2 757	3 143
SIRIRI, o.p.s.	2 401	3 156	4 594	3 490	3 573	2 523	2 361
Společnost Podané ruce, o.p.s.	2 266	1 127	1 456	1 290	1 131	3 735	3 933

Zdroj: Analýza výročních zpráv jednotlivých organizací za roky 2015 až 2021

Z analyzovaných dat vyplývá, že většina organizací vykazuje tendenci k postupnému růstu příjmů z dárcovství. To naznačuje, že OOS si získávají více dárců a zvyšují tím své finanční zdroje. Některé organizace zaznamenaly výrazné výkyvy ve svých příjmech, a to buď růstem (např. Člověk v tísni, o.p.s. v roce 2021), nebo poklesem (např. Lékaři bez hranic, o.p.s. v roce 2018).

Nejúspěšnějším rokem z hlediska celkového objemu vybraných peněz byl rok 2021, kdy zkoumané organizace v rámci dárcovství získaly příjmy ve výši 489 623 000 CZK. Nejméně úspěšným rokem byl rok 2015, kdy celkové příjmy organizací z dárcovství byly ve výši 289 325 000 CZK. Z těchto dat je patrný výrazný nárůst objemu finančních prostředků získaných prostřednictvím dárcovství. Rozdíl vyjádřený peněžní hodnotou mezi rokem 2021 a 2015 činí 200 298 000 CZK.

Tabulka 4 Procentuální rozdíl příjmů z dárcovství mezi jednotlivými roky

Název organizace	2016	2017	2018	2019	2020	2021	rozdíl
ADRA, o.p.s.	-17 %	7 %	6 %	16 %	3 %	41 %	60 %
Agora CE, o.p.s.	-84 %	73 %	-27 %	34 %	159 %	266 %	154 %
Arnika, z.s.	-38 %	334 %	2 %	3 %	26 %	37 %	390 %
ARPOK, o.p.s.	-89 %	200 %	3 %	-92 %	217 %	2624 %	140 %
Asociace pro mezinárodní otázky, z.s.	-48 %	127 %	-54 %	-3 %	0 %	134 %	26 %
Burma Center Prague, o.p.s.	-68 %	-12 %	-46 %	592 %	-91 %	878 %	-2 %
CARE Česká republika z.s.	-26 %	27 %	20 %	16 %	17 %	-11 %	37 %
Člověk v tísni, o.p.s.	-16 %	61 %	-2 %	-18 %	-3 %	83 %	91 %
Fairtrade Česko a Slovensko, z.s.	no data	no data	-37 %	-31 %	1 %	-63 %	-84 %
Glopolis, o.p.s.	3 %	30 %	262 %	no data	no data	271 %	233 %
Charita Česká republika	81 %	-14 %	-1 %	-12 %	26 %	3 %	75 %
INEX – Sdružení dobrovolných aktivit, z.s.	-51 %	-10 %	149 %	-44 %	5 %	-69 %	-80 %
Nadační fond CCBC	100 %	-15 %	-9 %	-100 %	100 %	-14 %	100 %
NaZemi, z.s.	11 %	300 %	-73 %	109 %	-13 %	no data	122 %
Nesehnutí, z.s.	-38 %	-44 %	161 %	-34 %	27 %	3 %	-21 %
Salesiánská asociace Dona Boska, z.s.	46 %	1 %	57 %	-6 %	5 %	14 %	162 %
SIRIRI, o.p.s.	31 %	46 %	-24 %	2 %	-29 %	-6 %	-2 %
Společnost Podané ruce, o.p.s.	-50 %	29 %	-11 %	-12 %	230 %	5 %	74 %

Zdroj: Analýza výročních zpráv jednotlivých organizací za roky 2015 až 2021

Datová matice se fokusuje na procentuální rozdíl příjmů z dárcovství mezi jednotlivými roky. V každém sloupci je zaznačena proměnná, která udává procentuální rozdíl v příjmech z dárcovství oproti předchozímu roku. Poslední sloupec zobrazuje údaj o rozdílu v příjmech plynoucích z dárcovství mezi roky 2021 a 2015, přičemž pro organizaci NaZemi, z.s., se jedná o rozdíl mezi roky 2020 a 2015.

Z těchto analyzovaných dat je patrné, jak si v meziročním srovnání jednotlivé organizace vedly z hlediska objemu darů. Všechny organizace se potýkaly s jistou nekonzistentností. U většiny sledovaného vzorku jsou patrné poměrně velké rozdíly mezi jednotlivými roky. Nicméně většina organizací zaznamenala navýšení příjmů z dárcovství mezi roky 2021 a 2015, konkrétně se jedná o 13 organizací ze sledovaného vzorku.

Tabulka 5 Procentuální podíl na financování OOS (dárcovství)

Název organizace	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ADRA, o.p.s.	32,4	29,8	30,4	25,4	27,1	24,5	21,4
Agora CE, o.p.s.	2,7	0,5	1,1	1,0	0,9	3,2	14,3
Arnika, z.s.	14,0	10,2	40,4	36,2	35,1	34,5	41,6
ARPOK, o.p.s.	6,5	1,3	5,2	4,4	0,2	1,3	22,3
Asociace pro mezinárodní otázky, z.s.	1,4	0,6	1,5	0,5	0,5	0,5	1,0
Burma Center Prague, o.p.s.	9,4	3,1	2,3	1,9	9,4	1,9	11,0
CARE Česká republika z.s.	72,7	70,9	64,0	31,7	21,1	24,9	33,4
Člověk v tísni, o.p.s.	8,5	6,0	8,2	8,2	5,7	5,7	8,5
Fairtrade Česko a Slovensko, z.s.	47,3	no data	33,2	13,5	7,0	5,0	1,3
Glopolis, o.p.s.	0,3	0,2	0,4	1,9	no data	0,7	2,5
Charita Česká republika	3,0	5,1	3,9	3,3	2,7	3,0	2,7
INEX – Sdružení dobrovolných aktivit, z.s.	4,0	1,6	1,3	3,0	1,8	2,8	0,7
Lékaři bez hranic, o.p.s.	56,3	30,5	20,9	0,8	29,5	0,7	7,4
Nadační fond CCBC	0,0	6,0	2,8	3,0	0,0	74,5	62,5
NaZemi, z.s.	0,1	0,1	0,4	0,2	0,3	0,2	no data
Nesehnutí, z.s.	9,2	6,1	3,0	6,5	5,0	6,4	5,3
Salesiánská asociace Dona Boska, z.s.	28,8	47,5	46,1	72,6	70,0	66,1	73,3
SIRIRI, o.p.s.	45,7	52,0	45,1	38,9	85,0	78,5	92,0
Společnost Podané ruce, o.p.s.	3,2	1,4	1,6	1,0	0,7	1,6	1,1
průměr	18,2	15,2	16,4	13,4	16,8	17,7	22,4
vážený průměr	5,8	6,0	6,0	5,3	4,4	4,3	5,0

Zdroj: Analýza výročních zpráv jednotlivých organizací za roky 2015 až 2021

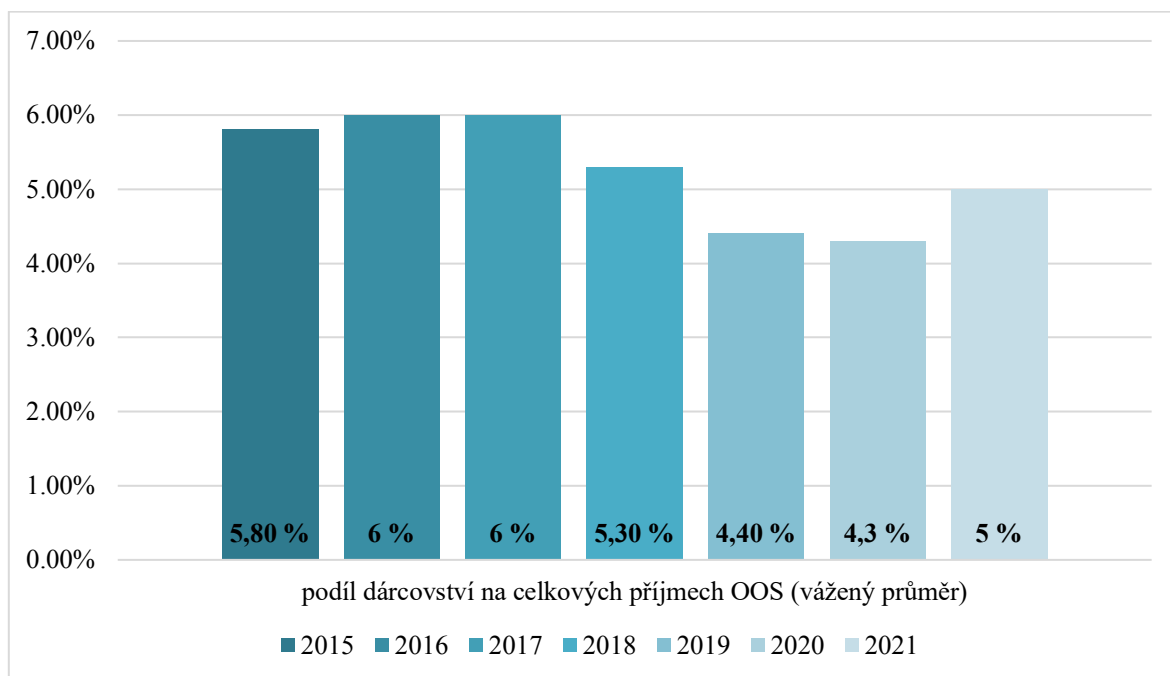
Analyzovaná data ukazují, jak je dárcovství procentuálně zastoupeno v celkovém objemu výnosů konkrétních OOS. Následně je v tabulce uveden průměr za konkrétní rok. Kromě aritmetického průměru byl vypočítán také vážený průměr, který vyjadřuje zastoupení dárcovství v příjmech OOS realističtěji.

Mezi sledovanými OOS mělo dárcovství nejvyšší podíl na financování u organizací SIRIRI, o.p.s. (průměrně 62,5 %), Salesiánská asociace Dona Boska, z.s. (průměrně 57,8 %) a CARE Česká republika z.s. (průměrně 45,5 %). Naproti tomu nejnižší podíl byl

zaznamenan u organizací NaZemi, z.s. (průměrně 0,2 %), Asociace pro mezinárodní otázky, z.s. (průměrně 0,9 %) a Glopolis, o.p.s. (průměrně 1 %).

Výsledky vážených průměrů za všechny OOS také ukazují, že meziročně klesá procentuální podíl dárcovství na celkových příjmech jednotlivých organizací.

Graf 1 Podíl dárcovství na celkových příjmech OOS

Zdroj: Analýza výročních zpráv jednotlivých organizací za roky 2015 až 2021

6.1.3 Příjmy organizací v rámci provozních dotací

Pro financování OOS je důležité, jakým způsobem dokážou diverzifikovat své zdroje. U mnoha organizací i nadále zůstává stěžejním zdrojem financování podpora ze strany státu. V datové matici jsou uvedeny příjmy plynoucí z provozních dotací pro jednotlivé OOS. V tomto případě rozumíme provozními dotacemi:

- příjmy, které byly ve výroční zprávě danou organizací označeny jako provozní dotace souhrnně,
- nebo příjmy ze státního rozpočtu České republiky či příjmy z rozpočtů obcí a krajů.

Tabulka 6 Příjmy plynoucí z provozních dotací (v tis.)

Název organizace	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ADRA, o.p.s.	39 568	34 901	35 102	53 197	51 349	66 150	58 886
Agora CE, o.p.s.	6 034	5 192	3 769	3 118	4 443	2 363	2 049
Arnika, z.s.	2 541	3 095	5 816	7 735	8 583	11 146	11 443
ARPOK, o.p.s.	5 904	2 970	2 175	2 820	4 421	2 887	3 387
Asociace pro mezinárodní otázky, z.s.	3 742	6 456	5 906	5 816	6 556	5 690	6 440

Název organizace	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Burma Center Prague, o.p.s.	2 618	2 957	3 275	2 274	3 241	1 607	2 518
CARE Česká republika z.s.	3 710	3 000	0	0	0	0	0
Člověk v tísni, o.p.s.	176 304	191 563	198 535	206 289	213 373	245 027	242 893
Fairtrade Česko a Slovensko, z.s.	0	no data	0	600	0	0	0
Glopolis, o.p.s.	11 661	16 996	11 736	8 039	6 338	3 009	3 627
Charita Česká republika	1 268 753	1 438 820	1 696 322	2 077 630	2 310 874	2 643 686	3 123 253
INEX – Sdružení dobrovolných aktivit, z.s.	5 000	6 952	7 847	7 812	8 654	6 408	8 687
Lékaři bez hranic, o.p.s.	0	0	0	0	0	0	0
Nadační fond CCBC	0	0	0	0	0	0	0
NaZemi, z.s.	0	0	0	0	0	0	no data
Nesehnutí, z.s.	4 528	6 685	9 007	10 963	11 165	10 179	10 375
Salesiánská asociace Dona Boska, z.s.	623	732	592	512	504	526	281
SIRIRI, o.p.s.	2 500	2 400	5 314	5 300	349	298	0
Společnost Podané ruce, o.p.s.	58 948	67 303	76 449	122 683	145 802	140 113	155 045

Zdroj: Analýza výročních zpráv jednotlivých organizací za roky 2015 až 2021

Z těchto dat vyplývá, že největšími příjemci provozních dotací mezi sledovanými subjekty jsou organizace Charita Česká republika, Člověk v tísni, o.p.s. a Společnost Podané ruce, o.p.s. Naproti tomu můžeme mezi zkoumanými organizacemi najít celkem tři organizace, které v žádném ze sledovaných roků nepřijaly provozní dotace, jedná se o organizace Lékaři bez hranic, o.p.s., Nadační fond CCBC a NaZemi, o.p.s. Od roku 2017 není příjemcem provozních dotací také organizace CARE Česká republika z.s. a od roku 2019 Fairtrade Česko a Slovensko, z.s.

Tabulka 7 Procentuální podíl na financování OOS (provozní dotace)

Název organizace	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ADRA, o.p.s.	52,9	51,4	49,2	58,6	51,9	58,7	32,4
Agora CE, o.p.s.	85,3	79,5	82,0	79,6	77,1	56,7	60,5
Arnika, z.s.	19,6	28,3	48,4	56,3	58,8	59,4	53,5
ARPOK, o.p.s.	89,1	81,7	82,0	88,0	85,8	96,5	72,9
Asociace pro mezinárodní otázky, z.s.	36,2	55,3	51,3	40,5	43,9	37,0	35,4
Burma Center Prague, o.p.s.	76,4	90,7	85,0	89,0	90,1	97,9	88,4
CARE Česká republika z.s.	27,3	29,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Člověk v tísni, o.p.s.	11,9	10,9	9,7	10,2	9,1	10,7	8,6
Fairtrade Česko a Slovensko, z.s.	0,0	no data	0,0	11,8	0,0	0,0	0,0
Glopolis, o.p.s.	96,0	95,6	88,8	79,8	91,0	60,3	70,0
Charita Česká republika	39,3	41,5	44,0	46,4	47,3	48,1	50,1
INEX – Sdružení dobrovolných aktivit, z.s.	60,1	68,4	67,5	63,8	73,6	83,5	87,1
Lékaři bez hranic, o.p.s.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nadační fond CCBC	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
NaZemi, z.s.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	no data
Nesehnutí, z.s.	33,3	52,9	62,1	62,9	75,1	68,8	55,8
Salesiánská asociace Dona Boska, z.s.	14,9	19,8	15,4	13,3	13,4	12,6	6,6
SIRIRI, o.p.s.	47,6	39,6	52,1	59,0	8,3	9,3	0,0
Společnost Podané ruce, o.p.s.	82,7	85,9	84,5	93,2	93,3	60,5	42,6
Průměr	40,7	46,1	43,3	44,9	43,1	40,0	36,9
vážený průměr	31,9	32,5	33,1	36,5	36,0	37,6	37,4

Zdroj: Analýza výročních zpráv jednotlivých organizací za roky 2015 až 2021

Analýzovaná data ukazují, jak jsou provozní dotace procentuálně zastoupeny v celkovém objemu výnosů konkrétních OOS. Následně je v tabulce uveden průměr za konkrétní rok. Kromě aritmetického průměru byl vypočítán také vážený průměr, který vyjadřuje zastoupení provozních dotací v příjmech OOS realističtěji.

Mezi organizace, v jejichž příjmech jsou provozní dotace zastoupeny s nejvyšším podílem, můžeme zařadit Burma Center Prague, o.p.s. (průměr 88,2 %), ARPOK, o.p.s. (průměr 85,1 %) a Glopolis, o.p.s. (průměr 83,1 %).

Oproti příjmům z dárcovství můžeme u váženého průměru pozorovat setrvalý růst. V roce 2015 se podílely na celkových výnosech sledovaných OOS 31,9 %, kdežto v roce 2021 již 37,4 %. Kromě toho je v případě provozních dotací také patrný minimální rozdíl mezi aritmetickým průměrem a váženým průměrem.

6.2 Dotazníkové šetření

Prostřednictvím dotazníkového šetření jsem oslovil celkem 21 OOS, jež byly zařazeny do výzkumu. Dotazování probíhalo od 28. srpna 2023 do 8. listopadu 2023. Dotazník jsem zpracoval v online podobě pomocí aplikace Google Forms. Nejprve jsem organizace oslovil prostřednictvím obecných e-mailových adres, které jsou dostupné na jejich webových stránkách. V této fázi jsem získal odpovědi od celkem 4 organizací, což odpovídá návratnosti 19 % (z celkem 21 oslovených organizací). Následně jsem dotazník opětovně rozeslal jednotlivým organizacím, které neposkytly svou odpověď. V této fázi jsem získal odpovědi od dalších 4 organizací, což odpovídá návratnosti 23,5 % (z celkem 17 oslovených organizací).

Celková návratnost v rámci dotazníkového šetření byla 38 %. Obecně lze říct, že návratnost je v rámci online dotazování nižší než prostřednictvím klasického dotazování za přítomnosti tazatele. Obvykle se pohybuje okolo 30 %, přičemž tento údaj je spíše optimističtější (Frič, 2017).

Cílem dotazníkového šetření bylo získat potřebné informace od jednotlivých OOS, které se týkají problematiky individuálního dárcovství. Konkrétně se jedná o informace zaměřené na postoje jednotlivých organizací k individuálnímu dárcovství a financování obecně.

6.2.1 Informace o jednotlivých organizacích

Z celkem 21 OOS vyplnilo zasláný dotazník 8 organizací, což představuje zhruba 38 %. Organizace, které dotazník vyplnily, jsou: ADRA, o.p.s., SIRIRI, o.p.s., DIAKONIE

ČCE, Glopolis, o.p.s., ARPOK, o.p.s., NaZemi, z.s., Společnost Podané ruce, o.p.s. a Český červený kříž.

Tabulka 8 Rok vzniku organizace

Rok vzniku organizace		
	Početnost	Podíl
do roku 1990	2	25,0
mezi 1991 a 1999	2	25,0
mezi 2000 a 2005	3	37,5
mezi 2006 a současnost	1	12,5
Celkem	8	100,0

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Mezi jednotlivými organizacemi je patrná variabilita v délce jejich působení v České republice. Historicky nejstarší organizací, která se do výzkumu zapojila, je Český červený kříž, který vznikl v roce 1919. Další 3 organizace vznikly krátce po listopadových událostech roku 1989. Jedná se o organizace Diakonie ČCE, Společnost Podané ruce a ADRA. Zbylé organizace vznikly až v novém tisíciletí, přičemž nejmladší je SIRIRI.

Tabulka 9 Oblast zájmu, na kterou se organizace zaměřuje

Oblast zájmu, na kterou se organizace zaměřuje		
	Početnost	Podíl
humanitární pomoc	4	57,1
rozvojová spolupráce	3	42,9
vzdělávání a osvětová činnost	6	85,7
sociální a zdravotní služby	3	42,9

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

V této kategorii měly organizace možnost označit více odpovědí, přičemž nejvíce organizací uvedlo, že se zabývá vzděláváním a osvětovou činností. Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce byly uvedeny organizacemi ADRA, SIRIRI a Diakonie ČCE, přičemž humanitární pomoc samostatně jako oblast zájmů uvedl Český červený kříž. Na tuto otázku neodpověděla organizace Glopolis.

S touto kategorií úzce souvisí otevřená otázka v dotazníku, která zjišťovala, jaké hlavní činnosti se organizace věnují. Organizace ADRA a Český červený kříž uvedly, že jejich hlavní činností je humanitární pomoc. SIRIRI jako hlavní činnost uvedla rozvojové projekty ve Středoafričské republice. Vzdělávání je hlavní činností organizací ARPOK a NaZemi. Diakonie ČCE uvedla, že se zabývá převážně sociálními službami a Společnost Podané ruce zase prevencí a léčbou závislostí. Organizace Glopolis se zase zaměřuje na síťování.

Tabulka 10 Úroveň, na které organizace působí

Úroveň, na které organizace působí		
	Početnost	Podíl
komunitní úroveň	0	0,0
regionální úroveň	1	12,5
národní úroveň	6	75,0
nadnárodní úroveň	1	12,5
Celkem	8	100,0

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Většina organizací působí na národní úrovni. Na regionální úrovni působí pouze organizace Glopolis. Jedinou organizací, která uvedla, že působí na nadnárodní úrovni, je ADRA.

Tabulka 11 Počet zaměstnaných osob v organizaci

Počet zaměstnaných osob v organizaci (přepočteno na plné úvazky)		
	Početnost	Podíl
mezi 1 a 5 zaměstnanci	2	25,0
mezi 6 a 10 zaměstnanci	2	25,0
mezi 11 a 250 zaměstnanci	2	25,0
více než 250 zaměstnanců	2	25,0
Celkem	8	100,0

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Počet zaměstnanců napříč jednotlivými organizacemi je opět velice variabilní. Polovina organizací zaměstnává jednotky zaměstnanců. Více než 100 zaměstnanců působí u organizací ADRA, Společnost Podané ruce, Český červený kříž a Diakonie ČCE, přičemž poslední z jmenovaných zaměstnává více než 1000 zaměstnanců.

Tabulka 12 Počet dobrovolníků, kteří v organizaci působí

Počet dobrovolníků, kteří v organizaci působí		
	Početnost	Podíl
Žádní	2	25,0
mezi 1 a 10 dobrovolníky	2	25,0
mezi 11 a 250 dobrovolníky	1	12,5
více než 250 dobrovolníků	3	37,5
Celkem	8	100,0

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Variabilní je i počet dobrovolníků, kteří v jednotlivých organizacích působí. V organizacích ARPOK a Společnost Podané ruce nepůsobí žádní dobrovolníci. Nejvíce dobrovolníky disponuje Diakonie ČCE (zhruba 1000 dobrovolníků), ADRA (celkem 4632 dobrovolníků) a Český červený kříž, který má k dispozici jednoznačně největší počet dobrovolníků mezi zkoumanými organizacemi (zhruba 14000 dobrovolníků).

Tabulka 13 Právní forma organizace

Právní forma organizace		
	Početnost	Podíl
obecně prospěšná společnost	5	62,5
církevní organizace	1	12,5
Spolek	2	25,0
Celkem	8	100,0

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

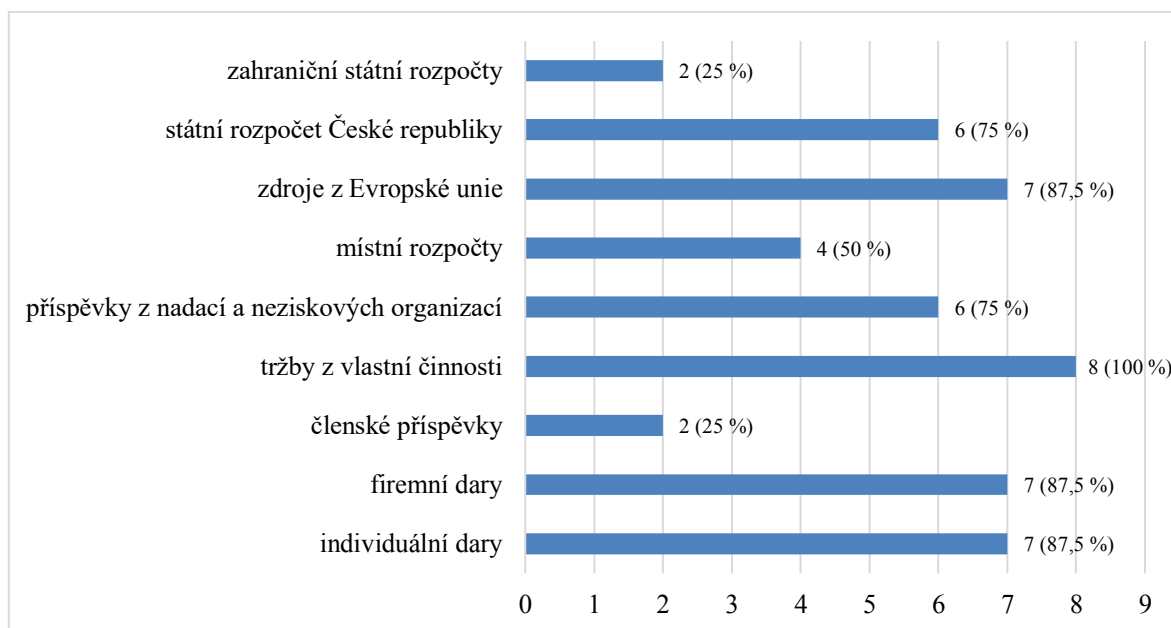
6.2.2 Individuální dárcovství v jednotlivých OOS

Tabulka 14 Zdroje příjmů, které organizace využívají

Zdroje příjmů, které organizace využívají		
	Početnost	podíl
zahraniční státní rozpočty	2	25,0
státní rozpočet České republiky	6	75,0
zdroje z Evropské unie	7	87,5
místní rozpočty	4	50,0
příspěvky z nadací a neziskových organizací	6	75,0
tržby z vlastní činnosti	8	100,0
členské příspěvky	2	25,0
firemní dary	7	87,5
individuální dary	7	87,5

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Ze získaných dat je patrné, že se jednotlivé organizace snaží diverzifikovat své příjmy. Všechny organizace využívají 4 a více různých zdrojů. Mezi zdroji jednoznačně vedou tržby z vlastní činnosti, zdroje z Evropské unie a příjmy z dárcovství (individuální i firemní). Nejméně využívanými zdroji jsou zahraniční státní rozpočty a členské příspěvky.

Graf 2 Zdroje příjmů, které organizace využívají

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

S celkovými příjmy jednotlivých organizací souvisí otevřená otázka, která zjišťovala, jaké procento příjmu v jednotlivých organizacích tvoří příjmy z individuálního dárcovství. Nejvyšší podíl, celkem 95 % na celkových příjmech, má individuální dárcovství u organizace SIRIRI. Organizace ADRA uvedla, že při mimořádných událostech může procentuální zastoupení individuálního dárcovství představovat až 30 % veškerých příjmů. Organizace Diakonie ČCE a NaZemi uvedly, že individuální dárcovství je v jejich příjmech zastoupeno 5 %. V rámci organizace Český červený kříž představují finance získané z individuálního dárcovství (bez veřejných sbírek) zhruba 2 % příjmů. Společnost Podané ruce uvedla, že se individuální dary podílejí na celkovém financování méně než 1 %. Organizace Glopolis dle dotazníkového šetření pro své financování příjmy z individuálního dárcovství nevyužívá vůbec.

Tabulka 15 Příjmy z individuálního dárcovství (2015 až 2021)

Příjmy z individuálního dárcovství se za období let 2015 až 2021		
	Početnost	Podíl
Zvýšily	6	75,0
Snížily	0	0,0
Stagnují	2	25,0
Kolísají	0	0,0
Celkem	8	100,0

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Většina organizací (tj. celkem 6) uvedla, že v meziročním srovnání pozorují zvyšující se příjmy z individuálního dárcovství. Pouze organizace Glopolis a Společnost Podané ruce

uvádí stagnaci v příjmech z individuálního dárcovství. V rámci analýzy výročních zpráv je ovšem u obou organizací patrný nárůst v příjmech z dárcovství obecně (individuální i firemní). U organizace Glopolis činil nárůst v objemu darů mezi lety 2015 až 2021 celkem 233 %. Pro Společnost Podané ruce byl nárůst celkem 74 %. Je proto možné, že u zmíněných organizací vzrostly pouze příjmy z firemního dárcovství, nikoliv z dárcovství individuálního.

Tabulka 16 Procentuální podíl individuálních darů (2015 až 2021)

Procentuální podíl individuálních darů se na celkovém financování za období let 2015 až 2021		
	Početnost	Podíl
Zvýšil	5	62,5
Snížil	1	12,5
Stagnuje	2	25,0
Kolísá	0	0,0
Celkem	8	100,0

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Většina organizací (tj. celkem 5) uvedla, že procentuální zastoupení individuálního dárcovství na celkových příjmech organizace se v období let 2015 až 2021 zvýšilo. U některých organizací je ovšem tato informace v rozporu se získanými daty prostřednictvím analýzy výročních zpráv. Organizace ADRA uvedla, že se procentuálně příjmy z individuálního dárcovství na celkových příjmech organizace zvýšily, ovšem v roce 2015 představoval procentuální podíl dárcovství 32,4 % oproti roku 2021, kdy se dárcovství podílelo na celkových příjmech jen 21,4 %. Organizace Glopolis uvedla, že příjmy z individuálního dárcovství stagnují, přičemž podle výročních zpráv je zřejmé, že příjmy z dárcovství se na celkových příjmech organizace podílejí větší mírou, jelikož v roce 2021 činili celkem 2,5 % oproti roku 2015 kdy jejich celková výše byla 0,3 %.

Toto srovnání má ovšem své nedostatky vzhledem k tomu, že v analýze výročních zpráv jsou uvedeny příjmy z dárcovství obecně (tj. jak příjmy z individuálního dárcovství, tak příjmy z firemního dárcovství).

Tabulka 17 Kroky ke zvýšení příjmů od jednorázových dárců

Podniká organizace kroky k tomu, aby zvýšila příjmy od jednorázových dárců?		
	Početnost	Podíl
Ano	6	75,0
Ne	2	25,0

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Tabulka 18 Kroky ke zvýšení příjmů od pravidelných dárců

Podniká organizace kroky k tomu, aby zvýšila příjmy od pravidelných dárců?		
	Početnost	Podíl
Ano	5	62,5
Ne	3	37,5

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Většina organizací podniká kroky k tomu, aby zvýšila své příjmy z individuálního dárcovství. V případě navyšování příjmů od jednorázových dárců uvedlo celkem 6 organizací, že podniká aktivní kroky. Oproti tomu organizace ARPOK a Společnost Podané ruce nerealizují aktivity k navyšování příjmů od jednorázových dárců.

V případě navyšování příjmů od pravidelných dárců uvedlo celkem 5 organizací, že podniká aktivní kroky. Organizace Glopolis, ARPOK a Společnost Podané ruce v tomto směru aktivity nepodnikají.

S tím úzce souvisí i práce fundraisera v jednotlivých organizacích.

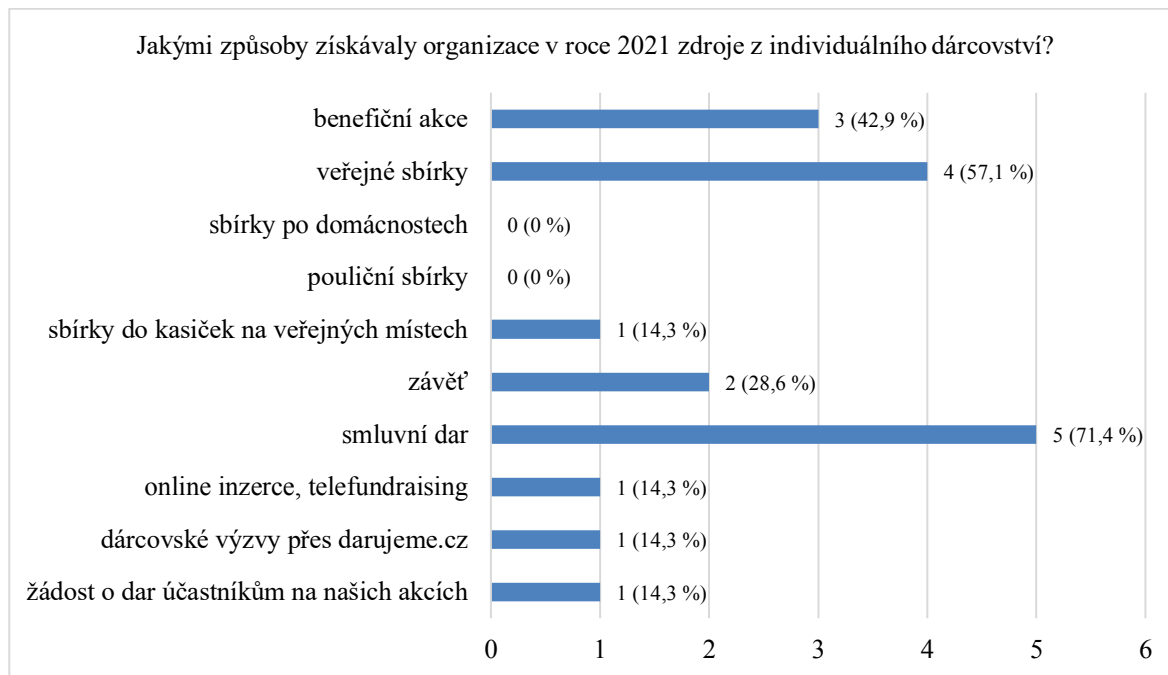
Graf 3 Využívají organizace služeb fundraisera?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Celkem polovina organizací využívá služeb fundraisera. Mezi organizace, které služby fundraisera nevyužívají, patří SIRIRI, Glopolis, NaZemi a Společnost podané ruce. Zde je patrné, že organizace, které mají vlastního fundraisera, rovněž podnikají aktivity k tomu, aby zvýšily své příjmy z individuálního dárcovství (vyjma organizace ARPOK).

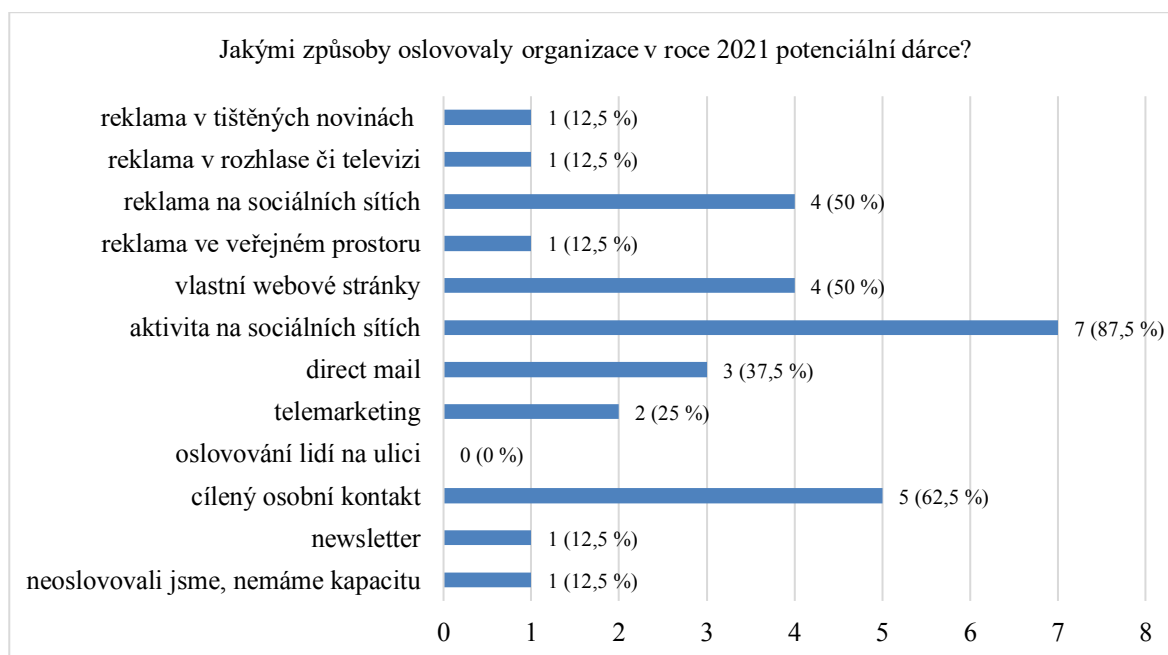
Graf 4 Způsoby získávání zdrojů z individuálního dárcovství

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Nejvyužívanější variantou pro získávání individuálních darů byly u jednotlivých organizací smluvní dary, které jsou zastoupeny 71,4 %, následované benefičními akcemi a veřejnými sbírkami. Organizace zařazené do výzkumu nevyužívají sbírky po domácnostech a pouliční sbírky. V rámci této otázky odpověděly všechny organizace, vyjma organizace Glopolis.

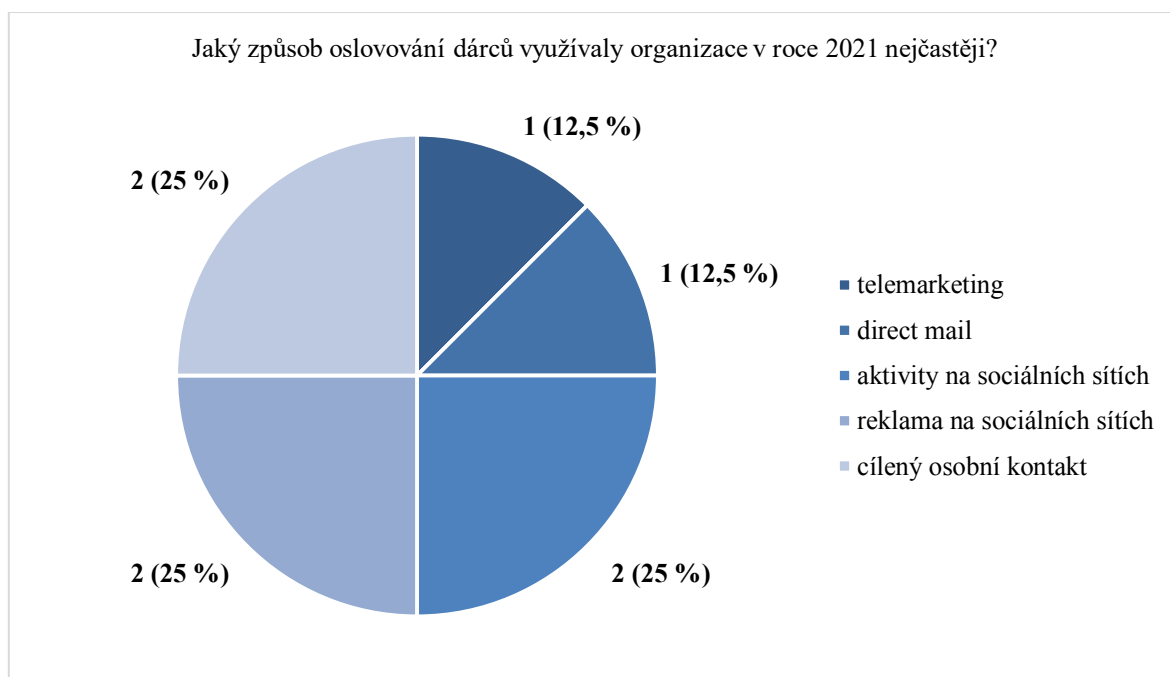
Graf 5 Způsoby oslovování potenciálních dárců

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Jednoznačně nejpobulárnějším způsobem oslovování dárců jsou mezi organizacemi zařazenými do výzkumu aktivity na sociálních sítích, které využívá 87,5 % organizací. Celkově lze říci, že organizace zaměřují svou pozornost především na on-line prostředí, jelikož mezi další využívané způsoby oslovování dárců patří reklama na sociálních sítích a vlastní webové stránky. I přesto 62,5 % organizací stále využívá cílený osobní kontakt jako prostředek pro oslovení dárců.

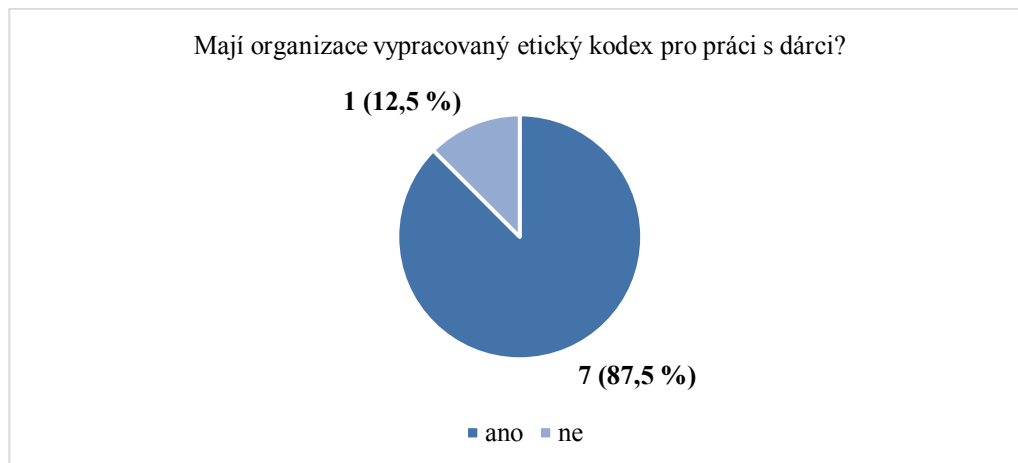
Graf 6 Nejčastější způsoby oslovování potenciálních dárců

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Celkem polovina organizací odpověděla, že nejčastěji oslovuje dárce prostřednictvím sociálních sítí, čímž se potvrzuje tvrzení z předchozí otázky, že se organizace fokusují především na on-line prostředí. Až 25 % organizací uvedlo jako nejčastější způsob oslovování dárců cílený osobní kontakt. V neposlední řadě organizace Diakonie ČCE nejčastěji využívá telemarketing a Společnost Podané ruce direct mail.

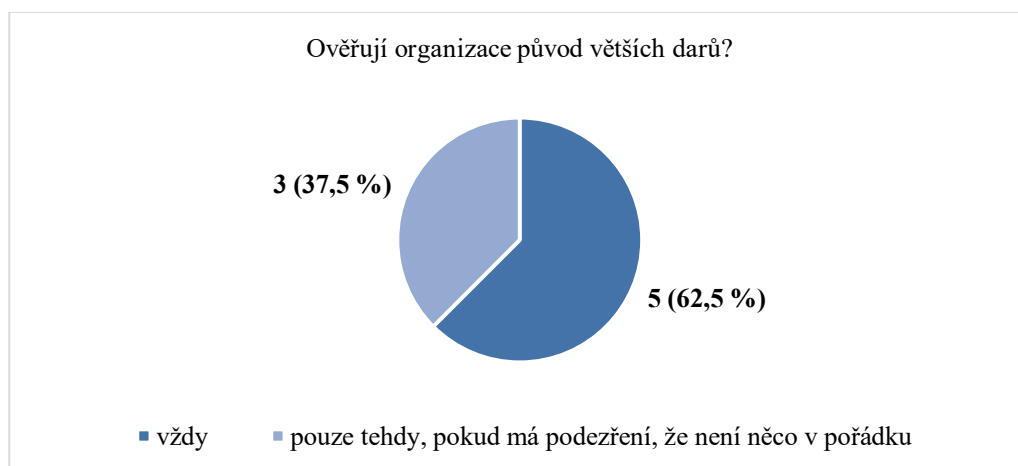
Graf 7 Mají organizace vypracovaný etický kodex pro práci s dárci?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Etický přístup je při práci s dárci nedílnou součástí života OOS, které využívají individuální dárcovství ke svému financování. Existence etického kodexu je proto velice důležitým ukazatelem (Frič, 2017). Ze zkoumaného vzorku většina organizací vlastním etickým kodexem disponuje. Pouze organizace Glopolis etický kodex nemá.

Graf 8 Ověřují organizace původ větších darů?

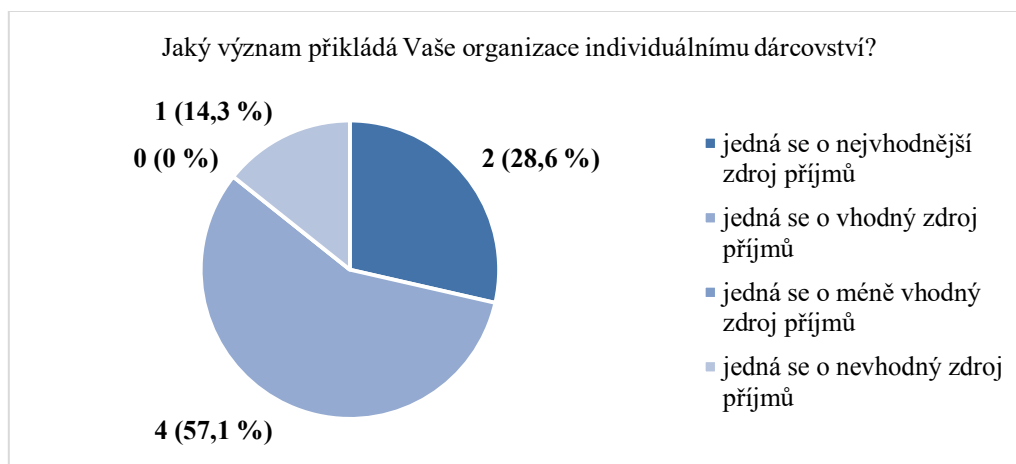

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

S etickým kodexem úzce souvisí pravidlo předběžné opatrnosti, které se zaměřuje na prověřování větších darů, jimiž by organizace mohla zhoršit svou reputaci v očích veřejnosti (Frič, 2017). V rámci výzkumného vzorku celkem 62,5 % organizací vždy původ větších darů ověřuje. 37,5 % organizací větší dary ověřuje tehdy, pokud je důvodné podezření na to, že není něco v pořádku.

6.2.3 Postoje jednotlivých OOS k individuálnímu dárcovství

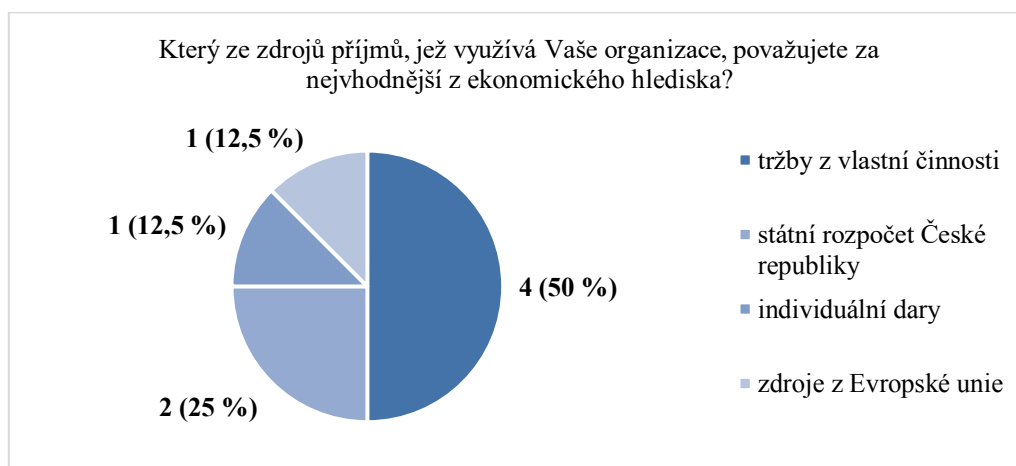
Graf 9 Význam individuálního dárcovství

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Na otázku odpovědělo celkem 7 organizací (vyjma organizace Společnost Podané ruce). Většina, tj. 4 organizace, odpověděla, že individuální dárcovství považuje za vhodný zdroj příjmů. Individuální dárcovství za nejvhodnější zdroj příjmů považují 2 organizace, což představuje 28,6 %. Naproti tomu organizace ARPOK uvedla, že se jedná o nevhodný zdroj příjmů.

Graf 10 Nejvhodnější příjmy z ekonomického hlediska

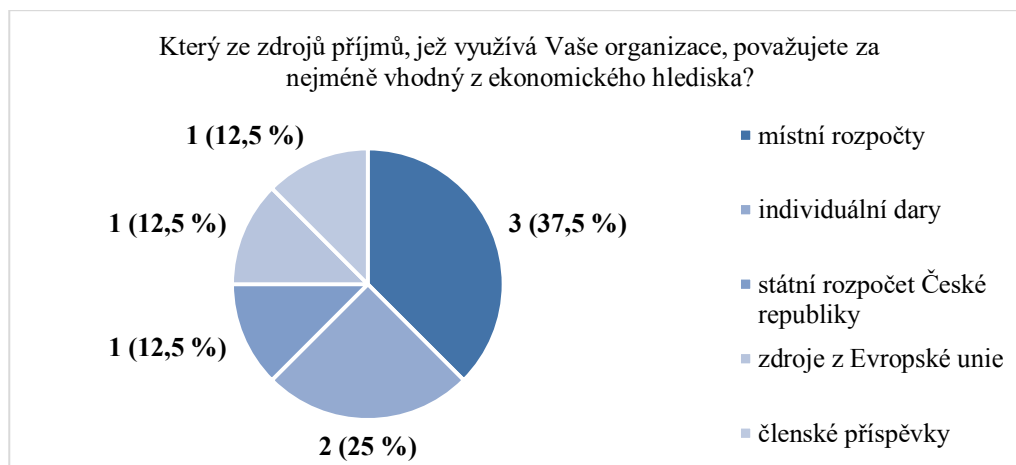

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Z ekonomického hlediska je pro organizace zařazené do výzkumu nejvhodnější využívat tržby z vlastní činnosti. Tato varianta byla označena celkem 4 organizacemi. Státní rozpočet České republiky je z ekonomického hlediska nejvhodnější formou financování pro organizace ADRA a Diakonie ČCE. Pro organizaci SIRIRI je individuální dárcovství

ekonomicky nejvhodnější variantou financování. Příjmy z Evropské unie jsou nejvhodnější formou pro organizaci ARPOK.

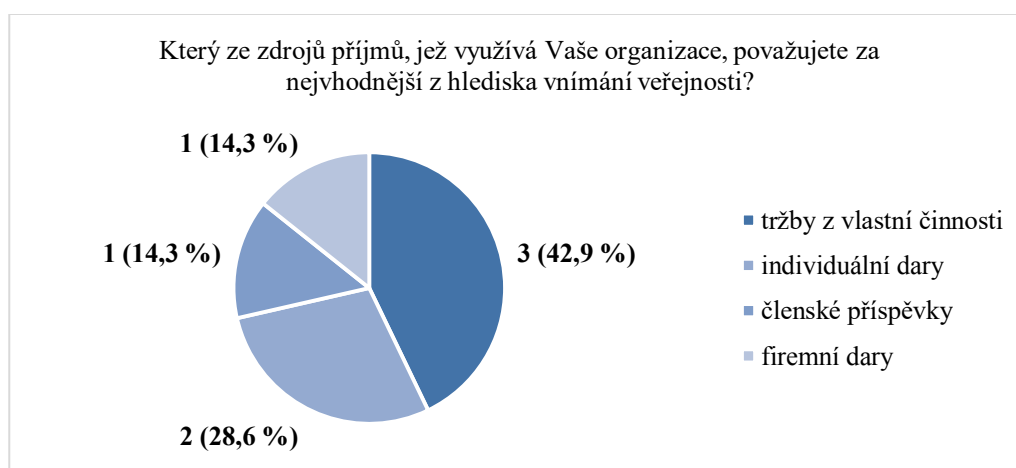
Graf 11 Nejméně vhodné příjmy z ekonomického hlediska

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Jako nejméně vhodný zdroj financování z ekonomického hlediska označilo nejvíce organizací (tj. 3 organizace, resp. 37,5 %) místní rozpočty. Celkem 2 organizace uvedly, že nejméně vhodným zdrojem pro jejich financování jsou individuální dary, konkrétně se jednalo o organizace ARPOK a Český červený kříž. Společnost Podané ruce uvedla, že nejméně vhodným zdrojem příjmů je státní rozpočet České republiky. Organizace Glopolis jako nejméně vhodný příjem označila zdroje z Evropské unie a organizace NaZemi členské příspěvky.

Graf 12 Nejvhodnější příjmy z hlediska vnímání veřejnosti

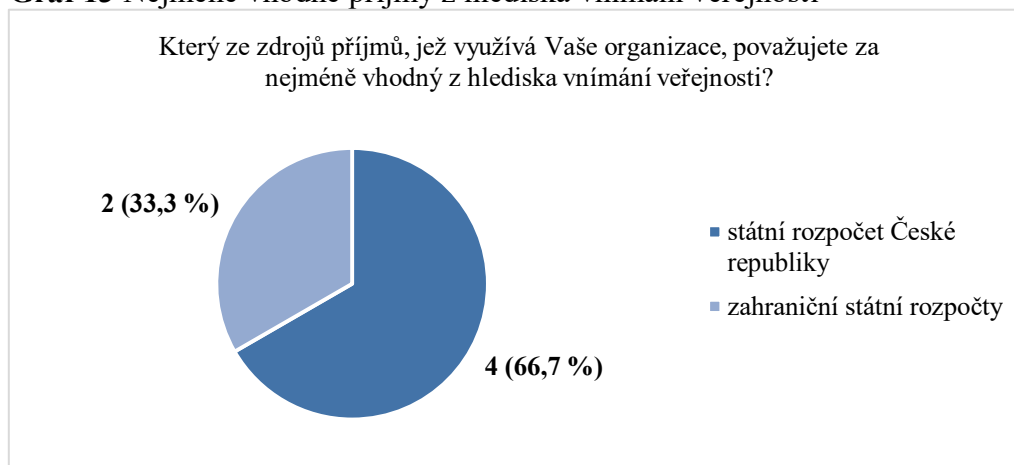

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Na otázku odpovědělo celkem 7 organizací (z organizací zařazených do výzkumu neposkytla svou odpověď organizace ARPOK). Celkem 3 organizace uvedly, že z hlediska vnímání veřejnosti jsou nejvhodnějším zdrojem příjmů tržby z vlastní činnosti. Organizace

ADRA a SIRIRI uvedly, že nejlépe vnímá veřejnost individuální dary. Členské příspěvky jako nejvhodnější z hlediska vnímání veřejnosti uvedla organizace NaZemi. Diakonie ČCE označila za nejvhodnější firemní dary.

Graf 13 Nejméně vhodné příjmy z hlediska vnímání veřejnosti

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Na otázku odpovědělo celkem 6 organizací zařazených do výzkumu (odpověď neposkytly organizace ADRA a ARPOK). Jako nejméně vhodný zdroj příjmů z hlediska vnímání veřejnosti uvedla většina organizací, celkem 6 (tj. 66,7 %), státní rozpočet České republiky. Organizace SIRIRI a Glopolis uvedly, že z hlediska vnímání veřejnosti jsou nejméně vhodným zdrojem příjmů zahraniční státní rozpočty.

6.3 Výsledky výzkumu

V rámci výzkumu jsem formuloval hlavní výzkumnou otázku: Jak k individuálnímu dárcovství přistupují OOS zaměřené na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci? S hlavní výzkumnou otázkou souvisí dvě dílčí výzkumné otázky, které byly zodpovězeny pomocí interpretace výzkumných dat. Dále jsem stanovil dvě hypotézy.

6.3.1 Hlavní výzkumná otázka

Jak k individuálnímu dárcovství přistupují OOS zaměřené na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci?

1) Dárcovství v jednotlivých organizacích

Organizace působící v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce projevují výraznou diverzifikaci svých finančních zdrojů. Tato diverzifikace však nesouvisí s optimální vyvážeností, což představuje klíčový význam pro udržitelnost a samostatnost těchto organizací.

Organizace jsou výrazně závislé na veřejných zdrojích, především provozních dotacích ze státního rozpočtu České republiky a příjmech z rozpočtů jednotlivých krajů a místních samospráv. Tato závislost představuje potenciální riziko pro autonomii organizací, neboť je spojena s nestabilitou a nejistotou veřejných financí. Většina organizací by měla směřovat k rozvoji svého finančního základu, což by je učinilo méně citlivými na změny ve veřejných zdrojích.

Ačkoliv je zaznamenán pozitivní trend v příjmech z dárcovství, podíl těchto příjmů na celkových příjmech organizací klesá. Tento paradoxní jev, kde i přes absolutní nárůst příjmů z dárcovství jejich relativní podíl klesá, může být vysvětlen rostoucí diverzifikací a růstem celkových příjmů z jiných zdrojů. Toto je třeba sledovat s ohledem na udržení rovnováhy a věnovat pozornost případné nerovnováze ve zdrojovém mixu.

Fundraising se ukazuje jako klíčový faktor v aktivním přístupu ke zvyšování příjmů z dárcovství. Organizace, které využívají služeb fundraisera, projevují větší angažovanost a úspěšnost v rámci získávání finančních prostředků od dárců. Z toho vyplývá, že zaměstnání fundraisera může být strategickým krokem pro organizace, které chtějí aktivně podporovat a rozvíjet své příjmy z dárcovství.

Přílišná závislost na veřejných zdrojích by mohla ohrozit původní poslání organizací. Je nezbytné, aby organizace aktivně diverzifikovaly svůj finanční mix a zvyšovaly podíl dárcovství na celkových příjmech. V tomto kontextu by měly zvážit využití fundraisingu a zaměstnání specialisty v oboru pro optimalizaci strategií získávání darů.

Celkově lze konstatovat, že organizace v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce stojí před výzvou vytvoření vyváženého a udržitelného finančního modelu. Efektivní využití dárcovství v tomto modelu může hrát klíčovou roli při dosahování finanční stability a posílení schopnosti organizací plnit své humanitární a rozvojové poslání.

2) Způsoby získávání darů a oslovování potenciálních dárců

Tradiční metody získávání darů, zejména smluvních darů, veřejné sbírky a benefiční akce, zůstávají u jednotlivých organizací dominantní. Tyto metody vycházejí ze zavedených postupů a vybudovaných vztahů s dárci. Je patrné, že novější formy, jako jsou online sbírky, mají nevyužitý potenciál. Internetový prostor představuje revoluční možnosti pro získávání finančních prostředků, přičemž dárcovské online akce mohou generovat nejen finanční podporu, ale i šíření povědomí a angažovanost veřejnosti.

V současném digitálním věku, kdy je online propojení nevyhnutelnou součástí života, by organizace měly aktivně rozvíjet své působení na internetu, včetně nejrůznějších online sbírek. Tyto sbírky mají schopnost oslovit širší publikum a přilákat pozornost i mimo

tradiční sféru působnosti organizací. Efektivní online kampaně mohou generovat větší zapojení veřejnosti a zároveň přispět k finanční stabilitě organizací.

Organizace si stále udržují aktivitu v tradičním oslovování potenciálních dárců, zejména prostřednictvím osobního kontaktu a benefičních akcí. Nicméně s nástupem digitální éry se stává klíčovým prvkem i aktivní působení v online prostředí.

Sociální sítě, placená reklama a webové stránky jsou dnes hlavními nástroji pro získávání nových dárců. Aktivita v online prostředí vytváří prostor pro rychlé a interaktivní spojení s veřejností. Navzdory vzestupu online interakcí zůstává osobní kontakt s potenciálními dárci nedocenitelným prvkem. Organizace si uvědomují význam individuálního spojení, což se odráží v jejich strategiích.

Dárcovství v organizacích zaměřených na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci je klíčovým faktorem pro dosažení jejich misí. Tradiční metody zůstávají důležité, ale nové přístupy zejména v online prostoru přinášejí nové výzvy a příležitosti. Optimalizace finančního mixu a strategický přístup k získávání darů mohou posílit schopnost organizací plnit své poslání a působit v globálním kontextu humanitární pomoci a rozvoje.

3) Postoje organizací k dárcovství

Většina organizací zařazených do výzkumu má k dárcovství pozitivní vztah. Organizace považují dárcovství za vhodný způsob k financování, ovšem většinou k němu přistupují z manažerské perspektivy. Většina organizací vnímá dárcovství jako vhodnou součást zdrojového mixu, ovšem za nejvhodnější z ekonomického hlediska považují organizace většinou tržby z vlastní činnosti či zdroje ze státního rozpočtu České republiky. Tržby z vlastní činnosti organizace rovněž považují za nejvhodnější variantu financování z hlediska vnímání veřejnosti. Naopak dle jednotlivých organizací jsou z pohledu veřejnosti nejhůře vnímány příjmy ze státního rozpočtu České republiky a zdroje ze zahraničních rozpočtů.

6.3.2 Dílčí výzkumné otázky

Jaký podíl představuje v příjmech OOS působících v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce individuální dárcovství za období let 2015–2021?

Všechny organizace, které byly do výzkumu zařazeny, využívají individuální dárcovství v rámci svého diverzifikovaného financování. Průměrně se podíl dárcovství (individuálního i firemního) na celkových příjmech organizací pohybuje okolo 5,25 %. Z těchto výsledků lze usuzovat, že dárcovství nepředstavuje pro jednotlivé organizace

stěžejní zdroj příjmů. U mnoha organizací se jedná pouze o doplňkový zdroj, který v celkovém objemu nemá výrazný vliv na jejich financování.

Velice důležitou roli představuje nastavená filozofie jednotlivých organizací. V rámci výzkumného vzorku se vyskytují organizace, které jsou na zdrojích, jež plynou z dárcovství, závislé a upřednostňují je před jinými způsoby financování. Tyto organizace jsou však ve výzkumném vzorku zastoupeny jen minimálně.

U většiny organizací je patrná vzrůstající tendence v příjmech z dárcovství. Oproti roku 2015 vzrostly v roce 2021 celkové příjmy z dárcovství u 13 organizací ze zkoumaného vzorku. Tento vzrůstající trend ovšem neznamená, že by se u jednotlivých organizací zvýšil i podíl dárcovství na celkovém financování.

Významnějším zdrojem financování pro mnoho OOS zůstávají i nadále zisky plynoucí z provozních dotací. Průměrný podíl provozních dotací na celkových příjmech jednotlivých organizací představuje 35 %. Ne všechny organizace jsou však tomuto druhu financování nakloněny. Z výzkumného vzorku celkem 5 organizací nedisponuje řádnými příjmy, které by z provozních dotací plynuly.

Z těchto výsledků je patrné, že u OOS zaměřujících se na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci existují určité nedostatky v oblasti financování. I přestože je financování jednotlivých organizací poměrně diverzifikované, není dostatečně vyvážené. Mnoho organizací spoléhá na příjmy z veřejných zdrojů, které mohou oslabovat původní misi OOS i jejich občanskou legitimitu. I přes vzrůstající příjmy z dárcovství se OOS nepodařilo zvýšit podíl těchto příjmů na celkovém financování.

Jaká je celková výše příjmů OOS působících v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce z individuálních darů v jednotlivých letech za období let 2015–2021?

Celkové příjmy se mezi organizacemi značně liší. Tato rozdílnost je ovlivněna především velikostí jednotlivých organizací a činnostmi, které organizace realizují. Z 21 zkoumaných organizací zvýšilo své příjmy v období 2015 až 2021 celkem 14 z nich. Největší nárůst je patrný u větších organizací, které jsou viditelnější ve veřejném prostoru.

Z analýzy příjmů organizací působících v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce vyplývá několik klíčových trendů a vývojových změn v období let 2015–2021. Většina sledovaných organizací prokazuje postupný nárůst finančních prostředků získaných z dárcovství, což naznačuje získávání nových dárců a zvyšující se finanční podporu. Nicméně některé organizace zažily v tomto období výrazné výkyvy buď růstem, či

poklesem, což může být dáno specifickými okolnostmi nebo úspěšností konkrétních projektů.

Nejvýznamnějším rokem z hlediska celkové výše finančních darů byl rok 2021, kdy organizace získaly rekordních 489 623 000 CZK. Naopak rok 2015 byl nejméně úspěšným s příjmy ve výši 289 325 000 CZK. Tento výrazný nárůst příjmů v letech 2015–2021 dosahuje částky 200 298 000 CZK.

Data rovněž odhalují významný vliv dárcovství na celkové příjmy organizací. V průměru mělo dárcovství nejvyšší podíl na financování u organizací SIRIRI o.p.s. (62,5 %), Salesiánská asociace Dona Boska, z. s. (57,8 %) a CARE Česká republika, z. s. (45,5 %). Naopak organizace NaZemi, z. s., Asociace pro mezinárodní otázky, z.s. a Glopolis, o.p.s. vykazují nejnižší průměrný podíl dárcovství s hodnotami 0,2 %, 0,9 % a 1 % odpovídajícím způsobem.

Vzhledem k průměrnému poklesu procentuálního podílu dárcovství na celkových příjmech organizací mezi jednotlivými lety naznačují výsledky, že organizace mohou být více závislé na jiných zdrojích financování. Tato skutečnost představuje pro organizace výzvu k neustálému hledání nových příležitostí pro diverzifikaci finančních zdrojů a udržení stability v dlouhodobém horizontu.

6.3.3 Ověření hypotéz

Hypotéza 1: Pro OOS působící v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce nepředstavují zdroje z individuálního dárcovství největší zdroj příjmů.

Nulová hypotéza (H0): „Neexistuje statisticky významný rozdíl mezi zdroji příjmů z individuálního dárcovství a ostatními zdroji příjmů (provozních dotací), pro OOS působící v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce.“

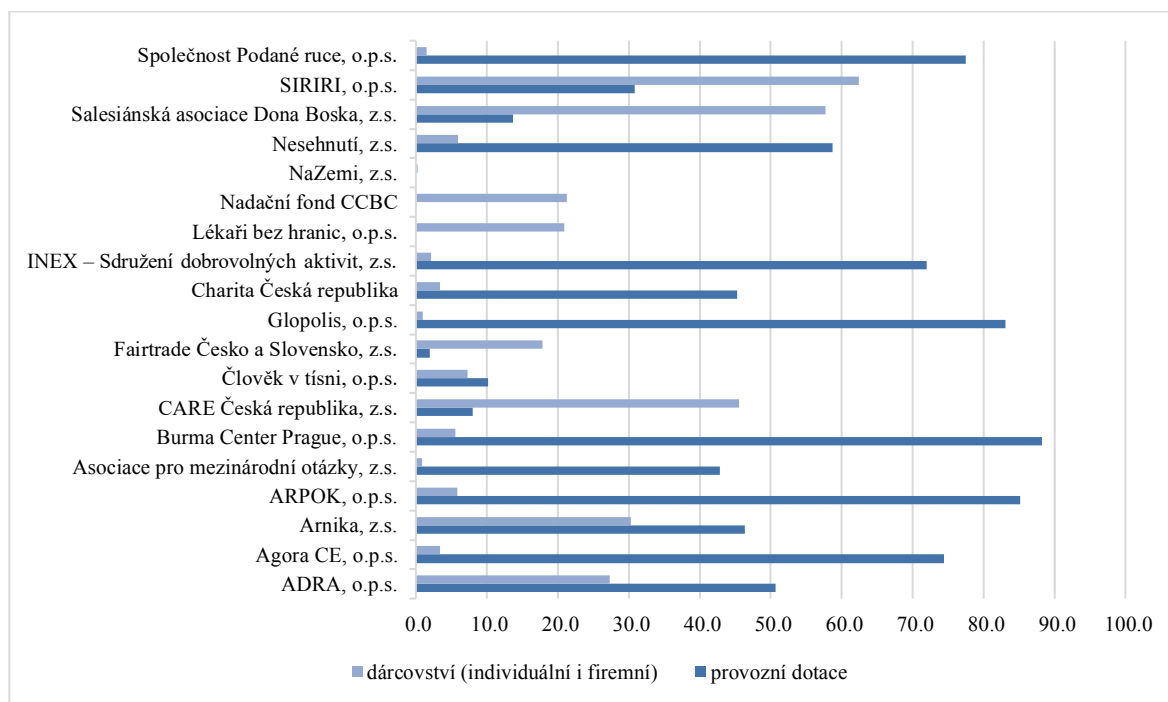
Nulovou hypotézu jsem formuloval s předpokladem, že finanční zdroje z individuálního dárcovství nemají statisticky signifikantní odlišnost ve srovnání s ostatními zdroji příjmů pro organizace působící v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce.

V rámci ověření této hypotézy jsem pracoval s následujícími daty:

1. procentuální podíl na celkových příjmech jednotlivých organizací z individuálního dárcovství (v mém případě jsou v rámci dárcovství zahrnuty příjmy jak z individuálních, tak i firemních darů);
2. procentuální podíl na celkových příjmech jednotlivých organizací z provozních dotací.

Z dat, která jsem získal prostřednictvím analýzy výročních zpráv, jsem vytvořil dva datové soubory, které průměrují procentuální zastoupení jednotlivých příjmů (dárcovství a provozní dotace) na celkových příjmech organizací za období let 2015 až 2021.

Graf 14 Dárcovství vs. provozní dotace

Zdroj: Analýza výročních zpráv jednotlivých organizací za roky 2015 až 2021

V rámci analýzy dat jsem se rozhodl využít dvouvýběrový t-test v programu Microsoft Excel s cílem ověřit nulovou hypotézu. Statistický t-test představuje standardní metodu pro posuzování kardinálních proměnných v rámci statistických analýz. Jeho výhoda spočívá v možnosti odhadnout směrodatné chyby průměru s využitím hodnoty výběrové směrodatné odchylky. Podobně jako u z-testu je testovací statistika určena standardizovaným rozdílem mezi zjištěným průměrem a předpokládanou hodnotou definovanou v nulové hypotéze. Tato statistika vyjadřuje odchylku mezi zjištěným průměrem a očekávanou hodnotou, což poskytuje přirozený ukazatel toho, zda data odpovídají nulové hypotéze, či nikoliv (Hendl, 2022).

V rámci provedeného dvouvýběrového t-testu s rovností rozptylů jsem porovnával podíl provozních dotací na celkových příjmech organizací (Soubor 1) a podíl dárcovství na celkových příjmech organizací (Soubor 2). Následující výsledky poskytují relevantní informace:

1. Střední hodnota:

Soubor 1 (podíl provozních dotací): 41,52

Průměrný podíl provozních dotací na celkových příjmech organizací v prvním souboru.

Soubor 2 (podíl dárcovství): 16,87

Průměrný podíl dárcovství na celkových příjmech organizací ve druhém souboru.

2. Rozptyl:

Soubor 1: 1070,11

Míra variability podílu provozních dotací na celkových příjmech v prvním souboru.

Soubor 2: 386,60

Míra variability podílu dárcovství na celkových příjmech v druhém souboru.

3. Pozorování:

Oba soubory obsahují 19 pozorování.

Celkový počet datových bodů v každém ze souborů.

4. Společný rozptyl:

728,35

Očekávaná míra variability pro oba soubory.

5. Hypotetický rozdíl středních hodnot:

0

Předpokládaný rozdíl mezi průměrnými hodnotami obou souborů.

6. Rozdíl (počet pozorování):

36

Rozdíl ve velikosti souborů.

7. t Stat (t-Statistic):

2,815209148

Statistika t, která měří, jak moc jsou odlišné střední hodnoty obou souborů.

8. Pravděpodobnost $P(T \leq t)$ (1):

0,003928197

Pravděpodobnost, platnosti statistiky t nebo menší, pokud by nulová hypotéza platila.

9. t Krit (kritická hodnota) (1):

1,688297714

Kritická hodnota t při dané hladině významnosti.

10. Pravděpodobnost $P(T \leq t)$ (2):

0,007856395

Pravděpodobnost, platnosti statistiky t nebo menší, pokud by nulová hypotéza platila.

11. t Krit (kritická hodnota) (2):

2,028094001

Kritická hodnota t při dané hladině významnosti.

Na základě provedeného testu lze konstatovat, že existuje statisticky významný rozdíl mezi podílem provozních dotací a dárcovstvím na celkových příjmech organizací. P-hodnota je v obou případech nižší než 0,05 (0,0039 a 0,0079), což umožňuje zamítnout nulovou hypotézu. Tímto je potvrzeno, že existuje signifikantní statistický rozdíl mezi zastoupením provozních dotací a dárcovstvím mezi zkoumanými organizacemi působícími v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce.

Na základě výsledků lze konstatovat, že individuální dárcovství nepředstavuje pro organizace občanské společnosti působící v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce největší zdroj příjmů. Hypotéza je tím potvrzena.

Hypotéza 2: U OOS působících v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce zastává většina organizací manažerský postoj k individuálnímu dárcovství.

Nulová hypotéza (H₀): „Neexistuje statisticky významný rozdíl v zastoupení manažerského a misionářského postoje k individuálnímu dárcovství mezi OOS působícími v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce.“

Nulovou hypotézu jsem formuloval tak, aby představovala tvrzení o absenci významného efektu nebo rozdílu mezi sledovanými skupinami. V tomto konkrétním případě byla nulová hypotéza stanovena s cílem vyvrátit předpoklad o existenci statisticky významného rozdílu v postojích k individuálnímu dárcovství mezi organizacemi působícími v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce.

Při ověřování hypotézy jsem vycházel především ze studie od docenta Friče (Frič, 2017), v níž vychází při hodnocení postojů jednotlivých organizací z dotazníkového šetření, konkrétně z otázky zabývající se vhodností individuálního dárcovství. Z jeho výsledků je patrné, že misionářský postoj přisuzuje organizacím, které odpověděly, že individuální dárcovství pro ně představuje nejvhodnější zdroj příjmů. V případě, že organizace označila individuální dárcovství jako vhodný zdroj příjmů, lze předpokládat, že její postoj je spíše manažerský.

V dotazníkovém šetření, které jsem provedl, byla tato otázka rovněž zahrnuta. Z odpovědí, které poskytly jednotlivé organizace, je zřejmé, že většina z nich přistupuje k individuálnímu dárcovství spíše manažerským přístupem.

Při ověřování hypotézy jsem se rozhodl pro využití dvouvýběrového z-testu pro relativní četnost (proportion test). Dvouvýběrový z-test pro relativní četnost slouží k odhadu statistického rozdílu mezi relativními četnostmi (π - p) ve dvou různých populacích a k testování hypotézy o této hodnotě. Velikost tohoto rozdílu poskytuje informaci o tom, zda je relativní četnost v první populaci větší, nebo menší než v druhé populaci. Výsledky

testu jsou odvozeny z odhadnutého rozdílu relativních četností získaného prostřednictvím nezávislých náhodných výběrů z obou populací (Hendl, 2022).

Provedený proportion test poskytuje důležité informace týkající se postojů organizací neziskového sektoru působících v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce k individuálnímu dárcovství. Cílem bylo ověřit, zda většina těchto organizací zastává manažerský postoj k tomuto typu financování.

Na základě provedeného testu byla nulová hypotéza zamítnuta, jelikož P-hodnota (0.0307536) byla menší než zvolená hladina významnosti (0.05), což vede k zamítnutí nulové hypotézy. Testovací statistika Z (2.160247) byla mimo oblast přijetí pro hladinu významnosti 0.05, což posiluje odmítnutí nulové hypotézy. Velikost efektu (1.24) je vysoká, což indikuje značný rozdíl ve vnímání individuálního dárcovství mezi organizacemi s různými postoji.

Na základě výsledků lze konstatovat, že organizace působící v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce mají rozdílné postoje k vhodnosti individuálního dárcovství. Většina z nich přitom zastává manažerský postoj k tomuto způsobu financování.

6.4 Doporučení pro praxi

Během výzkumu byly zjištěny některé skutečnosti, které formuluji jako doporučení pro praxi.

1) Diverzifikace finančního mixu

- Analýza současné struktury: Organizace by měly pravidelně provádět analýzu svého finančního mixu a identifikovat místa s vysokou závislostí na veřejných zdrojích. To umožní cíleněji směřovat snahy o diverzifikaci.
- Rozvoj alternativních zdrojů: Aktivní hledání a rozvíjení alternativních zdrojů financování, včetně individuálního dárcovství, firemních partnerství a grantů od nadací. Různorodost zdrojů minimalizuje rizika spojená s náhlými změnami ve veřejných financích.

2) Optimalizace dárcovství

- Fundraisingové aktivity: Zaměření na aktivní fundraisingové aktivity a podporu těchto aktivit prostřednictvím výcviku a rozvoje fundraisingových týmů. To může zahrnovat vytvoření a realizaci efektivních kampaní pro získávání darů.
- Zaměstnání fundraisera: Organizace, které dosud nemají fundraisera, by měly zvážit zaměstnání odborníka v oblasti fundraisingu. Kompetentní fundraiser

může poskytnout strategické vedení a konkrétní know-how pro zvýšení objemu dárcovství.

3) Online strategie

- Rozvoj online sbírek: Organizace by měly více investovat do online sbírek a oslovování potenciálních dárců na internetu. Využití sociálních médií, online kampaní a platformem pro crowdfunding může zvýšit viditelnost a dosah.
- Moderní technologie: Zavedení moderních technologií a softwarových řešení pro efektivní sledování a správu online kampaní a také pro analýzu dat o dárcích může zvýšit účinnost online strategií.

4) Vztah s dárci

- Osobní kontakt: I přes online strategie je důležité udržovat osobní kontakt s dárci. Organizace by měly vyvinout strategie pro osobní komunikaci, jako jsou pravidelná setkání, poděkování a transparentní sdílení informací o využití finančních prostředků.
- Vytváření společenství: Budování společenství kolem organizace, kde se dárci cítí součástí většího hnutí nebo příběhu, může posílit jejich loajalitu a dlouhodobou angažovanost.

5) Rozvoj online sbírek

- Inovace kampaní: Organizace by měly systematicky inovovat své online sbírky. Experimentování s různými přístupy a formáty může posílit efektivitu a atraktivitu pro veřejnost.
- Multikanálový přístup: Propojení online sbírek s ostatními formami oslovování dárců může vytvořit synergii. Koordinace propojených kampaní na sociálních sítích, webových stránkách a v rámci benefičních akcí posiluje celkový dojem.

6) Sociální média a placená reklama

- Strategické využití: Organizace by měly věnovat pozornost strategickému využívání sociálních médií a placené reklamy. Cílení správné cílové skupiny a sledování analýz mohou maximalizovat návratnost investic.
- Zajímavý obsah: Pravidelný a kreativní obsah na sociálních sítích může udržet pozornost dárců. Příběhy úspěchů, živé přenosy a interaktivní obsah posilují zapojení.

7) Posílení vztahů

- Pravidelná komunikace: Organizace by měly budovat a udržovat pravidelnou komunikaci s dárci. E-mailové zprávy, bulletinové zpravodaje a osobní zprávy přes sociální média mohou posílit vztahy.
- Školení zaměstnanců: I když je online prostředí důležité, je nezbytné nezanedbávat osobní kontakt. Školení zaměstnanců v oblasti osobní komunikace s dárci může posílit tuto klíčovou dimenzi.

ZÁVĚR

V diplomové práci jsem se zabýval problematikou individuálního dárcovství v organizacích občanské společnosti působících v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce. Toto téma je relevantní pro studium občanské společnosti, jelikož pojednává o financování organizací, které jsou její nedílnou součástí.

V práci shrnuji poznatky z české a zahraniční odborné literatury o občanské společnosti a jejích organizacích, humanitární pomoci a rozvojové spolupráci, financování organizací občanské společnosti a individuálním dárcovství, které jsou přehledně zpracovány v teoretické části. V empirické části jsem popsal metodiku kvantitativního výzkumu, jehož data byla získána prostřednictvím sekundární analýzy dat, konkrétně analýzy výročních zpráv jednotlivých organizací, a dotazníkového šetření. Následně jsem provedl analýzu dat a interpretaci výsledků, které přispěly k naplnění cíle diplomové práce.

Hlavním cílem diplomové práce bylo zjistit, zda v OOS zaměřených na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci převládá manažerský, nebo misionářský přístup v oblasti individuálního dárcovství. V rámci výzkumu jsem formuloval hlavní výzkumnou otázku: Jak k individuálnímu dárcovství přistupují OOS zaměřené na humanitární pomoc a rozvojovou spolupráci?

Získaná data odhalila několik aspektů, které jsou klíčové pro udržitelnost a autonomii organizací. Jednotlivé organizace diverzifikují své zdroje, avšak s nedostatečnou optimální vyvážeností. Na základě analýzy výročních zpráv jsem zjistil, že organizace nejčastěji ke svému financování využívají provozní dotace, jejichž průměrný objem se v meziročním srovnání zvyšuje. Závislost organizací na veřejných zdrojích představuje riziko pro jejich autonomii. Pozoruhodný je paradoxní jev, kdy přes pozitivní trend v příjmech z dárcovství relativní podíl těchto příjmů klesá. To může být vysvětleno rostoucí diverzifikací a růstem celkových příjmů z jiných zdrojů, např. z provozních dotací. Fundraising se ukázal jako klíčový faktor pro zvyšování příjmů z individuálního dárcovství. Organizace, které zaměstnávají vlastního fundraisera, jsou v oblasti získávání příjmů z dárcovství mnohem úspěšnější.

V rámci oslovování potenciálních dárců kombinují organizace tradiční osvědčené přístupy, jako jsou smluvní dary, veřejné sbírky či benefiční akce spolu s novými metodami, jako jsou placená reklama na internetu, využití sociálních sítí či provoz vlastních webových stránek. Nevyužitý potenciál spatřuji především ve využívání online sbírek, které mohou přilákat potenciální dárci.

Většina organizací vnímá individuální dárcovství pozitivně. Z hlediska diverzifikace vnímají organizace individuální dárcovství jako vhodnou součást zdrojového mixu, ale za nejvhodnější zdroj z ekonomického hlediska považují tržby z vlastní činnosti či dotace ze státního rozpočtu České republiky.

Součástí empirické části bylo také ověření hypotéz. Na základě aplikace statistických metod jsem zjistil, že pro organizace zařazené do výzkumu nepředstavují zdroje z individuálního dárcovství nejvyšší zdroj příjmů, čímž se potvrdila první stanovená hypotéza. U druhé hypotézy jsem ověřoval, zda u zkoumaných organizací dominuje manažerský přístup k individuálnímu dárcovství. Ověření jsem provedl na základě dvouvýběrového z-testu pro relativní četnost, kterým se hypotéza potvrdila.

Na základě výsledků výzkumu jsem stanovil doporučení pro jednotlivé organizace, které se týkají oblasti diverzifikace finančního mixu, optimalizace dárcovství, online strategií, vztahů s dárci, rozvoje online sbírek, sociálních médií a placené reklamy a posilování vztahů.

V práci vidím jistý potenciál pro budoucí výzkum. Určitě by bylo zajímavé rozšířit výzkumnou část o větší vzorek organizací, které se zabývají humanitární pomocí a rozvojovou spoluprací.

Zdroje

Monografie

ANHEIER, K. Helmut a Regina A. LIST. *A dictionary of civil society, philanthropy, and the non-profit sector*. 1. vyd. Londýn: Routledge, 2005, 306 s. ISBN 1-85743-166-9.

BOUKAL, Petr et al. *Fundraising: pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 260 s. ISBN 978-80-247-4487-2.

HENDL, Jan et al. *Základy matematiky, logiky a statistiky pro sociologii a ostatní společenské vědy*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2022, 572 s. ISBN 978-80-246-5400-3.

HYÁNEK, Vladimír. *Neziskové organizace: teorie a mýty*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 131 s. ISBN 978-80-210-5651-0.

NOVOTNÁ, Hedvika et al. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. 1. vyd. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2019, s. 496. ISBN 978-80-7571-052-9.

PAŘÍZKOVÁ, Ivana et al. *Právní a ekonomické aspekty financování neziskových organizací*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2018, 202 s. ISBN 978-80-210-9154-2.

PAYTON, L. Robert a Michael P. MOODY. *Understanding Philanthropy: Its Meaning and Mission*. 3. vyd. Indiana: Indiana University Press, 2008, 205 s. ISBN 978-0-253-35049-7.

PELIKÁNOVÁ, Anna. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. 3. vyd. Praha: Grada, 2018, 336 s. ISBN 978-80-271-2117-5.

POTŮČEK, Martin. *Nejen trh: role trhu, státu a občanského sektoru v proměnách české společnosti*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, 188 s. ISBN 80-85850-26-5.

REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

SKOVAJSA, Marek et al. *Občanská sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 376 s. ISBN 978-80-7367-681-0.

STEJSKAL, Jan et al. *Neziskové organizace: vybrané problémy ekonomiky*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

ŠPAČEK, Ondřej. Kvantitativní výzkum. In: NOVOTNÁ, Hedvika et al. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. 1. vyd. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2019, s. 496. ISBN 978-80-7571-052-9.

ZENDLOVÁ, Markéta a Magdaléna Š. JANTULOVÁ. Etika Výzkumu. NOVOTNÁ, Hedvika et al. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. 1. vyd. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2019, s. 496. ISBN 978-80-7571-052-9.

Elektronické monografie

ASIAN DEVELOPMENT BANK. *Civil Society Organization: Sourcebook, a staff guide to cooperation with civil society Organizations* [online]. Manila: Asian Development Bank, 2009 [cit. 2023-08-29]. ISBN 978-971-561-756-7. Dostupné z: <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/32629/files/cso-staff-guide.pdf>.

DIVJAK, Tina a Goran FORBICI. *The future evolution of civil society in the European Union by 2030* [online]. Brusel: European Economic and Social Committee, 2017 [cit. 2023-03-30]. ISBN 978-92-830-3737-8. Dostupné z: https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/the_future_evolution_of_civil_society_in_the_eu_by_2030.pdf.

KENDALL, Jeremy. *The Voluntary Sector: Comparative Perspectives in the UK* [online]. 1. vyd. Londýn: Routledge, 2003 [cit. 2023-12-10]. ISBN 0-2003-40012-7. Dostupné z: <https://web.p.ebscohost.com/ehost/ebookviewer/ebook/ZTAwMHh3d19fMTA1Mjk5X19BTg2?sid=39d1e730-7b3c-4c2a-852c-e752bd10c246@redis&vid=0&format=EB&rid=1>.

MARSHALL, Katherine. Global development governance. In: WEISS, G. Thomas a Rorden WILKINSON. *International Organization and Global Governance* [online]. 2. vyd. New York: Taylor & Francis Group, 2018 [cit. 2023-03-23]. ISBN 978-1-315-30191-4. Dostupné z: <https://www.proquest.com/docview/2135498670/bookReader?accountid=15618>.

POTŮČEK, Martin et al. *Public Policy: A Comprehensive Introduction* [online]. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2017 [cit. 2023-12-10]. ISBN 978-80-246-3570-5. Dostupné z: <https://web.s.ebscohost.com/ehost/ebookviewer/ebook/ZTAwMHh3d19fMTY5OTQwOV9fQU41?sid=e7fc7b87-6131-4913-813c-3fb91e6c11d3@redis&vid=0&format=EB&rid=1>.

REIS, Chen a Tania BERNATH. *Becoming an international humanitarian aid worker* [online]. 1. vyd. Amsterdam: Butterworth-Heinemann, 2017 [cit. 2022-06-23]. ISBN 0-12-

804314-8. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?pq-origsite=primo&docID=4718474>.

SALAMON, M. Lester a Helmut K. ANHEIRE. *Defining the nonprofit sector: a cross-national analysis* [online]. New York: Manchester University Press, 1997 [cit. 2022-11-15]. ISBN 0-7190-4902-4. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=ffY_NY3EpYcC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gs_atb#v=onepage&q&f=false.

SALAMON, M. Lester, HEMS C. Leslie a Kathryn CHINNOCK *The Nonprofit Sector: For What and for Whom?* [online]. Baltimore: The Johns Hopkins University, 2000 [cit. 2022-11-15]. ISBN 1-886333-44-0. Dostupné z: https://thirdsectorimpact.eu/site/assets/uploads/page/documents-for-researchers/CNP_WP37_2000.pdf.

Články z elektronických časopisů

EIKENBERRY, M. Angela a Jodie D. KLUVER. The Marketization of the Nonprofit Sector: Civil Society at Risk? *Public administration review* [online]. 2004, vol. 64, no. 2, s. 132-140 [cit. 2023-05-17]. ISSN 1540-6210. Dostupné z: <https://web-p-ebsohost-com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=02c31c39-01e2-4a53-800a-b1f6ee55fb79%40redis>.

FUKUDA-PARR, Sakiko a Desmond MCNEILL. Knowledge and Politics in Setting and Measuring the SDGs: Introduction to Special Issue. *Global Policy* [online]. 2019, vol. 10, no. 1, s. 5-15 [cit. 2023-03-23]. ISSN 1758-5899. Dostupné z: <https://onlinelibrary-wiley-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1111/1758-5899.12604>.

KIMBERLIN, E. Sara. Advocacy by Nonprofits: Roles and Practices of Core Advocacy Organizations and Direct Service Agencies. *Journal of Policy Practice* [online]. 2010, vol. 9, no. 3-4, s. 164-182 [cit. 2023-12-10]. ISSN 1558-8750. Dostupné z: <https://web.s.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=a168b527-ad5e-4c27-b24d-18e6bbfcae54%40redis>.

RYSABACK-SMITH, Heather. History and Principles of Humanitarian Action. *Turkish Journal of Emergency Medicine* [online]. 2015, vol. 15, no. 1, s. 5-7 [cit. 2023-09-26]. ISSN 2425-2473. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4910138/>.

SALAMON, M. Lester. Of Market Failure, Voluntary Failure, and Third-Party Government: Toward a Theory of Government-Nonprofit Relations in the Modern Welfare

State. *Journal of Voluntary Action Research* [online]. 1987, vol. 16, no. 1-2, s. 29-49 [cit. 2022-11-24]. ISSN 0094-0607. Dostupné z: <https://journals-sagepub-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/epdf/10.1177/089976408701600104>.

SALAMON, M. Lester. America's Nonprofit Sector: A Primer. In: SULEK, Marty. On the Modern Meaning of Philanthropy. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* [online]. 2010, vol. 39, no. 2, s. 193-212 [cit. 2023-04-12]. ISSN 1552-7395. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/249677195_On_the_Modern_Meaning_of_Philanthropy.

SCHUYT, Theo et al. The Philanthropy Scale: a Sociological Perspective in Measuring New Forms of Pro Social Behaviour. *Social Work & Society* [online]. 2010, vol. 8, no. 1, s. 121-135 [cit. 2023-04-12]. ISSN 1613-8953. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/48989546_The_Philanthropy_Scale_a_Sociological_Perspective_in_Measuring_New_Forms_of_Pro_Social_Behaviour.

SULEK, Marty. On the Modern Meaning of Philanthropy. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly* [online]. 2010, vol. 39, no. 2, s. 193-212 [cit. 2023-04-12]. ISSN 1552-7395. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/249677195_On_the_Modern_Meaning_of_Philanthropy.

SZENT-IVÁNYI, Balázs a Simon LIGHTFOOT. Determinants of civil society influence: The case of international development and humanitarian NGOs in the Czech Republic and Hungary. *Comparative European politics (Houndmills, Basingstoke, England)* [online]. 2016, vol. 14, no. 6, s. 761-780 [cit. 2022-06-23]. ISSN 1472-4790. Dostupné z: [doi:10.1057/cep.2014.50](https://doi.org/10.1057/cep.2014.50).

PESTOFF, A. Victor. Third sector and co-operative services--an alternative to privatization. *Journal of Consumer Policy* [online]. 1992, vol. 15, no. 1, s. 21-45 [cit. 2023-07-03]. ISSN 0168-7034. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/225241412_Third_sector_and_co-operative_services_-_An_alternative_to_privatization.

WEISBROD, A. Burton. Guest Editor's Introduction: The Nonprofit Mission and Its Financing. *Journal of Policy Analysis and Management* [online]. 1998, vol. 17, no. 2, s. 165-174 [cit. 2023-05-17]. ISSN 1520-6688. Dostupné z: <https://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/3325655>.

Výroční zprávy

FÓRUM DÁRCŮ. *Mapa dárcovství 2022* [online]. Praha: Fórum dárců, 2023, s. 6 [cit. 2023-05-17]. Dostupné

z: https://www.donorsforum.cz/downloads/1701077452_0_fd_mapa_darcovstvi_2022-pdf.pdf.

FÓRUM DÁRCŮ. *Mapa dárcovství 2021* [online]. Praha: Fórum dárců, 2022, s. 7 [cit. 2023-05-17]. Dostupné

z: https://www.donorsforum.cz/downloads/1701077553_1_fd_mapa_darcovstvi_2021-pdf.pdf.

FÓRUM DÁRCŮ. *Mapa dárcovství 2020* [online]. Praha: Fórum dárců, 2021, s. 7 [cit. 2023-05-17]. Dostupné

z: https://www.donorsforum.cz/downloads/1701077553_2_fd_mapa_darcovstvi_2020-pdf.pdf.

FÓRUM DÁRCŮ. *Mapa dárcovství 2019* [online]. Praha: Fórum dárců, 2020, s. 6 [cit. 2023-05-17]. Dostupné

z: https://www.donorsforum.cz/downloads/1701077553_3_fd_mapa_darcovstvi_2019-pdf.pdf.

CAF. *World Giving Index 2022: A global view of Giving trends* [online]. Londýn: Charities Aid Foundation, 2022, s. 26 [cit. 2023-05-26]. Dostupné z: https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-research/caf_world_giving_index_2022_210922-final.pdf.

CAF. *World Giving Index 2012: A global view of Giving trends* [online]. Londýn: Charities Aid Foundation, 2012, s. 84 [cit. 2023-05-26]. Dostupné z: <https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-publications/worldgivingindex2012web.pdf>.

Webové stránky

European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. *European Commission* [online]. Brusel: European Commission, ©2022 [cit. 2022-06-23]. Dostupné z: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/humanitarian-aid_en

FoRS [online]. Praha: České fórum pro rozvojovou spolupráci, ©2022 [cit. 2023-01-04]. Dostupné z: <https://fors.cz/>.

Humanitarian Aid. *Red Cross* [online]. Brusel: Red Cross, ©2002-2022 [cit. 2022-06-23]. Dostupné z: <https://redcross.eu/themes/humanitarian-aid>

A-CSR [online]. Praha: Asociace společenské odpovědnosti, ©2022 [cit. 2023-01-04].
Dostupné z: <https://www.spolecenskaodpovednost.cz/sdgs/>.

Analýzy

FRIČ, Pavol. *Občanská společnost a definice NNO, vývoj, stav a trendy: Dílčí studie pro Koncepti politiky vlády vůči nestátním neziskovým organizacím do roku 2020*. [online]. Praha: Vláda ČR, 2015 [cit. 2022-11-15]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_fric_pro_web.pdf.

FRIČ, Pavol. *Analýza individuálního dárcovství v nestátních neziskových organizacích* [online]. Praha: Vláda ČR, 2017 [cit. 2023-01-03]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/aktuality/analyza_individualni_darcovstvi_NNO_final.pdf.

KALOUSOVÁ, Pavlína. *Dárcovství a filantropie firem a individuálních dárců* [online]. Praha: Vláda ČR, 2014 [cit. 2023-05-26]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/1331344-Darcovstvi-a-filantropie-firem-a-individualnich-darcu.html>.

MZV ČR. *Strategie zahraniční rozvojové spolupráce České republiky 2018-2030* [online]. Praha: MZV ČR, 2017 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/2583329/strategie_mzv_2017_A4_09.pdf.

MZV ČR. *Strategie poskytování humanitární pomoci MZV ČR v roce 2023* [online]. Praha: MZV ČR, 2022 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/4856877/Strategie_humanitarni_pomoci_na_rok_2023.pdf.

Další elektronické dokumenty

OECD. *Tax Policy Studies: Taxation and Philanthropy* [online]. Paříž: OECD Publishing, 2020 [cit. 2023-05-26]. ISBN 978-92-64-40619-3. Dostupné z: <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/oecd-taxation-and-philanthropy.pdf>.

FONDATION DE FRANCE. *An overview of philanthropy in Europe* [online]. Paříž: Fondation de France, 2015 [cit. 2023-05-26]. Dostupné z: https://www.fondationdefrance.org/images/pdf/Philanthropy_in_Europe_april_2015.pdf.

ALONSO, J. Antonio a Jonathan GLENNIE. What is development cooperation? *Development Cooperation Forum Policy Briefs* [online]. New York: United Nations, 2015 [cit. 2023-05-05]. Dostupné z: https://www.un.org/en/ecosoc/newfunct/pdf15/2016_dcf_policy_brief_no.1.pdf.

Zákony

ČESKO. Zákon č. 586 ze dne 18. prosince 1992 o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117. Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>.

Analyzované výroční zprávy

ADRA. *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: ADRA, 2016, 64 s. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: https://adra.cz/wp-content/uploads/2021/03/ADRA-o.p.s._vyrocni_zprava_2015.pdf.

ADRA. *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: ADRA, 2017, 54 s. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: https://adra.cz/wp-content/uploads/2021/03/ADRA-o.p.s._vyrocni_zprava_2016.pdf.

ADRA. *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: ADRA, 2018, 36 s. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: https://adra.cz/wp-content/uploads/2021/03/ADRA-o.p.s._vyrocni_zprava_2017.pdf.

ADRA. *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: ADRA, 2019, 40 s. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: https://adra.cz/wp-content/uploads/2021/03/ADRA-o.p.s._vyrocni_zprava_2018.pdf.

ADRA. *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: ADRA, 2020, 40 s. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: https://adra.cz/wp-content/uploads/2020/12/ADRA-o.p.s._vyrocni_zprava_2019.pdf.

ADRA. *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: ADRA, 2021, 40 s. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: <https://adra.cz/wp-content/uploads/2021/05/ADRA-VZ-2020-online.pdf>.

ADRA. *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: ADRA, 2022, 44 s. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: <https://adra.cz/wp-content/uploads/2022/09/Vyrocni-zprava-2021.pdf>.

AGORA CE, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: AGORA CE, 2016, 38 s. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: https://agorace.cz/wp-content/uploads/2019/05/Vyrocni_zprava_2015.pdf.

AGORA CE, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: AGORA CE, 2017, 28 s. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: <https://agorace.cz/wp-content/uploads/2019/10/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-pr%C3%A1va-2016-audit.pdf>.

AGORA CE, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: AGORA CE, 2018, 27 s. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: https://agorace.cz/wp-content/uploads/2019/05/Vyrocní_zprava_AGORA_CE_o.p.s._za_rok_2017.pdf.

AGORA CE, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: AGORA CE, 2019, 30 s. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: <https://agorace.cz/wp-content/uploads/2019/10/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-Agora-CE-2018.pdf>.

AGORA CE, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: AGORA CE, 2020, 28 s. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: https://agorace.cz/wp-content/uploads/2020/12/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD_zpr%C3%A1va_Agora_CE_2019.pdf.

AGORA CE, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: AGORA CE, 2021, 26 s. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: <https://www.agorace.cz/wp-content/uploads/2021/11/v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-AGORA-2020.pdf>.

AGORA CE, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: AGORA CE, 2022, 26 s. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: https://www.agorace.cz/wp-content/uploads/2022/06/vyrocní_zprava_AGORA_2021_fin.pdf.

Arnika, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: Arnika, 2016, 10 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://arnika.org/soubory/dokumenty/arnika/vyrocní-zpravy/vyrocní_zprava_2015_nahled.pdf.

Arnika, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: Arnika, 2017, 17 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://arnika.org/soubory/dokumenty/VZ_2016_Arnika2.pdf.

Arnika, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: Arnika, 2018, 18 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://arnika.org/soubory/ARNIKA-Vyrocní_zprava-2017.pdf.

Arnika, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: Arnika, 2019, 24 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://arnika.org/soubory/dokumenty/arnika/vyrocní-zpravy/VZ-2018.pdf>.

Arnika, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: Arnika, 2020, 23 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://arnika.org/soubory/dokumenty/arnika/vyrocní-zpravy/VZ-2019.pdf>.

Arnika, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: Arnika, 2021, 25 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://arnika.org/images/VZ-20201.pdf>.

Arnika, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: Arnika, 2022, 19 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://arnika.org/images/VZ-2021_CZ.pdf.

ARPOK, *Výroční zpráva 2015* [online]. Olomouc: ARPOK, 2016, 20 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://arpok.cz/novy/wp-content/uploads/2016/06/2015_VZ.pdf.

ARPOK, *Výroční zpráva 2016* [online]. Olomouc: ARPOK, 2017, 25 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://arpok.cz/novy/wp-content/uploads/2013/02/VZ2016financni_zprava.pdf.

ARPOK, *Výroční zpráva 2017* [online]. Olomouc: ARPOK, 2018, 4 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://arpok.cz/novy/wp-content/uploads/2018/06/VZ_2017_FINAL.pdf.

ARPOK, *Výroční zpráva 2018* [online]. Olomouc: ARPOK, 2019, 4 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://arpok.cz/novy/wp-content/uploads/2019/06/VZ_2018.pdf.

ARPOK, *Výroční zpráva 2019* [online]. Olomouc: ARPOK, 2020, 4 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://arpok.cz/novy/wp-content/uploads/2020/06/VZ_ARPOK_2019_FINAL.pdf.

ARPOK, *Výroční zpráva 2020* [online]. Olomouc: ARPOK, 2021, 4 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://arpok.cz/novy/wp-content/uploads/2021/06/VZ_ARPOK_2020_FINAL.pdf.

ARPOK, *Výroční zpráva 2021* [online]. Olomouc: ARPOK, 2022, 17 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://arpok.cz/novy/wp-content/uploads/2022/06/Vyrocnizprava-2021.pdf>.

Asociace pro mezinárodní otázky, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: AMO, 2016, 20 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/07/vyrocnizprava-amo-2015.pdf>.

Asociace pro mezinárodní otázky, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: AMO, 2017, 20 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2017/07/AMO-vyrocnizprava-2016.pdf>.

Asociace pro mezinárodní otázky, *Zpráva o činnosti spolku za rok 2017* [online]. Praha: AMO, 2018, 19 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2018/06/AMO-zprava-o-cinnosti-2017_v4.pdf.

Asociace pro mezinárodní otázky, *Zpráva o činnosti spolku za rok 2018* [online]. Praha: AMO, 2019, 35 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2019/06/AMO-zprava-o-cinnosti-2018_v3.pdf.

Asociace pro mezinárodní otázky, *Zpráva o činnosti spolku za rok 2019* [online]. Praha: AMO, 2020, 34 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2020/07/2019_AMO-Zpr%C3%A1va-o-%C4%8Dinnosti-spolku-2019.pdf.

Asociace pro mezinárodní otázky, *Zpráva o činnosti spolku za rok 2020* [online]. Praha: AMO, 2021, 35 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2021/06/2020_AMO-Zprava-o-cinnosti-spolku.pdf.

Asociace pro mezinárodní otázky, *Zpráva o činnosti spolku za rok 2021* [online]. Praha: AMO, 2022, 31 s. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2022/07/2021_AMO-Zprava-o-cinnosti-spolku.pdf.

Burma Center Prague, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: Burma Center Prague, 2016, s. 20 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.burma-center.org/wp-content/uploads/2017/03/vyrocní-zprava-2015-cz.pdf>.

Burma Center Prague, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: Burma Center Prague, 2017, s. 23 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.burma-center.org/wp-content/uploads/2018/02/BCP_VZ_2016_kompl.pdf.

Burma Center Prague, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: Burma Center Prague, 2018, s. 21 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.burma-center.org/wp-content/uploads/2018/09/VZ-2017_komplet.pdf.

Burma Center Prague, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: Burma Center Prague, 2019, s. 21 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.burma-center.org/wp-content/uploads/2020/01/BCP_VZ_2018-small.pdf.

Burma Center Prague, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: Burma Center Prague, 2020, s. 21 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.burma-center.org/wp-content/uploads/2020/08/BCP_VZ_2019_web.pdf.

Burma Center Prague, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: Burma Center Prague, 2021, s. 17 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.burma-center.org/wp-content/uploads/2021/12/VZ_2020_web.pdf.

Burma Center Prague, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: Burma Center Prague, 2022, s. 16 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.burma-center.org/wp-content/uploads/2022/10/BCP_VZ_2021.pdf.

CARE Česká republika, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: CARE Česká republika, 2016, s. 24 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://care.cz/wp-content/uploads/2020/10/care_VZ_2015_nahled.pdf.

CARE Česká republika, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: CARE Česká republika, 2017, s. 20 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://care.cz/wp-content/uploads/2020/10/care_VZ_2016.pdf.

CARE Česká republika, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: CARE Česká republika, 2018, s. 20 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://care.cz/wp-content/uploads/2020/10/care_vyrocní-zprava-2017_web.pdf.

CARE Česká republika, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: CARE Česká republika, 2019, s. 48 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://care.cz/wp-content/uploads/2020/10/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-2018_FINAL.pdf.

CARE Česká republika, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: CARE Česká republika, 2020, s. 24 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://care.cz/wp-content/uploads/2020/07/Vyrocní-zprava-2019.pdf>.

CARE Česká republika, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: CARE Česká republika, 2021, s. 21 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://care.cz/wp-content/uploads/2021/06/CARE_Ceska_republika_Vyrocní_zprava_2020_spreads.pdf.

CARE Česká republika, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: CARE Česká republika, 2022, s. 21 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://care.cz/wp-content/uploads/2022/07/CARECZ_Vyrocní_zprava_2021_webquality_dvoustrany.pdf.

Český červený kříž, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: Český červený kříž, 2016, s. 36 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.cervenykriz.eu/files/files/cz/archiv_vyroc_zpr/VZ_CCK_2015.pdf.

Český červený kříž, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: Český červený kříž, 2017, s. 36 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.cervenykriz.eu/files/files/cz/archiv_vyroc_zpr/VZ_CCK_2016.pdf.

Český červený kříž, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: Český červený kříž, 2018, s. 31 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.cervenykriz.eu/files/files/cz/archiv_vyroc_zpr/VZ_CCK_2017.pdf.

Český červený kříž, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: Český červený kříž, 2019, s. 60 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.cervenykriz.eu/files/files/cz/archiv_vyroc_zpr/VZ_CCK_2018.pdf.

Český červený kříž, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: Český červený kříž, 2020, s. 32 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.cervenykriz.eu/files/files/cz/archiv_vyroc_zpr/VZ_CCK_2019.pdf.

Český červený kříž, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: Český červený kříž, 2021, s. 52 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.cervenykriz.eu/files/files/cz/archiv_vyroc_zpr/VZ_CCK_2020.pdf.

Český červený kříž, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: Český červený kříž, 2022, s. 42 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.cervenyriz.eu/files/files/cz/archiv_vyroc_zpr/VZ_CCK_2021.pdf.

Člověk v tísní, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: Člověk v tísní, 2016, s. 102 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/607/file/1470749123-cvt-vz2015-navigace-lg-fin.pdf>.

Člověk v tísní, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: Člověk v tísní, 2017, s. 100 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/757/file/1498836816-cvt-vz2016-navigace-lg-3.pdf>.

Člověk v tísní, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: Člověk v tísní, 2018, s. 99 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/932/file/cvt-vz-2017-cz.pdf>.

Člověk v tísní, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: Člověk v tísní, 2019, s. 99 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/1227/file/cvt-vz2018-cze-navig-small.pdf>.

Člověk v tísní, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: Člověk v tísní, 2020, s. 59 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/1498/file/cvt_vz2019_small.pdf.

Člověk v tísní, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: Člověk v tísní, 2021, s. 60 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/1699/file/cvt_vz2020_cze_navigace_210629.pdf.

Člověk v tísní, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: Člověk v tísní, 2022, s. 56 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/1886/file/cvt_vz2021_web.pdf.

Diakonie ČCE, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: Diakonie ČCE, 2016, s. 9 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.diakonie.cz/sites/default/files/2022-11/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202015.pdf>.

Diakonie ČCE, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: Diakonie ČCE, 2017, s. 14 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.diakonie.cz/sites/default/files/2022-11/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202016.pdf>.

Diakonie ČCE, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: Diakonie ČCE, 2018, s. 15 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.diakonie.cz/sites/default/files/2022-11/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202017.pdf>.

Diakonie ČCE, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: Diakonie ČCE, 2019, s. 19 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.diakonie.cz/sites/default/files/2022-11/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202018.pdf>.

Diakonie ČCE, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: Diakonie ČCE, 2020, s. 12 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.diakonie.cz/sites/default/files/2022-11/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202019.pdf>.

Diakonie ČCE, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: Diakonie ČCE, 2021, s. 15 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.diakonie.cz/sites/default/files/2022-11/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202020.pdf>.

Diakonie ČCE, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: Diakonie ČCE, 2022, s. 19 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.diakonie.cz/sites/default/files/2022-11/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%202021.pdf>.

Fairtrade Česko a Slovensko, *Výroční zpráva 2014-2015* [online]. Praha: Fairtrade Česko a Slovensko, 2016, s. 15 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://fairtrade.cz/wp-content/uploads/2019/02/VZ_2014_2015.pdf.

Fairtrade Česko a Slovensko, *Výroční zpráva 2015-2016* [online]. Praha: Fairtrade Česko a Slovensko, 2017, s. 4 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://fairtrade.cz/wp-content/uploads/2019/02/VZ_2015_2016.pdf.

Fairtrade Česko a Slovensko, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: Fairtrade Česko a Slovensko, 2018, s. 8 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://fairtrade.cz/wp-content/uploads/2019/01/web_Fairtrade_CZ-SK_VZ-2018.pdf.

Fairtrade Česko a Slovensko, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: Fairtrade Česko a Slovensko, 2019, s. 7 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://fairtrade.cz/wp-content/uploads/2019/08/VYROCNI_ZPRAVA_2018_CZ.pdf.

Fairtrade Česko a Slovensko, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: Fairtrade Česko a Slovensko, 2020, s. 16 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://fairtrade.cz/wp-content/uploads/2020/08/VZ-Fairtrade-za-2019-CZ_final-1.pdf.

Fairtrade Česko a Slovensko, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: Fairtrade Česko a Slovensko, 2021, s. 15 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://fairtrade.cz/wp-content/uploads/2021/08/VYROCNI_ZPRAVA_2020_CZ_ONLINE.pdf.

Fairtrade Česko a Slovensko, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: Fairtrade Česko a Slovensko, 2022, s. 16 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://fairtrade.cz/wp-content/uploads/2022/09/VYROCNI_ZPRAVA_CZ_2021_ONLINE.pdf.

Glopolis, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: Glopolis, 2016, s. 63 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://glopolis.org/site/assets/files/1156/vyrocni-zprava-glopolis-2015.pdf>.

Glopolis, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: Glopolis, 2017, s. 70 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://glopolis.org/site/assets/files/1156/vyrocni-zprava-2016.pdf>.

Glopolis, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: Glopolis, 2018, s. 61 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://glopolis.org/site/assets/files/1156/vyrocni-zprava-glopolis-2017.pdf>.

Glopolis, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: Glopolis, 2019, s. 24 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://glopolis.org/site/assets/files/1156/vyrocni-zprava-2018.pdf>.

Glopolis, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: Glopolis, 2020, s. 10 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://glopolis.org/site/assets/files/1156/glopolis-vs-2019.pdf>.

Glopolis, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: Glopolis, 2021, s. 10 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://glopolis.org/site/assets/files/1156/glopolis-vs-2020_pr.pdf.

Glopolis, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: Glopolis, 2022, s. 26 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://glopolis.org/site/assets/files/1156/glopolis_vyrocni-zprava-2021_e-verze-1.pdf.

Charita Česká republika, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: Charita Česká republika, 2016, s. 45 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/res/archive/000090.pdf?seek=1563459043>.

Charita Česká republika, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: Charita Česká republika, 2017, s. 41 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/res/archive/000091.pdf?seek=1563459043>.

Charita Česká republika, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: Charita Česká republika, 2018, s. 53 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/res/archive/000092.pdf?seek=1563459044>.

Charita Česká republika, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: Charita Česká republika, 2019, s. 62 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/res/archive/013/001507.pdf?seek=1576077014>.

Charita Česká republika, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: Charita Česká republika, 2020, s. 34 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/res/archive/017/002241.pdf?seek=1593764202>.

Charita Česká republika, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: Charita Česká republika, 2021, s. 35 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/res/archive/026/003427.pdf?seek=1632732685>.

Charita Česká republika, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: Charita Česká republika, 2022, s. 37 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/res/archive/037/004650.pdf?seek=1656582462>.

INEX, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: INEX, 2016, s. 38 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.inexsda.cz/wp-content/uploads/2020/07/INEX_vyrocní_zprava_2015.pdf.

INEX, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: INEX, 2017, s. 35 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.inexsda.cz/wp-content/uploads/2020/07/INEX_vyrocní_zprava_2016.pdf.

INEX, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: INEX, 2018, s. 35 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.inexsda.cz/wp-content/uploads/2020/07/INEX_vyrocní_zprava_2017.pdf.

INEX, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: INEX, 2019, s. 30 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.inexsda.cz/wp-content/uploads/2020/07/INEX_vyrocní_zprava_2018.pdf.

INEX, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: INEX, 2020, s. 33 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.inexsda.cz/wp-content/uploads/2020/07/INEX_vyrocní-zprava_2019.pdf.

INEX, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: INEX, 2021, s. 31 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.inexsda.cz/wp-content/uploads/2021/05/INEX-vyrocní-zprava-2020-web.pdf>.

INEX, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: INEX, 2022, s. 33 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.inexsda.cz/wp-content/uploads/2022/06/INEX_vyrocní-zprava-2021.pdf.

Lékaři bez hranic, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: Lékaři bez hranic, 2016, s. 52 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.lekari-bez-hranic.cz/sites/czech/files/vz_finalni_nahled_komplet.pdf.

Lékaři bez hranic, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: Lékaři bez hranic, 2017, s. 60 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.lekari-bez-hranic.cz/sites/master/files/content/vyrocní_zprava_finalni_web_nahled.pdf.

Lékaři bez hranic, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: Lékaři bez hranic, 2018, s. 72 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.lekari-bez-hranic.cz/sites/master/files/vyrocní_zprava_lekari_bez_hranic_2017.pdf.

Lékaři bez hranic, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: Lékaři bez hranic, 2019, s. 54 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.lekari-bez-hranic.cz/sites/master/files/vyrocní_zprava_2018.pdf.

Lékaři bez hranic, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: Lékaři bez hranic, 2020, s. 62 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.lekari-bez-hranic.cz/sites/master/files/lekari_bez_hranic_vyrocní_zprava_2019_4.pdf.

Lékaři bez hranic, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: Lékaři bez hranic, 2021, s. 62 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.lekari-bez-hranic.cz/sites/master/files/lekari_bez_hranic_2020.pdf.

Lékaři bez hranic, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: Lékaři bez hranic, 2022, s. 68 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.lekari-bez-hranic.cz/sites/master/files/lekari_bez_hranic_vyrocní_zprava_2021.pdf.

Nadační fond CCBC, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: Nadační fond CCBC, 2016, s. 20 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://view.publitas.com/ccbc-2/vyrocní-zprava-2015/page/1>.

Nadační fond CCBC, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: Nadační fond CCBC, 2017, s. 24 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://view.publitas.com/ccbc-2/vyrocní-zprava-2016/page/1>.

Nadační fond CCBC, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: Nadační fond CCBC, 2018, s. 26 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://view.publitas.com/ccbc-2/vz_ccbc_2017/page/1.

Nadační fond CCBC, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: Nadační fond CCBC, 2019, s. 21 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://view.publitas.com/ccbc-2/vyrocní-zprava-2018/page/1>.

Nadační fond CCBC, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: Nadační fond CCBC, 2020, s. 22 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://view.publitas.com/ccbc-2/vyrocní-zprava-2019/page/1>.

Nadační fond CCBC, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: Nadační fond CCBC, 2021, s. 21 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://view.publitas.com/ccbc-2/vyrocní-zprava-2020/page/1>.

Nadační fond CCBC, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: Nadační fond CCBC, 2022, s. 22 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://view.publitas.com/ccbc-2/vyrocnizprava-2021/page/1>.

NaZemi, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: NaZemi, 2016, s. 5 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://nazemi.cz/wp-content/uploads/2021/02/vyrocnizprava_2015.pdf.

NaZemi, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: NaZemi, 2017, s. 5 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://nazemi.cz/wp-content/uploads/2021/02/vyrocnizprava_2016.pdf.

NaZemi, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: NaZemi, 2018, s. 5 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://nazemi.cz/wp-content/uploads/2021/02/vyrocnizprava_2017.pdf.

NaZemi, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: NaZemi, 2019, s. 8 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://nazemi.cz/wp-content/uploads/2021/02/vyrocnizprava_2018.pdf.

NaZemi, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: NaZemi, 2020, s. 5 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://nazemi.cz/wp-content/uploads/2021/02/vyrocnizprava_2019.pdf.

NaZemi, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: NaZemi, 2021, s. 5 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://nazemi.cz/wp-content/uploads/2023/01/nazemi_vyrocnizprava_2020.pdf.

NaZemi, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: NaZemi, 2022, s. 5 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://nazemi.cz/wp-content/uploads/2023/01/nazemi_vyrocnizprava_2021.pdf.

Nesehnutí, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: Nesehnutí, 2016, s. 2 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://nesehnuti.cz/wp-content/uploads/2020/11/Vyrocnizprava_NESEHNUTI_2015.pdf.

Nesehnutí, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: Nesehnutí, 2017, s. 2 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://nesehnuti.cz/wp-content/uploads/2020/11/Vyrocnizprava_NESEHNUTI_2016.pdf.

Nesehnutí, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: Nesehnutí, 2018, s. 2 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://nesehnuti.cz/wp-content/uploads/2020/11/Vyrocnizprava_NESEHNUTI_2017.pdf.

Nesehnutí, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: Nesehnutí, 2019, s. 2 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://nesehnuti.cz/wp-content/uploads/2020/11/Vyrocnizprava_NESEHNUTI_2018.pdf.

Nesehnutí, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: Nesehnutí, 2020, s. 26 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://nesehnuti.cz/wp-content/uploads/2020/11/Vyrocnizprava_NESEHNUTI_2019.pdf.

Nesehnutí, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: Nesehnutí, 2021, s. 24 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://nesehnuti.cz/wp-content/uploads/2021/11/VZ-NESE-2020-CZ-FINAL-na-web.pdf>.

Nesehnutí, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: Nesehnutí, 2022, s. 32 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://nesehnuti.cz/wp-content/uploads/2022/08/VZ-NESEHNUTI-2021.pdf>.

Salesiánská asociace Dona Boska, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: Salesiánská asociace Dona Boska, 2016, s. 40 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.sadba.org/wp-content/uploads/2018/09/vyrocn-zprava-2015.pdf>.

Salesiánská asociace Dona Boska, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: Salesiánská asociace Dona Boska, 2017, s. 21 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.sadba.org/wp-content/uploads/2018/09/vyrocn-zprava-2016.pdf>.

Salesiánská asociace Dona Boska, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: Salesiánská asociace Dona Boska, 2018, s. 17 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.sadba.org/wp-content/uploads/2018/09/vyrocn-zprava-2017.pdf>.

Salesiánská asociace Dona Boska, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: Salesiánská asociace Dona Boska, 2019, s. 2 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.sadba.org/wp-content/uploads/2019/06/v%C3%BDro%C4%8Dka-SADBA-2018_web-2.pdf.

Salesiánská asociace Dona Boska, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: Salesiánská asociace Dona Boska, 2020, s. 2 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.sadba.org/wp-content/uploads/2020/06/v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-Sadby-za-rok-2019_web.pdf.

Salesiánská asociace Dona Boska, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: Salesiánská asociace Dona Boska, 2021, s. 2 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.sadba.org/wp-content/uploads/2021/06/vyrocn-zprava-Sadby-za-rok-2020_web.pdf.

Salesiánská asociace Dona Boska, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: Salesiánská asociace Dona Boska, 2022, s. 1 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.sadba.org/wp-content/uploads/2022/06/vyrocn-zprava-Sadby-2021.pdf>.

SIRIRI, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: SIRIRI, 2016, s. 7 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://siriri.org/wp-content/uploads/2016/08/siriri_vz2015__WEB_dvojstranky.pdf.

SIRIRI, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: SIRIRI, 2017, s. 7 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://siriri.org/wp-content/uploads/2017/06/siriri_vz2016_CZ__WEB.pdf.

SIRIRI, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: SIRIRI, 2018, s. 7 [cit. 2023-11-22].
Dostupné z: https://siriri.org/wp-content/uploads/2018/06/siriri_vz2017__WEB.pdf.

SIRIRI, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: SIRIRI, 2019, s. 7 [cit. 2023-11-22].
Dostupné z: https://siriri.org/wp-content/uploads/2019/06/siriri_vz2018__WEB.pdf.

SIRIRI, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: SIRIRI, 2020, s. 7 [cit. 2023-11-22].
Dostupné z: https://siriri.org/wp-content/uploads/2020/06/siriri_vz2019__WEB.pdf.

SIRIRI, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: SIRIRI, 2021, s. 7 [cit. 2023-11-22].
Dostupné z: https://siriri.org/wp-content/uploads/2021/06/siriri_vz2020__WEB.pdf.

SIRIRI, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: SIRIRI, 2022, s. 7 [cit. 2023-11-22].
Dostupné z: https://siriri.org/wp-content/uploads/2022/06/siriri_vz2021__WEB.pdf.

Společnost Podané ruce, *Výroční zpráva 2015* [online]. Praha: Společnost Podané ruce, 2016, s. 68 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.podaneruce.cz/data/public/vyrocní_zprava_pr_1.82_web.pdf.

Společnost Podané ruce, *Výroční zpráva 2016* [online]. Praha: Společnost Podané ruce, 2017, s. 73 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.podaneruce.cz/data/public/Vyrocní-zprava-2016.end.pdf>.

Společnost Podané ruce, *Výroční zpráva 2017* [online]. Praha: Společnost Podané ruce, 2018, s. 37 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://www.podaneruce.cz/data/public/VZ_podane_ruce_blok-nahled.pdf.

Společnost Podané ruce, *Výroční zpráva 2018* [online]. Praha: Společnost Podané ruce, 2019, s. 39 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://onedrive.live.com/?authkey=%21ANZ5IR25%2DnNS6pA&id=BBF706D6B66E65F9%2186854&cid=BBF706D6B66E65F9&parId=root&parQt=sharedby&o=OneUp>.

Společnost Podané ruce, *Výroční zpráva 2019* [online]. Praha: Společnost Podané ruce, 2020, s. 39 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://podaneruce.cz/wp-content/uploads/2020/07/VZ2019_podane_ruce_web2.pdf.

Společnost Podané ruce, *Výroční zpráva 2020* [online]. Praha: Společnost Podané ruce, 2021, s. 76 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://podaneruce.cz/wp-content/uploads/2021/07/VZ2020_podane_ruce.pdf.

Společnost Podané ruce, *Výroční zpráva 2021* [online]. Praha: Společnost Podané ruce, 2022, s. 90 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: https://podaneruce.cz/wp-content/uploads/2022/08/VZ2021_Podane_ruce.pdf.

Seznam tabulek

Tabulka 1 Podpora veřejně prospěšných aktivit	32
Tabulka 2 Celkové příjmy organizace (v tis.)	45
Tabulka 3 Příjmy plynoucí z dárcovství (individuální i firemní)	46
Tabulka 4 Procentuální rozdíl příjmů z dárcovství mezi jednotlivými roky.....	47
Tabulka 5 Procentuální podíl na financování OOS (dárcovství).....	48
Tabulka 6 Příjmy plynoucí z provozních dotací (v tis.).....	49
Tabulka 7 Procentuální podíl na financování OOS (provozní dotace)	50
Tabulka 8 Rok vzniku organizace	52
Tabulka 9 Oblast zájmu, na kterou se organizace zaměřuje	52
Tabulka 10 Úroveň, na které organizace působí	53
Tabulka 11 Počet zaměstnaných osob v organizaci.....	53
Tabulka 12 Počet dobrovolníků, kteří v organizaci působí.....	53
Tabulka 13 Právní forma organizace	54
Tabulka 14 Zdroje příjmů, které organizace využívají	54
Tabulka 15 Příjmy z individuálního dárcovství (2015 až 2021)	55
Tabulka 16 Procentuální podíl individuálních darů (2015 až 2021)	56
Tabulka 17 Kroky ke zvýšení příjmů od jednorázových dárců.....	56
Tabulka 18 Kroky ke zvýšení příjmů od pravidelných dárců	57

Seznam grafů

Graf 1 Podíl dárcovství na celkových příjmech OOS	49
Graf 2 Zdroje příjmů, které organizace využívají.....	55
Graf 3 Využívají organizace služeb fundraisera?	57
Graf 4 Způsoby získávání zdrojů z individuálního dárcovství.....	58
Graf 5 Způsoby oslovování potenciálních dárců	58
Graf 6 Nejčastější způsoby oslovování potenciálních dárců	59
Graf 7 Mají organizace vypracovaný etický kodex pro práci s dárci?.....	60
Graf 8 Ověřují organizace původ větších darů?	60
Graf 9 Význam individuálního dárcovství	61
Graf 10 Nejvhodnější příjmy z ekonomického hlediska	61
Graf 11 Nejméně vhodné příjmy z ekonomického hlediska	62
Graf 12 Nejvhodnější příjmy z hlediska vnímání veřejnosti.....	62
Graf 13 Nejméně vhodné příjmy z hlediska vnímání veřejnosti	63
Graf 14 Dárcovství vs. provozní dotace.....	68

Seznam příloh

Příloha 1 Dotazník

Individuální dárcovství v humanitárních a rozvojových OOS

Dobrý den,

jmenuji se Filip Schramm a jsem studentem 2. ročníku navazujícího magisterského programu Studium občanské společnosti na FHS UK. V rámci projektu diplomové práce se zabývám problematikou individuálního dárcovství v humanitárních a rozvojových OOS, pod vedením doc. Ing. Marie Dohnalové, CSc. Cílem mé práce je přinést hlubší poznatky o této problematice a zjistit, jak k individuálnímu dárcovství přistupují jednotlivé OOS. Obracím se na Vás proto s prosbou o vyplnění dotazníku, který je jednou z výzkumných metod použitých v mé práci. Dotazník se skládá ze dvou částí. V první části jsou položeny otázky, které se týkají obecných informací o Vaší organizaci. Ve druhé části se otázky zaměřují na problematiku individuálního dárcovství. V dotazníku jsou jak uzavřené otázky, tak i otázky otevřené. U některých otázek je možné označit více odpovědí.

Na závěr bych Vám chtěl velice poděkovat za vyplnění mého dotazníku. V případě jakýchkoliv dotazů či připomínek se neváhejte obrátit na můj e-mail:
Filip.S.ch@seznam.cz

Informace o Vaší organizaci

1. 1. Název Vaší organizace:

2. 2. Ve kterém roce Vaše organizace vznikla?

3. 3. Jakou oblastí se Vaše organizace zabývá? (možno označit více odpovědí)

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- humanitární pomoc
- rozvojová spolupráce
- vzdělávání a osvětová činnost
- sociální a zdravotní služby

4. 4. Jaká je hlavní činnost, které se Vaše organizace věnuje?

5. 5. Na jaké úrovni působí Vaše organizace?

Označte jen jednu elipsu.

- komunitní úroveň
- regionální úroveň
- národní úroveň
- nadnárodní úroveň

6. 6. Kolik Vaše organizace zaměstnává osob (přepočteno na plné úvazky)?

7. 7. Kolik dobrovolníků působí ve Vaší organizaci?

8. 8. Jaká je právní forma Vaší organizace?

Označte jen jednu elipsu.

- nadace
- nadační fond
- obecně prospěšná společnost
- ústav
- církevní organizace
- spolek
- pobočný spolek
- Jiné: _____

Problematika individuálního dárcovství

9. 1. Jaký význam přikládá Vaše organizace individuálnímu dárcovství?

Označte jen jednu elipsu.

- jedná se o nejvhodnější zdroj příjmů
 jedná se o vhodný zdroj příjmů
 jedná se o méně vhodný zdroj příjmů
 jedná se o nevhodný zdroj příjmů

10. 2. Zaznačte, jaké zdroje příjmů využívá Vaše organizace (vyberte všechny vhodné odpovědi):

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- zahraniční státní rozpočty státní
 rozpočet České republiky zdroje z
 Evropské unie
 místní rozpočty
 příspěvky z nadací a neziskových organizací tržby
 z vlastní činnosti
 členské příspěvky
 firemní dary
 individuální dary

11. 3. Který ze zdrojů příjmů, jež využívá Vaše organizace, považujete za nejvhodnější z ekonomického hlediska?

Označte jen jednu elipsu.

- zahraniční státní rozpočty státní
 rozpočet České republiky zdroje z
 Evropské unie
 místní rozpočty
 příspěvky z nadací a neziskových organizací tržby
 z vlastní činnosti
 členské příspěvky
 firemní dary
 individuální dary

12. 4. Který ze zdrojů příjmů, jež využívá Vaše organizace, považujete za nejméněvhodný z ekonomického hlediska?

Označte jen jednu elipsu.

- zahraniční státní rozpočty státní
- rozpočet České republikyzdroje z
- Evropské unie
- místní rozpočty
- příspěvky z nadací a neziskových organizacítržby
- z vlastní činnosti
- členské příspěvky
- firemní dary
- individuální dary

13. 5. Který ze zdrojů příjmů, jež využívá Vaše organizace, považujete za nevhodnější z hlediska vnímání veřejnosti?

Označte jen jednu elipsu.

- zahraniční státní rozpočty státní
- rozpočet České republikyzdroje z
- Evropské unie
- místní rozpočty
- příspěvky z nadací a neziskových organizacítržby
- z vlastní činnosti
- členské příspěvky
- firemní dary
- individuální dary

14. 6. Který ze zdrojů příjmů, jež využívá Vaše organizace, považujete za nejméně vhodný z hlediska vnímání veřejnosti?

Označte jen jednu elipsu.

- zahraniční státní rozpočty státní
- rozpočet České republiky zdroje z
- Evropské unie
- místní rozpočty
- příspěvky z nadací a neziskových organizací tržby
- z vlastní činnosti
- členské příspěvky
- firemní dary
- individuální dary

15. 7. Zkuste odhadnout, jaké procento příjmů představují ve Vaší organizaci příjmy z individuálního dárcovství:

16. 8. Za období let 2015-2021 se zdroje plynoucí z individuálního dárcovství:

Označte jen jednu elipsu.

- zvýšily
- snížily
- stagnují
- kolísají

17. 9. Procentuální zastoupení individuálních darů v rozpočtu Vaší organizace se za období let 2015-2021:

Označte jen jednu elipsu.

- zvýšilo
 snížilo
 stagnuje
 kolísá

18. 10. Jaké je ve Vaší organizaci procentuální zastoupení individuálních dárců, kteří přispívají pravidelně a těmi, kteří přispívají jednorázově?

(Pozn.: Pravidelnými dárci označujeme ty, kteří přispívají alespoň jednou za 3 měsíce)

19. 11. Jaká je průměrná výše individuálního daru od pravidelných dárců?

20. 12. Jaká je průměrná výše individuálního daru od jednorázových dárců?

21. 13. Podniká Vaše organizace kroky k tomu aby zvýšila příjmy od jednorázových dárců?

Označte jen jednu elipsu.

- ano
 ne

22. 14. Podniká Vaše organizace kroky k tomu aby zvýšila příjmy od pravidelných dárců?

Označte jen jednu elipsu.

- ano
 ne

23. 15. Jakými způsoby jste v roce 2021 získávali zdroje z individuálního dárcovství? (vyberte všechny vhodné odpovědi)

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- benefiční akce
 veřejné sbírky
 sbírky po domácnostech
 pouliční sbírky
 sbírky do kasiček na veřejných místech
 závěť
 smluvní dar
 Jiné: _____

24. 16. Jakým způsobem, z výše uvedených, získala Vaše organizace v roce 2021 nejvíce prostředků?

Označte jen jednu elipsu.

- benefiční akce
 veřejné sbírky
 sbírky po domácnostech
 pouliční sbírky
 sbírky do kasiček na veřejných místech
 závěť
 smluvní dar
 Jiné: _____

25. 17. Jakými způsoby jste v roce 2021 oslovovali potenciální dárce? (vyberte všechny vhodné odpovědi)

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- reklama v tištěných novinách
- reklama v rozhlasu či televizi
- reklama na sociálních sítích
- reklama ve veřejném prostoru (inzerce v MHD, reklamní plakáty apod.)
- vlastní webové stránky
- aktivita na sociálních sítích
- direct mail
- telemarketing
- oslovování lidí na ulici
- cílený osobní kontakt
- Jiné: _____

26. 18. Jaký způsob, z výše uvedených, využívala Vaše organizace v roce 2021 nejčastěji?

Označte jen jednu elipsu.

- reklama v tištěných novinách
- reklama v rozhlasu či televizi
- reklama na sociálních sítích
- reklama ve veřejném prostoru (inzerce v MHD, reklamní plakáty apod.)
- vlastní webové stránky
- aktivita na sociálních sítích
- direct mail
- telemarketing
- oslovování lidí na ulici
- cílený osobní kontakt
- Jiné: _____

27. 19. Jaký podíl v rámci dárcovství představují ve Vaší organizaci individuální dary?

28. 20. Zaměstnává Vaše organizace vlastního fundraisera nebo využívá služeb externí firmy?

Označte jen jednu elipsu.

- zaměstnáváme vlastního fundraisera
 využíváme služeb externí firmy služeb
 fundraisera nevyužíváme

29. 21. Má Vaše organizace etický kodex pro práci s dárci?

Označte jen jednu elipsu.

- ano
 ne

30. 22. Ověřuje Vaše organizace původ větších darů?

Označte jen jednu elipsu.

- vždy
 pouze tehdy, pokud má podezření k tomu, že není něco v pořádku
 neověřuje
-